

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM VE LİSEDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN
OKULDAN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
ÖZEL ÜMRANIYE İRFAN ANAOKULU, İLKÖĞRETİM
OKULU VE LİSESİ ÖRNEĞİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Fatih TOMBALAK**

İSTANBUL, 2010

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM VE LİSEDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN
OKULDAN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
ÖZEL ÜMRANIYE İRFAN ANAOKULU, İLKÖĞRETİM
OKULU VE LİSESİ ÖRNEĞİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:
Fatih TOMBALAK
Öğrenci No:
070712106

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Sefer GÜMÜŞ

İSTANBUL, 2010

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak “**İlköğretim Ve Lisedeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma:(Özel Ümraniye İrfan Anaokulu, İlköğretim Okulu Ve Lisesi Örneği)**” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere uygun bir şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 25/ 06 / 2010

Aday: Fatih TOMBALAK

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

25.06.2010

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 070712106 numaralı *Fatih TOMBALAK*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*İLKÖĞRETİM VE LİSEDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN OKULDAN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (ÖZEL ÜMRANIYE İRFAN ANAOKULU, İLKÖĞRETİM OKULU VE LİSESİ ÖRNEĞİ*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 14.06.2010 tarih ve 2010/16 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince 60 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile *Kabul/Red veya Düşeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD. DOÇ.DR. SEFER GÜMÜŞ

ÜYE
DOÇ.DR. METİN ATEŞ

ÜYE
DOÇ.DR. SALİH ZEKİ İMAMOĞLU

**İLKÖĞRETİM VE LİSEDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN OKULDAN
BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
ÖZEL ÜMRANIYE İRFAN ANAOKULU, İLKÖĞRETİM OKULU VE
LİSESİ ÖRNEĞİ**

Tezi Hazırlayan: Fatih TOMBALAK

Özet

Bu araştırmanın amacı özel okullarda çocuğu okuyan velilerin bu okullardan beklentileri, bu beklentilerin gerçekleşme düzeyi ve bu beklentilerin velilerin demografik özelliklerine göre farklılaşp, farklılaşmadığını belirlemektir. Amaç doğrultusunda hazırlanan anket; 2009-2010 eğitim öğretim yılında Özel Ümraniye İrfan İlköğretim Okulu ve Lisesi'nde devam eden öğrencilerin velisinden 112 'sine uygulanmıştır.

Anketten elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Hipotez testlerinin analizinde bağımsız örnek t-testi analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; Velilerin okuldan en fazla öğretmen tutumu ve uygulamalarına yönelik beklentilerinin olduğu, en az beklentilerinin ise okul ve diğer eğitim kurumlarının ek uygulamalarına karşı genel beklentilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca velilerin beklentileri ile çocuklarının okudukları sınıf, gelir durumları, velilerin öğrenim durumu, velilerin çocuk sayısı arasında da veli beklenti ölçeğinin bazı faktörleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Veli Beklentisi, Etkili Okul, Özel Okul,

**A RESEARCH ON THE EXPECTATIONS OF PRIMARY AND HIGH
SCHOOL STUDENTS' PARENTS FROM SCHOOL
PRIVATE UMRANIYE IRFAN NURSERY , PRIMARY and HIGH SCHOOL
SAMPLE**

Presented by : Fatih TOMBALAK

Abstract

The aim of this research is to determine the expectations of the parents whose children study in private schools, the realization level of these expectations and whether these expectations differentiate according to parents' demographic qualities or not. The questionnaire prepared with this aim, was applied to 112 parents of the children studying in Private Ümraniye İrfan Primary and High Schools in 2009-2010 academic year.

As results the findings of the questionnaire were being evaluated, SPSS for Windows programme was used for statistical analysis. As the datas of the study were being evaluated , diagnostic statistical methods were used. In the analyses of hypothesis tests independent sample T- test was used.

At the end of the search, it was agreed that the parents had the most expectations towards the teachers' attitude and applications , and they had the least expectations towards the extra applications of their school and other educational institutions. In some factors of parents' expectation scale, meaningful relationships were determined with regards to parents' expectations , their children's class , their economic level , their educational situation and the number of the children.

Key Words: Parent's Expectation , Effective School, Private School

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
YEMİN METNİ	
JURİ SAYFASI	
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ.....	6
ŞEKİLLER LİSTESİ	8
KISALTMALAR.....	9
GİRİŞ	10

I. BÖLÜM

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ VE VELİ BEKLENTİLERİNE YÖNELİK UYGULAMALAR

1. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ VE VELİ BEKLENTİLERİNE YÖNELİK UYGULAMALAR.....	12
1.1. Eğitim Kavramı	12
1.2. Türk Milli Eğitim Sistemi	15
1.2.1. Okul Öncesi Eğitim	20
1.2.2. İlköğretim.....	23
1.2.3. Ortaöğretim	24
1.3. Velilerin Okullardan Beklentileri ile İlgili Mevzuat ve Uygulamalar	26
1.3.1. Veli Toplantıları	26
1.3.2. Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Mevzuat.....	27
1.3.3. Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi.....	30
1.3.4. Veli Bilgilendirme Sistemi.....	30

II. BÖLÜM

ÖRGÜTSEL ETKİLİLİK - ETKİLİ OKULLAR

1. VELİ BEKLENTİLERİ: ETKİLİ OKULLAR	32
1.1. Örgütsel Etkililik Kavramı ve Modelleri	32

1.1.1.	Örgütsel Etkilik Kavramı	32
1.1.2.	Örgütsel Etkililik Modelleri	33
1.1.2.1.	Amaç Modeli.....	34
1.1.2.2.	Sistem-Kaynak Modeli	35
1.1.2.3.	Ekolojik ya da Çevresel Model	36
1.1.2.4.	Birleşik Model.....	37
1.2.	Etkili Okullar ve Özellikleri	38
1.2.1.	Etkili Okullar	38
1.2.2.	Etkili Okulların Özellikleri	42
1.2.2.1.	Etkili Okulda Yönetici	45
1.2.2.2.	Etkili Okulda Öğretmen.....	47
1.2.2.3.	Etkili Okulda Öğrenci	52
1.2.2.4.	Etkili Okulda Okul Çevresi ve Veliler.....	55
1.2.2.5.	Etkili Okullarda Okul Kültürü ve Ortamı	60
1.3.	İlgili Araştırmalar	63
1.3.1	Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	63
1.3.2	Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	66

III.BÖLÜM

İLKÖĞRETİM VE LİSEDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN OKULDAN BEKLENTİLERİ (ÖZEL ÜMRANIYE İRFAN ANAOKULU, İLKÖĞRETİM OKULU VE LİSESİ ÖRNEĞİ)

1.	ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	74
1.1.	Evren ve Örneklem	74
1.2.	Veri Toplama Araçları	74
1.3.	Verilerin Toplanması	75
1.4.	Verilerin İstatistiksel Analizi.....	75
2.	BULGULAR.....	78
2.1.	Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	78
2.2.	Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları Ortalamaları.....	86

2.3. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Demografik Özellikler Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkileri.....	86
2.4. Örneklem Grubunun Ölçeğinin Alt Boyutlarının Aralarındaki İlişkiler ...	117
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME	123
KAYNAKLAR.....	128
ÖZGEÇMİŞ.....	133
EKLER.....	134
Ek 1. Anket Örneği.....	134

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Güvenirlik Analizleri	76
Tablo 2. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	78
Tablo 3. Örneklem Grubunun Çocuklarının Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı.....	78
Tablo 4. Örneklem Grubunun Mesleklerine Göre Dağılımı	79
Tablo 5. Örneklem Grubunun Aylık Toplam Gelirlerine Göre Dağılımı	80
Tablo 6. Örneklem Grubunun Yıllık Toplam Gelirlerine Göre Dağılımı	81
Tablo 7. Örneklem Grubunun Evde Çalışan Kişi Sayısına Göre Dağılımı.....	81
Tablo 8. Örneklem Grubunun Oturdukları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	82
Tablo 9. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Evin Oda Sayısına Göre Dağılımı	83
Tablo 10. Örneklem Grubunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımı	84
Tablo 11. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Ev Tipine Göre Dağılımı	84
Tablo 12. Örneklem Grubunun Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	85
Tablo 13. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları Ortalamaları.....	86
Tablo 14. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi 86	
Tablo 15. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Çocuklarının Okudukları Sınıf Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi	89
Tablo 16. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Meslek Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi .92	
Tablo 17. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Aylık Toplam Gelir Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi.....	95
Tablo 18. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Yıllık Toplam Gelir Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi.....	98

Tablo 19. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Evde Çalışan Kişiler Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi.....	101
Tablo 20. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi.....	103
Tablo 21. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Evin Oda Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi	106
Tablo 22. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Çocuk Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi	109
Tablo 23. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Ev Tipi Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi.....	112
Tablo 24. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi	114
Tablo 25. Örneklem Grubunun Ölçeğinin Alt Boyutlarının Aralarındaki İlişkiler ..	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği	78
Şekil 2. Örneklem Grubunun Çocuklarının Okudukları Sınıflara Göre Dağılım Grafiği	79
Şekil 3. Örneklem Grubunun Mesleklerine Göre Dağılım Grafiği	80
Şekil 4. Örneklem Grubunun Aylık Toplam Gelirlerine Göre Dağılım Grafiği	80
Şekil 5. Örneklem Grubunun Yıllık Toplam Gelirlerine Göre Dağılım Grafiği	81
Şekil 6. Örneklem Grubunun Evde Çalışan Kişi Sayısına Göre Dağılım Grafiği.....	82
Şekil 7. Örneklem Grubunun Oturdukları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılım Grafiği.....	82
Şekil 8. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Evin Oda Sayısına Göre Dağılım Grafiği	83
Şekil 9. Örneklem Grubunun Çocuk Sayısına Göre Dağılım Grafiği	84
Şekil 10. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Ev Tipine Göre Dağılım Grafiği	84
Şekil 11. Örneklem Grubunun Öğrenim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	85

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri

GİRİŞ

Eğitim doğumla başlayıp, ömür boyu süren bir süreçtir. Bu süreçte bireylerin eğitimi, bazı dönemlerde yaygın eğitim şeklinde yapılırken daha sonraki dönemlerde cami, kilise vb kurumlarda gerçekleştirilmiştir. Sanayi toplumuyla birlikte de okul denen kurumlar ortaya çıkmıştır. Bu kurum sürekli olarak gelişmiş, çocukların temel akademik eğitimlerini karşılayacak düzeye gelerek, bilgi toplumuyla birlikte her geçen gün daha da fazla önem kazanmaktadır. Artık bugün gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerde herkes devlet okullardan ücretsiz olarak faydalanabilmektedir. Ancak çocuklarının ücretsiz olan devlet okullarından daha iyi eğitim almasını isteyen veliler, özel okulların belirledikleri ücretleri karşılayarak, çocuklarını özel okullara göndermektedirler.

Özel eğitim kurumları Türk eğitim sisteminin bir gerçeğidir. Bu olguyu eğitim dışında bırakarak sistemi bütünde görmek mümkün değildir. Özel okullar, devlet okullarında karşılanamayan bir kısım talepleri karşılamak amacıyla kurulmuşlardır. Bu okulların ürettiği eğitim hizmetlerini satın alan ğrenci velileri özel okul olgusunun önemli değişkenidir. Velilerin zellikleri, özel okullardan beklentileri, bu beklentilerin gerçekleşme düzeyi ve bu beklentilerin velilerin demografik özelliklerine göre farklılaşıp, farklılaşmadığını belirlemek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu araştırma  bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde milli eğitim sistemi ve veli beklentilerinden oluşmaktadır. Konumuzun okul ortamında velilerin beklentileri olduğu için ve okulların M.E.B.'na bağlı olmaları nedeniyle ,M.E.B.'nın eğitim sistemini oluşturan yapıyı açıklamaktadır. Kanun ve yönetmelikler ile ilgili ana yapı üzerinde durulmuştur. Ayrıca anaokulu, ilköğretim okulu ve ortaöğretim kurumlarının yapısı incelenmiştir.

İkinci bölümde veli beklentileri ve etkili okul üzerinde durulmuştur. Okul aynı zamanda amaçları ,plan ve programı olan bir örgüttür. Veli öğrencisine iyi bir gelecek sunmak ister. İyi bir gelecek içinde başta iyi bir eğitim bir başka ifade ile etkili bir eğitim alması gerekmektedir. Etkili eğitim denince de karşımıza örgüt etkililiği ve etkililik modelleri çıkmakta. Bu nedenle ikinci bölümde örgütsel etkililik modelleri ve etkili okullar üzerinde durulmuştur. Araştırmanın içeriğinde; öncelikle velilerin beklentilerinde önemli yer tutan etkili okul kavramı öncesinde örgütsel etkililik ve

etkililik modellerinden bahsedilmiştir. Ardından etkili okul kavramına ve etkili okulların özelliklerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Konu ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmalara yer verilerek çalışmanın teorik alt yapısı oluşturulmuştur.

Üçüncü bölümde araştırmamızda uyguladığımız anket çalışmasının sonuçları ve araştırmamızdan çıkan sonuçlara yer verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Özel Ümraniye İrfan Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lisesi'nde çocukları okuyan veliler üzerinde bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu anket çalışması sonucunda velilerin beklentilerinin yoğunlaştığı konu öğretmen ve uygulamalarına yönelik beklentiler oluşturmaktadır.

Araştırmada yapılan uygulamanın amacı, modeli, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler araştırmanın yöntem kısmında yer almıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ise bulgular bölümünde tablolar ve grafikler halinde sunularak yorumlanmıştır.

Araştırmadan çıkan sonuçların değerlendirilmesi ve bu doğrultuda getirilen öneriler ile araştırma tamamlanmıştır.

I. BÖLÜM

1. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ VE VELİ BEKLENTİLERİNE YÖNELİK UYGULAMALAR

1.1. Eğitim Kavramı

Eğitim kavramının dört temel anlamı vardır. Eğitim sözcüğü literatüre nispeten yeni girmiştir. Sözcük Latince kökenlidir. İki sözcükten türemiştir. Birisi beslenme anlamına gelen educare sözcüğüdür. Diğeri; dışarıdan çekmek, doğru yöneltmek, beslemek ve yetiştirmek vb anlamlara gelen educera sözcüğüdür. Eğitim sözcüğü, üçüncü anlamda iki veya daha çok insanı, önceden belirlenen amaçlara uygun olarak, aralarında iletişim kuracak, karşılıklı bilgi alışverişinde ve etkileşim sağlayacak şekilde birbirine bağlayan bir süreç olarak algılanır¹.

Her insan sahip olduğu birçok yetenek ve ihtiyaçları ile dünyaya gelir. İhtiyaçlarının karşılanması ve yeteneklerini geliştirebilmesi için insanlar hayatları boyunca süren bir yetiştirme ve yetiştirilme süreci içine girerler. Eğitim de, bu yetiştirme yetiştirilme sürecini kapsayan bir kavramdır².Diğer bir ifadeyle eğitim, “bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir”³.

Bireyin hayatını dengeli bir şekilde sürdürebilmesi ve içinde yaşadığı topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlayıp, yapıcı bir üye olarak katkıda bulunabilmesi için gerekli davranış örüntüleriyle donanmış olması gerekmektedir. Birey ve toplum açısından çok büyük önem taşıyan bu durum, ancak eğitim yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu yönde verilen uğraşlar insanlık tarihi kadar eskidir ve hala da devam etmektedir.

Eğitim en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Bireyin yaşamının tümünü

¹ Izgar, H., ve Gürsel, M. (2001). *Eğitim Bilimlerinin Gelişimi*, Ankara,: Nobel Yayın Dağıtım ,s.7

² Toprakçı, E.(2002).*Eğitim Üzerine*. Ankara: Ütopya Yayınları,s.121

³ Fidan, N. Erden, M (2001).*Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi, s.8

kapsayan bu süreç, insanın içinde yaşadığı toplumdan topluma değişiklik gösterir. Bireyin kişiliği de üyesi olduğu toplumdan tarafından belirlenmekte ve şekillenmektedir⁴.

Eğitim en geniş anlamıyla: bir milletin ve cemiyetin kültürel ve medeni değerlerini gelecek nesle aşılacaktır⁵.

Eğitim toplumsal değişmeyi sağlayan bir araçtır. Toplum geliştikçe eğitim de gelişir, farklılaşır ve işlevleri artar. Eğitim yalnızca bireyin yeteneklerini geliştiren değil, aynı zamanda toplumun kalkınmasını sağlayan bir araç, bir itici güçtür. Kalkınma eğitim sisteminin, diğer sektörlere uyumu ölçüsünde gerçekleşmektedir⁶.

Eğitim süreci insanın dünyaya gelmesiyle başlar ve yaşam boyu devam eder. İnsanlar doğdukları günden itibaren bir eğitim süreci içine girmektedir. Dolayısıyla eğitim ilk olarak ailede başlar. Ailede başlayan eğitim süreci, okul çağında devam etmektedir, çalışma yaşamında mesleki bilgi ve becerisini artırma, yeni teknolojiler ile uyum içinde çalışmak amacıyla yeni nitelikler kazanma şeklinde somutlaşarak sürüp gitmektedir⁷.

Eğitim sürecini birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğrenme ve öğretme olayları oluşturur. Bu süreçte bireylere çeşitli bilgi, beceri tutum ve değerler kazandırılır. Bunlar bireyin davranışlarında gözle görülebilir değişikliklere neden olur. Örneğin; okuma yazma öğrenen bir çocuk kitap, dergi okuyabilir ve okuması gözlenebilir⁸. Bu nedenle eğitim bireyde davranış geliştirme sürecidir. Diğer bir deyişle eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir⁹.

---

⁴ Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), s.35

⁵ Altunya, N. Eğitim Kavramına Giriş, 14.05.2010 <http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/955.pdf> s.11

⁶ Dikbaş, İ. (2008). *Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, s.9

⁷ Eğitim Sisteminin Genel Bir Değerlendirmesi, 14.05.2010, <http://w3.gazi.edu.tr/web/verken/degerlen.htm>

⁸ Erden, M.(2004). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Kadioğlu Matbaası, s.2

⁹ Demirel, Ö.(2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık, s.6

Eğitim kişinin bedeni, zihni, duygusal ve sosyal gelişimine yardımda günlük hayatı etkileyen dinamik bir kuvvettir. Eğitimi, ğrenme sürecinin sonucu olarak da tanımlamak mümkündür.

Eğitim, oluşma halindeki insana bir hedef, hareket yönü bakımından bir gerçek ve uğrunda çaba gösterilecek bir eylem kazandırır. Bütün canlı varlıklar sonsuz oluşum içinde bir hedefe yönelmişlerdir. Bu hedef daha iyiye ve daha güzele doğrudur. Bu hedefe ulaşma yolundaki çabalarda insanı etkileyen, eğitim olayını gerçekleştiren, insanlar arasında ve toplum içinde daha adaletli ve daha mutlu bir düzen kurulması için beslenen bir bilintir¹⁰.

Eğitim sürecinde bireyin davranışları belli amaçlar doğrultusunda değiştirilir. Kuşkusuz değiştirilmek istenilen davranışların toplum tarafından istenen olumlu davranışlar olması gerekir. Buna istendik davranışlar da denir.

Bireyde davranış değişikliği, kendi yaşantıları yoluyla meydana gelir. Yaşantı, bireyin çevresiyle kurduğu etkileşim sonucu bireyde kalan izler olarak tanımlanabilir. Her bireyin çevresiyle kurduğu etkileşim farklı olduğu için geçirdikleri yaşantılar ve kazandıkları davranışlar birbirinden farklıdır. İnsanlar çevreleriyle sürekli etkileşim kurmakla birlikte, bunların hepsi onda iz bırakmayabilir. Örneğin; her gün gazetelerden, televizyonlardan çeşitli haberler okunup dinlendiği ve birçok film seyredildiği halde bunların büyük bir kısmı hatırlanmaz. Ya da bunlar bireyde bir davranış değişikliği meydana getirmez. Bunlardan ancak bireyi etkileyenler, üzerinde düşünülenler, başkaları ile paylaşılanlar akılda kalır. Ancak eğitim sürecinde bireyde istendik davranış değişikliği meydana getirmek üzere bilinçli, planlı ve kasıtlı bir biçimde öğrenme ortamı düzenlenir. Mümkün olduğunca da bireylerin bu evre ile etkileşime girmesi ve ortak bir yaşantı geçirmesi sağlanmaya çalışılır.

Bu bilgiler işığında eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı ve istendik değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanabilir ¹¹.

---

¹⁰Altunya, a.g.e. 12

¹¹ Erden, a.g.e., s.2-3

Eğitim tanımlarına bakıldığında üç temel özelliğinin olduğu görölmektedir ¹²:

- Eğitim bir süreçtir. Üstelik bu süreç zaman ve kapsam bakımlarından geniş ve karmaşıktır.
- Eğitim sürecinde bireyde davranış değişikliği meydana gelmektedir. Davranış organizmanın hareketidir. Davranış, davranış psikologlarına göre, organizmanın etkiye karşı gösterdiği tepki ya da tepkiye karşı gösterdiği etkidir. Eğitim açısından davranışın gözlenebilir, ölçülebilir ve istenilir olması gerekmektedir.
- Davranış değişikliği bireyin yaşantıları sonucu meydana gelir.

1.2. Türk Milli Eğitim Sistemi

“Eğitim sistemi öğrenci, öğretmen, yönetici, eğitim programı, diğer personel, bina, araç-gereç ve çevre öğelerinden oluşan bir sistemdir”¹³. Türkiye eğitim sistemi; T.C. Anayasası, eğitim ve öğretimi düzenleyen yasalar, hükümet programları, Kalkınma Plânları, Millî Eğitim Şûraları, Ulusal Program esas alınarak düzenlenmektedir.

Bu esaslara göre eğitimin ilkeleri; eğitim milli olacaktır, eğitim cumhuriyetçi olacaktır, eğitim laiklik esasına dayanacaktır, eğitim bilimsel temellere dayalı olacaktır, eğitimde genellik ve eşitlik olacaktır, eğitim fonksiyonel ve çağdaş olacaktır şeklinde belirlenmiştir. Eğitim Sistemi; demokratik, çağdaş, bilimsel, laik ve karma bir eğitim özelliği taşımaktadır¹⁴.

Eğitim hakkı, T.C Anayasası ile güvence altına alınmış; eğitimin tür ve kademelerini ve işleyişe dönük esasları düzenleyen mevzuatla Türk Eğitim Sistemi bugünkü yapısını kurmuştur. Türk Millî Eğitim Sisteminin genel çerçevesi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

¹² Gürkan, T. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s.5

¹³ Öztürk, H. İ. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: HD Yayıncılık, s.62

¹⁴ Varış, F. ve diğerleri.(1994). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Ed. F. Varış), Ankara: Öz Yayınları, s.15 -17

Milli Eğitimin genel amacı bütün bireylere belirtilen şu özellikleri kazandırmaktır¹⁵:

- “Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.”

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve ülkemizi çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır¹⁶.

Eğitim sisteminin yönetsel üst yapısını Milli Eğitim Bakanlığı oluşturur. Bakanlığa bağlı taşra ve yurtdışı örgütleri ise icraya dönük hizmetleri görür. Türk

¹⁵ Başaran, İ. E.(1996) . *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Gül Yayınevi, s.36

¹⁶ Varış, F. ve diğerleri, a.g.e., s.214

eğitim ve ğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

Yukarıda sayılan eğitimin genel ve özel amaçları, her eğitim etkinliğinde uyulması gereken amaçlardır. Bu genel ve özel amaçlar bir bakıma eğitime bir ereve vermektedir¹⁷.

Milli eğitimin genel ilkeleri şu şekilde belirtilmiřtir¹⁸:

- Genellik ve eşitlik
- Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- Yöneltme
- Eğitim hakkı
- Fırsat ve imkân eşitliği
- Süreklilik
- Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği
- Demokrasi eğitimi
- Laiklik
- Bilimsellik
- Planlılık
- Karma eğitim
- Okul ile ailenin iş birliği
- Her yerde eğitimidir.

Türk Milli eğitim sistemi, bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde ve bir bütünlük içinde "yaygın eğitim" ve "rgn eğitim" olmak üzere, iki ana bölümden oluşur. Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinme duydukları alanda örgün eğitim yanında

---

¹⁷ MEB, (2006). *Okulda Performans Yönetimi Modeli*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yayınları.

¹⁸ Başaran, a.g.e.,37

veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitim; genel ve meslekî teknik yaygın eğitim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır ¹⁹.

Yaygın eğitim şu kurumlardan oluşmaktadır ²⁰:

- Halk Eğitimi Merkezleri,
- Çıraklık Eğitimi Merkezleri,
- Pratik Kız Sanat Okulları,
- Olgunlaşma Enstitüleri,
- Endüstri Pratik Sanat Okulları,
- Mesleki Eğitim Merkezi,
- Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri,
- Özel Kurslar,
- Özel Dershaneler,
- Eğitim ve Uygulama Okulları (Özel Eğitim),
- Meslek Okulları (Özel Eğitim),
- Mesleki Eğitim Merkezleri (Özel Eğitim),
- Bilim Ve Sanat Merkezleri (Özel Eğitim),
- Açık İlköğretim Okulu,
- Açık Öğretim Lisesi

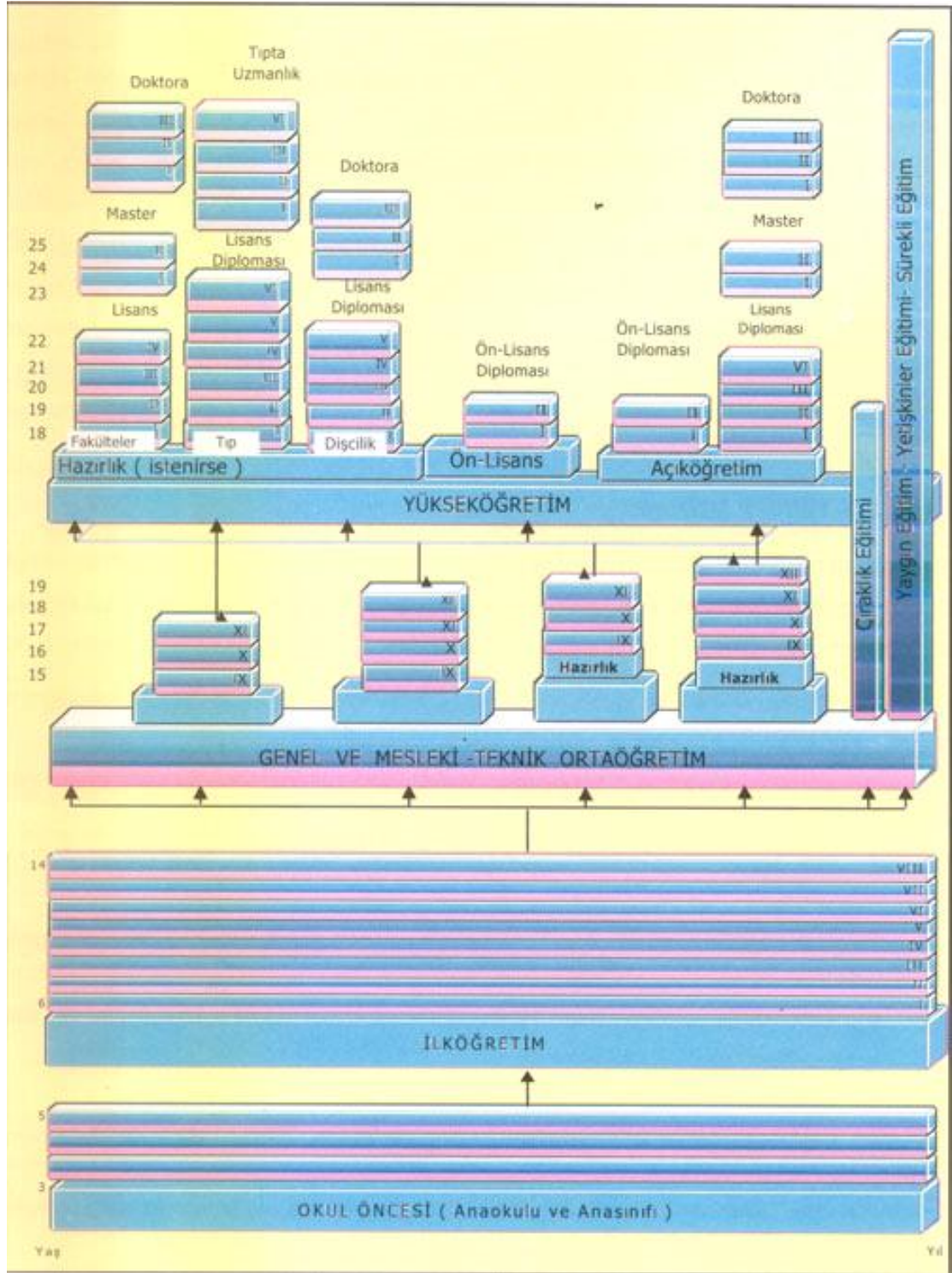
Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Türk milli eğitim sisteminin yapısı Şekil 1’de görülmektedir.

---

¹⁹ MEB,, a.g.e.

²⁰ Başaran, a.g.e., s.39

Şekil 1. Türkiye Eğitim Sisteminin Temel Yapısı

Kaynak: <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum1s1.htm> (15.04.2010).

1.2.1. Okul Öncesi Eğitim

Osmanlı Devleti'nde, Okul öncesi Eğitim kavramına ve uygulamasına, 1910 yılına kadar ulaşılammıştı. Bazı kaynaklar 4- 6 arasındaki çocukların sübyan okulunu, okul öncesi eğitim olarak göstermiştir²¹.

Okulöncesi Eğitimi; “Doğumdan zorunlu eğitim yaşına (0- 6 yaş) kadar, çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak, çocukların sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayıcı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı, ebeveyn ve eğitimcilerin etkin olduğu sistemli bir eğitim” diye tanımlanmaktadır.

Okul öncesi eğitim, mecburi ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır. Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak; onları temel eğitime hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak olarak belirlenmiştir²².

Okul öncesi dönemin çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi ile kişiliğinin oluşumunda en önemli zaman dilimi olduğu savunulmaktadır. Temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanıldığı bu kritik yıllarda, eğitim tesadüflere bırakılmamalıdır. Bu nedenle okulöncesi dönemdeki eğitimin bilimsel ve sistemli bir şekilde yürütülmesi için uygun programlar ve olanaklar yaratılmalıdır. Bu dönemde çocuklara araştırabilecekleri, meraklarını giderebilecekleri, neden sonuç ilişkisini görebilecekleri, çeşitli fikirler “öne sürerek tahminlerde bulunabilecekleri fırsatlar verilmelidir²³.

Okul öncesi eğitim; 0- 6 yaşlar arasında çocuğun çok boyutlu gelişimini destekleyerek, yaşam boyu sürecek öğrenmenin temelini atıldığı, sistemli ve bilinçli

²¹ Başaran, İ.E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Ekinok Yayınevi, s.94

²² Balcı, A. (2007). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.13

²³ Talay, İ. Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Teknik Not- Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Doğa Dostu Ve Çocuk Katılımı Temelli Dış Mekân Tasarım Yaklaşımları Bir Proje Önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), s.318

bir eğitim sürecidir. Erken yaşlarda zenginleştirilmiş çevrelerin, bilinçli fiziksel ve kişisel gelişime yaptığı eğitsel katkı tüm dünyada okul öncesi eğitimin öneminin anlaşılmasında ve dolayısıyla yaygınlaşmasında etkili olmuştur ²⁴.

Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerde ilkokula bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir.

Okul öncesi eğitim kuruluşları çocuk yuvası ve anaokulu olarak iki kısma ayrılmaktadır. Çocuk yuvası (kreş), çocuk yuvaları özel ve kamu kesimi tarafından kurulmaktadır. Özellikle çalışan annelerin çocuklarına bakmak için açılmaktadır. Anaokulu, özel girişim, yabancı ülke temsilciliklerince ve kamu kuruluşlarınca açılabilir. Diğer taraftan korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere Başbakanlığa bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) kurulmuştur. Çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, kreş ve gündüz bakımevleri, çocuk ve gençlik merkezleri SHÇEK' e bağlı bazı kuruluşlarıdır ²⁵.

Okulöncesi eğitim, çocuğun ilerideki hayatını etkileyecek önemli bir süreçtir. Yapılan bilimsel araştırmalar ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalar; nitelikli, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip nesilleri yetiştirmek için eğitimin çok küçük yaşlarda başlanılmasının gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Çocuk eğitiminin öneminin artmasıyla birlikte evde de nitelikli bir eğitim verilmesi gerektiği bilincine varılmıştır. Okulöncesi dönemde, çocuğa dış dünyayı tanıma olanağı veren, ona çeşitli alışkanlıklar kazandıran temel kurum ailedir. Çocuk, aile içinde temel öğrenme için gerekli deneyimleri kazanırken, olanaklar ölçüsünde gidebileceği okulöncesi eğitim kurumlarında bu deneyimleri pekiştirme ve zenginleştirme fırsatını bulur. Aile ile işbirliği veya daha yaygın kullanılan deyişle aile katılımı, okulöncesi eğitim programının önemli bir parçasını oluşturmalı ve kurumda verilen eğitimin

---

²⁴ Tokuç, H. (2007). *Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, s.32

²⁵ Balcı, a.g.e., s.13

devamlılığı, ailenin çocuğunu daha iyi tanması, program konusunda bilgi sahibi olabilmesi vb. nedenlerle mutlaka planlı olarak yapılmalıdır.²⁶.

Okul öncesi eğitimi çocuğa ve aileye birçok yararlar sağlamaktadır. Bunlar ²⁷:

- Çocuğun yaşlılarıyla bir araya gelerek, oyun gruplarına katılma ihtiyacı karşılanır. Çocuk kendini ve başkalarını kabul etmeyi, haklarını korumayı ve başkalarının da haklarına saygı duymayı grup oyunları yoluyla öğrenir, Okul öncesi eğitim kuramları çocukları eğitsel ve sağlıklı bir ortamda bir araya getirir.
- Uyarıcı, zengin çevre yoluyla zihinsel gelişimi desteklenir. Duyguları ve algılama gücü gelişen çocuğun akıl yürütme becerisi ve yaratıcılığı gelişir.
- Yaşadığı toplumun kültür değerlerini özümsemesine yardımcı olur.
- Bağımsızca kendisini ifade edebilmesi ve herkesin de benimseyebileceği kendi kurallarını koyması okul öncesi eğitim ortamında mümkün olur.
- Çocuğun yeterlilik ve yetersizlikleri, duygusal problemleri daha dikkatli gözlenerek, erken yaşta, ilerlemeden saptanabilir. Gerekli önlemler alınabilir.
- Sosyal ve duygusal yönden hazırlayarak zihinsel olgunluğa da erişen çocuğu ilkokula hazırlar.
- Çalışan annelerin, çocuk bakını problemlerini üstlenerek işlerindeki verimi arttırırken, uygun olmayan çevre koşulları ve yetersizliklerden de çocukların etkilenmesini önler.
- Geri sosyoekonomik ve zedeleyici koşullarda bulunan çocuklar alacakları uygun bir okul öncesi eğitimle bu koşullardan etkilenmeyecektir.
- Çocuğa sunulan çevre olanakları ve oyun olanakları ile de fiziksel gelişimi desteklenir.
- Düzenli ve dengeli bir beslenme programı izlenerek yine olumsuz çevre koşullarından gelen çocukların hayatın ilk yıllarında karşılaşacakları beslenme yetersizliği problemleri önlenir.
- Parçalanmış ailelerden gelen evlat edinilmiş, anne babasından biri veya her ikisi de olmayan, istenmeyen, terk edilmiş ya da özürlü çocuklara aileleri

---

²⁶ Cömert, D. ve Güleç, H.(2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen- Aile - Çocuk ve Kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, VI (1), s. 133

²⁷ Göde, O. ve Susar, F. (1997). Okul Öncesi Eğitimin Önemi İle Bu Eğitimde Oyunun ve Bedensel Etkinliklerin Rolü. *PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), s. 40- 41.

veya diğerk yaşadıkları olumsuz çevre koşulları nedeniyle karşılaşacakları güçlükleri yenmede okul öncesi eğitim yardım getirir.

- Başı boş bırakılarak, çocukların birçok tehlikeli durum ve kazalarla karşılaşmaları da önlenmiş olur. Okul öncesi eğitim kuramlarında çocuk, güvenli, özgür bir ortamda yaşıtlarıyla birlikte olabilme şansını da elde eder.
- Okul öncesi eğitim kurumunda iyi planlanmış, isteklere cevap verebilen ve uzman kadro ile yürütölen anne-baba eğitimi okul öncesi eğitimden ve çocukların gelişim özellikleri ile özel durumlarından haberdar eder. Gelecekteki çocukları ve çevreleri için de ek yatırım sağlar.

Okul öncesi eğitimin aile ve çocuğa sağladığı tüm bu yararlar düşünöldüğünde; okul öncesi eğitimin önemi ve çocuk, aile, çevre hatta ölkeden açısından gerekliliği de açıkça görölecektir.

1.2.2. İlköğretim

İlköğretim; örgün eğitimin öncelikle toplumun tüm üyelerinde bulunmasını istediği bilgi, beceri ve tutumlarını kapsayan genel eğitimin bir bölümüdür. Programı yönünden orta ve yüksek öğretime göre daha geneldir ve öğrencilerini seçerek almaz. Başka bir tanımla da; kadın erkek tüm yurttaşların ulusal amaçlara uygun olarak beden, zihin, duyu ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim aşamasıdır²⁸.

İlköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur. “İlkokul” ve ortaokul” ibareleri, 16.08.1997 tarihinde 4306 yasayla “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiş, zorunlu eğitim sekiz yıla çıkarılmıştır. İlköğretim devlet okullarında parasızdır. İlköğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak aşağıda belirtilmiştir²⁹:

- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek,

²⁸Çınar, İ.(2008).İlköğretimÖnemi veÖğretmen,14.05.2010<http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/54-20/349-ilkogretim-onemi-ogretmen.html>

²⁹ Balcı, a.g.e., s.13-14

- Her Türk çocuğunun ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata hazırlamak. Çoğu kabiliyetleri doğrultusunda üst öğrenime hazırlamaktır.

“Bireylerde amaçlı, istendik davranışların meydana getirilmesi, hedefleri net ve bilimsel olarak ortaya konmuş bir eğitim sistemi ile mümkündür.”³⁰. Eğitim sisteminin iyi işlemesi ve sistem aracılığıyla istenilen özelliklerde bireylerin yetiştirilmesi, öncelikle öğretmenlere ve onların niteliklerine bağlıdır ³¹.

İlköğretim yazılı kültüre geçmenin de ilk aşamasıdır. İnsanlık okuryazar olmadan önce (yazı çok eskiden bulunmuş olmasına karşın, yaygın okuryazarlık ortaçağda başlar) sözel bir kültüre aittirler. Günümüzde de okuryazar olmayanlar sözel kültüre aittirler. Yalnızca kendi deneyimlerinden ve söylentilerden yararlanabilirler. Ancak yazılı kültüre geçenler, insanlığın binlerce yıllık deneyiminden yararlanabilirler. Okuryazarlık becerisinden yararlanmamak, göze alınmayacak bir kayıptır.

İlköğretimi önemli kılan bir neden de, çocukta üstün yeteneklerin belirmeye başladığı dönemin ağırlıklı olarak 6-16 yaşları arasında olmasıdır. Belirli alanlarda üstün yeteneği olan öğrenciler bu dönemde saptanıp geliştirilmelidirler³².

1.2.3. Ortaöğretim

Ortaokul, ilkokulu bitirenleri lise ve dengi okullara hazırlayan, üç yıl süreli bir okuldur. Ortaokul, kimi kez bağımsız, kimi kez ortaöğretimin ilk kısmı, kimi kez de ilköğretimin son kısmı olarak yer almaktadır. Tek başına yönetilen ortaokula, bağımsız ortaokul; ortaöğretim okullarının ilk kısmı olarak yaşatılan ortaokullara da bağımlı ortaokul denilmektedir. Sonunda ilkokulla birleştirilerek ilköğretim okulu

³⁰ Kızılloluk, H. (2002). “Eğitimle İlgili Temel Kavramlar”, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara,s.16

³¹ Özer, B. (1993). Öğretmen Davranışlarının Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Kazandırılması, Eskişehir, s.1

³²Çınar,İ.(2008).İlköğretiminemiveÖğretmen.14.05.2010<http://www.egitim.gen.tr/site/arsiv/54-20/349-ilkogretimin-onemi-ogretmen.html>

adını almıştır³³.

Ortaöğretim, ilköğretim dayalı, en az dört yıllık öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, Talim ve Terbiye Kurulunun 184 sayılı 07.06.05 tarihinde en az dört yıla çıkarılmıştır.

Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etme, ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir³⁴.

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak³⁵;

- Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aratmak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
- Öğrencileri, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda, yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktadır.

Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanacağı belirtilmektedir.

Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelmektedir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilmektedir. Ortaöğretimde yöneltme ilköğretimden başlar, yanılmalarını önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam etmektedir. Yöneltme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş

---

³³ Başaran,a.g.e., s.101

³⁴ Balcı, a.g.e.,s. 14

³⁵ Başaran,a.g.e., s.109

şartları, Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenmektedir³⁶.

1.3. Velilerin Okullardan Beklentileri ile İlgili Mevzuat ve Uygulamalar

Araştırmanın bu bölümünde milli eğitim sistemi içerisinde velilere yönelik mevzuattan ve uygulamalardan bahsedilmektedir.

1.3.1. Veli Toplantıları

Resmi ve özel okullarda, okul- aile ve öğretmenler arasında iş birliğini gerçekleştirmek, velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve akademik durumları hakkında bilgilendirmek, okula sahip çıkmalarını sağlamak ve etkin bir şekilde eğitim hizmetlerine katmak üzere bir eğitim-öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul idaresinin ihtiyaç duyduğu zamanlarda “veli toplantıları” yapılmaktadır³⁷.

Veli toplantıları üç aşamada ele alınmaktadır :

- Genel veli toplantısı
- Şube veli toplantısı
- Bireysel görüşmeler (Veliler ile yapılacak özel görüşmeler)

Bu toplantılara okul yöneticileri, okul psikolojik danışmanları (rehber öğretmenleri), sınıf rehber öğretmenleri ve alan öğretmenlerinin işbirliği içinde katılımı sağlanmalıdır³⁸.

17. 04.2001 tarih ve 24376 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde Veli toplantılarında velilerin aşağıda belirtilen hususlara uyması gerektiği belirtilmektedir:

- Velilere gönderilen “veli toplantısı çağrı yazısında” toplantı gündemi belirtilmelidir. Gerekirse veliler telefonla da bilgilendirilerek toplantıya katılım sağlanmalıdır. Yapılan toplantının amaçları mutlaka gönderilen

³⁶ Balcı, a.g.e., s.15

³⁷ Sünbül, M. ve Yavuz, M. (2004). İlköğretim Okulu Öğretmen ve Velilerinin Veli Toplantıları Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6- 9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. Malatya, s.3

³⁸ Sünbül ve Yavuz, a.g.e., s.3

yazıda belirtilmelidir. Velinin yalnızca çocuğunun notunu öğrenmek ya da yardım istenmesi amacıyla toplantıya çağrıldığını düşünmemesi sağlanmalıdır.

- Okul bütün yapısıyla (bina, personel, eğitim olanakları vb.) velilere tanıtılmalı ve okulun istenilen düzeyde eğitim vermesi için okul ve veli beklentileri üzerinde konuşulmalıdır.
- Okulda uyulması gereken kurallar velilere de anlatılmalı, yönetmelikler tanıtılmalı, bu konularda da velilerin özen göstermesi istenmelidir.
- Öğrenci başarılarının artırılmasına yönelik olarak, velilerle işbirliğinin sağlanması gerekliliği üzerinde durulmalı ve velilerin desteği ile bunun sağlanabileceği anlatılmalıdır.
- Velilere; öğrencilerin bireysel farklılıkları anlatılmalı, her öğrencinin başarısının ya da başarılı olduğu alanların farklı olabileceği ve onlardan yeteneklerinin üstünde başarı beklemelerinin yanlış olacağı dile getirilmelidir.
- Okul psikolojik danışmanı (rehber öğretmeni) toplantılara katılıp velilere; rehberlik ve psikolojik danışma servisini ve görevlerini tanıtarak, hangi durumlarda servisle işbirliği yapmaları gerektiği, öğrencilerin gelişim dönemleri , gelişim özellikleri, bu dönemlerin getirdiği davranış özellikleri ve öğrenci başarısının artırılması konularında onları bilgilendirmelidir.
- Velilerin , öğrenci gelişim dönemlerine ilişkin ayrıca bilgilenecek istedikleri konular varsa, psikolojik danışman tarafından saptanarak daha sonraki günlerde bu konularla ilgili seminerler düzenlenmelidir.

1.3.2. Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Mevzuat

Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır. Okulda başlayan birçok eğitsel çalışmalar öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır. Okul yönetimi ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Ancak okul müdürü bu kuruluşları okul emrinde veya okula hizmet edecek kuruluşlar olarak görmeden,

aralarındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ile belirli ilkelere göre düzenler³⁹.

Okullarda özel yönetmelikle kurulan okul aile birliği dernekler kanununa göre kurulan okul koruma dernekleri genellikle birlikte çalışırlar. Okul aile birliği, okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenler, öğrenci velileri ve isterlerse öğrenci anne ve babalarının oluşturduğu bir birliktir. Bu birliğe bütün veliler ve okulun yönetici ve öğretmenleri üye kaydedilir. Okul aile iş birliğinin amacı aile ve okul arasındaki ilişkileri güçlendirmek, iş birliğini sağlamak, öğrencilerin daha başarılı olmaları için ortaklaşa önlemler almaktır. Okul aile birliğinin organları, genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kuruludur. Bu organlar yönetmelik hükümlerine göre çalışır⁴⁰. Bu kanuna göre Okul Aile Birliğinin görevleri şunlardır:

- a) Her fırsattan faydalanarak öğrencilerin millet; vatan, bayrak ve insanlık sevgilerini; Atatürk ilke ve inkılâplarına, manevî değerlere bağlılıklarını; dayanışma duygularını pekiştirmeleri amacıyla veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- b) Okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle eğitim faaliyetleri hakkında ana ve babaları aydınlatmak.
- c) Okulun programı, eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda öğrenci velilerini aydınlatmak.
- d) Öğrencilerin sorumluluk yüklenmelerine; dürüst, nazik, saygılı, başarılı ve düzenli olmalarına katkıda bulunmak üzere aile ile iş birliği yapmak; öğrencilerin başarılarını toplu şekilde ana ve babalarına göstermek için imkânlar hazırlamak.
- e) Çocukların başarılarının artırılması için ana ve babalarla iş birliği yapmak.
- f) Öğrencilerin zamanında ve düzenli olarak okula devamlarının sağlanmasında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- g) Evde derslerine çalışmak için imkân bulamayan öğrencilere, okulda çalışma ortamı hazırlamak.
- h) Öğrencilerin disipline ve toplum düzenine uyum sağlamaları için okul müdürlüğü ve velilerle iş birliği yapmak.

---

³⁹ Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,29.07.1965, Sayı:1363.

⁴⁰ Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,20.06.1983,Sayı:2141

- i) Öğrencilerin yapmaları uygun olmayan işleri, gitmeleri uygun olmayan yerleri okul müdürlüğü ile birlikte tespit etmek ve ana-babalarla iş birliği yapmak.
- j) Öğrencide bulunması istenilmeyen israf, gösteriş ve devlet malını hor kullanma gibi kötü davranışları önleyici tedbirleri almak.
- k) Özel yetiştirmeye ve teşvike muhtaç çocuklar hakkında gerekli çarelere başvurmak.
- l) Resim-iş, müzik, yabancı dil ve beden eğitimi derslerine özel ilgi duyan çocuklara okulda ve çevrede uygun imkânlar hazırlamak.
- m) Öğrencilerin sağlıklı olmaları ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaları, temizlik alışkanlıkları kazanmaları, düzenli beslenmeleri ve boş zamanlarını değerlendirmeleri konularında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- n) Çocukların trafik kazaları ile diğer kazalardan korunmaları ve bu konuda alınacak tedbirlerle ilgili olarak veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- o) Okul çağındaki çocukların bakımı, gelişimi ve eğitimi konularında konferanslar düzenlenmesini sağlamak.
- p) Öğrencilerin okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek için, ana ve babaların okulu ziyaret etme alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olmak.
- q) Sınıf öğretmenlerini öğrencilerin ana ve babalarını ziyaret etmeye teşvik etmek.
- r) Bakıma, yedirilmeye ve giydirilmeye muhtaç hasta ve fakir öğrencilere yardım sağlanması için okul koruma derneği ile iş birliği yapmak.
- s) İşitme, görme, konuşma, beden ve zihin yönünden özürlü veya herhangi bir alanda yetenekli öğrencilerle, eğitimi zor öğrenciler gibi özel eğitime muhtaç çocuklar için tedbirler almak.
- t) Tatillerde veya derslerden sonra okulun kitaplık, bahçe, oyun ve spor tesislerinden öğrencilerin, velilerin, ana ve babaların faydalanmalarını sağlayacak tedbirleri almak.
- u) Çevrede okuma-yazma bilmeyen veya belli alanlarda yetişmek isteyen vatandaşları yetiştirmek üzere okulların yaptıkları faaliyetlere yardımcı olmak.

- v) Ders yılı içinde ve ders yılı sonunda okulun yapacağı faaliyetlere gerekli katkıda bulunmak.

Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenci velileriyle işbirliğinde bulunmak bir zorunluluktur. Kurumlara kabul edilen her çocuğun bir velisi olur. Veli, çocuğun okula zamanında teslim edilmesini, günlük eğitimin bitiminde teslim alınmasını sağlar ve çocukla ilgili diğer yükümlülükleri yerine getirir. Veliler, istekli olmaları durumunda okul yönetiminin hazırlayacağı program doğrultusunda eğitim etkinliklerine katılabilirler. Aile eğitimi ile ilgili etkinlik ve toplantılara, okul yönetimi velilerin katılımlarını sağlar ⁴¹.

1.3.3. Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı 2005/92 10.10.2005 112-3157 sayılı genelgesinde “bireyin kendini gerçekleştirme, okulda demokrasi kültürünün yerleştirilmesi, okulun tüm imkânları ile çevreye açılması, veli ve öğrencinin beklentilerinin sisteme dâhil edilmesi, hizmet üretenler ile alanlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için sistematik bir düzenlemeye gerek duyulmaktadır” diyerek bu amaçla hazırlanan Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi'nin hazırlandığını belirtmektedir. Sözleşmeye ilişkin uygulama 2005-2006 öğretim yılından itibaren başlatılmıştır.

1.3.4. Veli Bilgilendirme Sistemi

E-Okul Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2007 yılının Ocak ayında kullanıma açılmış olan bir okul yönetim bilgi sistemi yazılımıdır. Bir öğrencinin okula kaydından başlayıp, mezuniyetine kadar olan tüm süreci içerir ⁴².

E-Okul Veli Bilgilendirme Servisi, resmi ve özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencisi bulunan veliler için hazırlanmıştır. Sisteme girildiğinde aşağıdaki bilgiler öğrenilebilmektedir ⁴³:

⁴¹ Milli Eğitim Bakanlığı *Tebliğler Dergisi* (Temmuz, 2004), Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2562 Madde13 ve 15

⁴² E-Okul Nedir? 15.04.2010 www.e-okulnet.com/e-okul/e-okul-nedir-2 -

⁴³ E-Okul Karne Sonuçları Notları, 15.04.2010 www.e-sorgulama.com/eokul-karne.../ileilgilyorumlar-1/ -

- **Duyurular:** Okul yöneticileri ya da öğretmenler tarafından ulaştırmak istenilen duyurular yer almaktadır. Bireysel bazda ya da toplu duyurular,
- **Ders Programı:** Ders programı, ders başlangıç ve bitiş saatleri, derslere giren öğretmen bilgileri haftalık ders programı,
- **Devamsızlık Bilgileri:** Dönem içinde özürlü ve özürsüz devamsızlıklar,
- **Not Bilgileri:** Öğrencinin okulda aldığı sınav, proje ve performans belirlemeye yönelik çalışmalarla ilgili puanlar,
- **Sınav ve Proje Bilgileri:** Öğrencinin hangi dersten ne zaman sınav olacağı ve projesini teslim edeceği tarihler,
- **Öğrenci T.C. Kimlik No:** İçişleri Bakanlığı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen 11 basamaklı numaradır. T.C. Kimlik Numarası bulunamayan öğrenciler için e-Okul sistemine kayıtlarında verilen geçici numara kullanılmaktadır.
- **Öğrenci Okul No:** Okula kayıt sırasında verilen numaradır. Her öğrencinin mutlaka bir okul numarası bulunmaktadır. Sisteme giriş yapabilmek için bu numaranın bilinmesi gerekmektedir.

Veli bilgilendirme sistemi ile veliler çocuklarının okuluna gitmeden, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeden, çocuklarının başarı ve devamsızlık durumlarına ulaşabilmektedirler. Bu sistem günümüzün yoğun iş temposunda velilere çocuklarının durumlarını öğrenmede ve kontrol altında tutmalarında büyük kolaylık sağlamaktadır.

II. BÖLÜM

1. VELİ BEKLENTİLERİ: ETKİLİ OKULLAR

Velilerin okullardan temel beklentisi, velisi durumunda oldukları çocuklarının geleceğine temel oluşturacak etkili bir eğitim almalarıdır. Etkili eğitim ise ancak okulların etkili olması ile gerçekleşebilir düşüncesinden yola çıkılarak, bu bölümde örgütsel etkilik ve etkili okullar, etkili okulların özellikleri üzerinde durulmaktadır.

1.1. Örgütsel Etkililik Kavramı ve Modelleri

Örgütsel etkililik konusu yazında giderek artan bir ilgi görmektedir. Bu ilgi temelde insanın çeşitli gereksinimlerini karşılayabilmek için kendi yarattığı örgütlere büyük ölçüde bağımlı olmasından doğmaktadır. Mal veya hizmet üretmek için kurulmuş örgütlerin varlıklarını sağlıklı olarak sürdürerek bu amaçlarını başarması, toplum açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır ⁴⁴. Bu yaşamsal sorunu çözmek için örgütlerin etkiliklerinin ele alınması faydalı olacaktır.

1.1.1. Örgütsel Etkilik Kavramı

Etkililik (effectiveness) kavramı, örgütsel araştırmalarda hem çok kullanılan, hem de oldukça belirsizlikler içeren bir kavramdır. Örgütsel etkililik konusu ise kuramcıların, araştırmacıların ve uygulayıcıların öteden beri ilgi odağı oldukları klasik konulardan biri olmasına karşılık, karmaşık bir konu olma özelliğini hep korumuştur ⁴⁵.

Etkililik kavramı değişik zamanlarda değişik anlamlarda kullanılmış, farklı tanımlar yapılmış, farklı yöntemler ve ölçütler kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Etkililik, çıktılarda sağlanan başarı, amacı gerçekleştirme düzeyi, gerekli kaynakları elde etme yeteneği, çevreye uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmıştır ⁴⁶.

Literatürde örgütsel etkililik; amaçlar, işlevler, süreçler, sonuçlar, kaynaklar, girdiler ve çevresel faktörler açısından farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Buna

---

⁴⁴ Tosun, M. (1981). *Örgütsel Etkililik*. Ankara: TODAİE Yayınları.

⁴⁵ Arslan, H. Satıcı, A.ve Kuru, M. (2008). Resmi ve Özel İlköğretim Okullarının Kültür ve Etkililik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(51),s .374

⁴⁶ Karşlı, a.g.e.

göre; “örgütsel etkililik, örgütsel amaçlara ulaşma yönünde çabalar bütünü, örgütün işlevlerini gerçekleştirme düzeyi, çevreden kaynak sağlama yeteneği, çevreye uyum sağlama ve yaşamını sürdürebilme durumu, çevresel beklentileri karşılama yeteneği” olarak tanımlanabilmektedir⁴⁷.

Örgütsel etkililik konusu örgüt ve yönetim alanında ilgi gören bir konu olmasına rağmen tümüyle açıklanabilmiş değildir. Genel olarak örgütsel etkililiğin tek boyutlu olmaktan öte çok boyutlu bir konu olduğu konusunda, genel bir uzlaşma gözlenmektedir. Dolayısıyla tek boyutlu ya da bir değişkene bağlı örgütsel etkililik tanımlaması mümkün görülmemektedir⁴⁸.

Örgütsel etkililik, bakış açısındaki farklılıklar sebebiyle araştırmacılarca farklı noktalardan ele alınmıştır. Bazı yazarlar içsel güçleri ve onların örgütsel etkililik üzerindeki etkilerini vurgulamışlar, örgütün, ilgili kısıtlayıcılar tatmin edildiğinde ve örgütsel sonuçların amaçlara yaklaşımı ya da onları geçmesi halinde etkili olabileceğini belirtilmiştir. Başka tanıma göre ise, örgütsel etkililiği, örgütün çeşitli grupların taleplerini ne ölçüde iyi karşıladığının “dışsal bir standardı” olarak tanımlanmaktadır. Örgütün yaptığı işin yararlılığını ve bu işin yapılması sırasında kaynakların ne ölçüde iyi değerlendirildiğini de örgütsel etkililik kavramına dâhil edilmektedir. Yaklaşım farklılıklarına rağmen örgütsel etkililik literatürde genelde, örgütün ulaşmayı amaçladığı “sonu” elde etme düzeyi olarak açıklanmaktadır⁴⁹.

1.1.2. Örgütsel Etkililik Modelleri

Örgütsel açıdan etkililikle ilgili yapılan tanımlar ve geliştirilen modeller, örgütler ve yönetim alanında geliştirilen bazı teorik bakış açılarıyla yakından ilgilidir⁵⁰. Örgütsel etkililik konusundaki karmaşa, değişik yaklaşımların örgütün belirli bir yönünü veya işlevini ön planda tutmasından kaynaklanmaktadır. Örgütlerin

---

⁴⁷ Akan, D. (2007). *Değişim Sürecinde İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri (Erzurum İli Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum, s. 10

⁴⁸ Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Ankara: Pegem Yayınları, s.1

⁴⁹ Ergeneli, A. Örgütsel Etkililik Kriteri Olarak Lider Davranışının Örgütsel İklim İle İlişkisi: Görev Karmaşıklığı Bakımından Farklılaşan İki Örgüte İlişkin Bir Uygulama, 15.04.2010, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/468/5390.pdf> s.188

⁵⁰ Şişman, M. ve Turan, S. (2004). *Eğitim ve Okul Yönetimi*. (Eğitim ve Okul Yöneticiliği, Editör: Yüksel Özden). Ankara: Pegem Yayınları, s.123

birbirinin aynısı veya benzeri olmadığı göz önünde bulundurulduğunda örgütsel etkililik hakkında çok boyutlu bir süreçten bahsedilmektedir⁵¹.

Çeşitli açılardan farklı biçimlerde tanımlanan örgütsel etkililik, model olarak ta bu farklılığını korumaktadır. Örgütsel etkililikle ilgili net bir tanımın yapılamaması, ortak kabul gören bir modelin ve etkililikle ilgili genel ölçütlerin geliştirilememesinden kaynaklanmaktadır. Bu alanın uzmanları tarafından örgütsel etkililiği ölçmeye yönelik bütün örgütler için geçerli genel modeller geliştirmenin gerekliliği ileri sürülmesine karşılık bunun güçlüğü de sıklıkla vurgulanmaktadır. Bütün bu güçlük ve sınırlılıklara rağmen örgütsel etkililiği ve okulun etkililiğini ölçmeye yönelik bazı modeller geliştirilmeye çalışılmıştır. Amaç modeli, sistem-kaynak modeli, çevresel model en çok üzerinde durulan modellerdendir. Amaçlar ve işlevler yönünden bir örgütün öngörülen amaçları ve işlevlerini gerçekleştirme durumu, kaynaklar yönünden örgütün çevresinden gerekli kaynak ve girdileri sağlayabilme durumu, sonuçlar açısından yaklaşıldığında da örgütün öngörülen sonuçları gerçekleştirebilme durumu olarak tanımlanabilmektedir⁵².Aşağıda bu modellere ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

1.1.2.1. Amaç Modeli

Amaç modeli, örgütsel etkililiği değerlendirmede kullanılan en eski ve en yaygın modeldir. Bu modelle ilgili çok sayıda varyasyon ve örnek mevcuttur. Amaç modeli teorisyenlerinin ve uygulamacılarının genel olarak üzerinde durdukları temel vurgu sonuçlar ve alt sonuçlar ile ilgilidir. Buna göre önceden belirlenmiş bir takım hedeflere, amaca, misyona ulaşan bir örgütün faaliyetlerinin etkili olduğu söylenebilmektedir. Bu bakış açısı, örgütlerin amaçlara göre yönlendirilen varlıklar olduğunu ve buna bağlı olarak da amaçlara ulaşma düzeyinin ölçülmesi ile değerlendirilebileceklerini ima etmektedir⁵³.

---

⁵¹ Terzi, A. R.. (2004). *İletişim ve Sosyal Etkileşim* (Eğitim ve Okul Yöneticiliği, Editör: Yüksel Özden) Ankara: Pegem Yayınları, s.280

⁵² Şişman, a.g.e., s.5

⁵³ Özutku, H.(2006). Amaç Yaklaşımına Göre İnsan Kaynakları Yönetiminin Etkililiğini Ölçmeye Yönelik Bir Durum Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3) ,s. 264

Amaç modeline göre, her örgüt önceden belirlenmiş amaçları doğrultusunda etkinliklerde bulunur ve amaçlarına ulaşabildiği ölçüde etkili olur⁵⁴. Bu modeline göre örgütün amaçlarını gerçekleştirebilmesi etkililik için yeterlidir. Çünkü örgüt, amaçlarını gerçekleştirebilmek için vardır. Amaca ulaşmadaki başarı derecesi etkililiğin derecesini gösterir. Bu model örgütsel etkililiğin ölçülmesinde kullanılan en eski ve geleneksel modellerden biridir⁵⁵.

Amaç modelinin eleştirildiği yönler de vardır. Bunlardan bazıları şöyledir⁵⁶:

- Örgütler birçok amaca sahiptirler. Bunların çoğu birbiriyle uyumlu değildir.
- Örgütlerde yoğunlaşma, üyeler ve müşterilerden çok, sıklıkla yöneticinin amaçları üzerinedir.
- Örgütün amaçları, çevresel beklentilere göre sık sık değişebilir. Fakat bu yaklaşımdaki amaçlar, değerlendirilmesi için sabit kalmak durumundadır.

Amaç modeline göre örgütsel etkililiğin belirlenmesi için amaçlar, açık, kesin ve ölçülebilir nitelikte olmalıdır. Örgütsel çıktıları ölçmek, örgütten örgüte farklılık göstermektedir. Söz konusu örgüt olarak okullarda, amaçlara ulaşıp ulaşılamadığını ölçmek oldukça zordur⁵⁷.

1.1.2.2. Sistem-Kaynak Modeli

Sistem modeli, amaç modelinden olduğu gibi sonuçlardan çok bu sonuçlara ulaşmada kullanılan araçlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sistem teorisyenleri, hücreden topluma kadar, bilimin her düzeyini kapsayacak bir sistemler sistemi kurmaya çalışmaktadır. Bu amaçla, her düzeyde geçerli genellemeler aramaktadır. Karmaşık sosyal davranışlara da giriş-çıkış, girişin çıkışa dönüşümü, sistemin sınırları ve parçaları, sistemin yükünün artması ve eksilmesi gibi açılardan bakmaktadır⁵⁸.

---

⁵⁴ Balcı, A.(1993). *Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Ereğ Ofset Matbaası, s.1

⁵⁵ Karslı, a.g.e., s.3

⁵⁶ Şişman, a.g.e., s.8

⁵⁷ Şişman, a.g.e., s.8

⁵⁸ Tunçel, M. (2008). *Genel Liseler ve Anadolu Liselerinin Etkili Okul Olma Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, s.11

Bu modele göre örgütsel etkililik örgütün kaynak elde edebilme ve kaynak yaratma yeteneği olarak görülmektedir⁵⁹. Sistem yaklaşımı amaçlardan ya da sonuçlardan çok bunlara ulaşmada kullanılan araçlar ve kaynaklar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle örgütsel etkililiği ölçme çalışmaları, amaçların gerçekleşmesinde etkili olan örgüt içi ve örgüt dışı çevre ile ilgili öğelerin birbiri ile ilişkileri üzerine durmaktadır. Dolayısıyla model, örgüt ve çevre arasındaki etkileşim üzerinde yoğunlaşarak örgütün çevresinden kaynak sağlamasına karşılık çevresine mal ya da hizmet sunmasına yönelik bir sözleşme içinde olduğu kabul edilir⁶⁰. Bu anlamda modelin temelde çıktıdan çok girdiye önem verem bir amaç model olduğu söylenebilir⁶¹.

Sistem modeline göre etkili örgüt büyüme sağlar ve küçülmeyi, daralmayı azaltır. Örgütün büyüme sağlayabilmesi için kaynak elde edebilme yeteneği, örgütsel etkililiğin bir ölçütü olarak kabul edilir⁶². Bu modele göre istekler sayısız, karmaşık ve dinamik olduğundan uygun spesifik amaçlar belirlemek mümkün değildir. Oysa örgütün asıl ilgisi yaşamak ve büyüme. Bunun için gerekli kaynakları çevresinden sağlamaya çalışır. Örgütün etkililiği, örgütün içsel tutarlılığını sürdürebilmesine, kaynakları kullanma etkinliğine, uyum mekanizmasının başarısına ve kaynaklar için öteki örgütlerle rekabet edebilme yeterliliğine bağlıdır⁶³.

1.1.2.3. Ekolojik ya da Çevresel Model

Amaç ve sistem yaklaşımlarının yetersizliğinden hareketle 1970’li yıllardan itibaren örgütsel etkililikle ilgili farklı modeller geliştirilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri de ekolojik/çevresel yaklaşımdır. Bu modele göre, bir örgütün amaçlarına ulaşip ulaşmadığının belirlenmesinden önce yapılması gereken şey, örgüt ile ilgili söz konusu amaçların, bu örgüte uygun amaçlar olup olmadığının sorgulanmasıdır. Bu yaklaşımda sadece amaçlara ulaşmak yeterli görülmemekte, bunların uygun ve doğru amaçlar olması da gerekmektedir. Yine bu yaklaşıma göre örgütsel etkililik, örgütün içinde yer aldığı iç ve dış katılımcı paydaş grupların, çıkar

---

⁵⁹ Karşlı, a.g.e., s.17

⁶⁰ Şişman, a.g.e., s. 7

⁶¹ Balcı, A. (2002). *Etkili Okul/Okul Geliştirme*. Ankara :.Pegem Yayınları, s.5

⁶² Karşlı, a.g.e., s.17

⁶³ Balcı, a.g.e., s.2

ve baskı gruplarının beklentilerini karşılama düzeyi biçiminde tanımlanmaktadır⁶⁴. Çevresel modelde örgütsel etkililik, örgütün yaşamını sürdürmesinde önemli destek sağlayan çevrenin, kritik katılımcıların veya grupların örgütten beklentilerinin karşılanma düzeyi olarak ele alınmıştır.

Örgütler, sosyal bir çevre içinde yer almaktadır. Dolayısıyla örgütle ilişkisi olan sahipler, ortaklar, çalışanlar, müşteriler, baskı grupları, devlet kuruluşları, meslek örgütleri vardır. Yukarıdaki yaklaşımlara bağlı olarak örgütsel etkililikle ilgili olarak geliştirilen çağcıl yaklaşımlarda konuya örgütün bütün paydaşları açısından yaklaşılmaktadır. Bu yaklaşımlar, örgüt içi ve örgüt dışı faktörleri birlikte ele almakta çoklu bir bakış açısını benimsemektedir. Dolayısıyla örgütlerle ilgili olarak sahipler, çalışanlar, müşteriler, devlet, toplum gibi bütün üyelerin beklentilerinin karşılanması üzerinde durulan konular olmaktadır. Ancak söz konusu grupların beklentileri, örgütün çıktılarını değerlendirmeleri, dolayısıyla örgütsel etkiliği anlamlandırmaları da birbirinden farklılıklar göstermektedir⁶⁵.

Çağımızda yaşadığımız hızlı toplumsal ve teknolojik değişme ve gelişmeler, okulları, sürekli gelişme yolunda çevresiyle bütünleşen, değişim ve yenileşmeye açık dinamik örgütler olmaları yolunda zorlamaya başlamıştır. Eğitim gibi önemli bir işlevi bulunan okullar, toplumsal ihtiyaç ve beklentileri karşılamanın yanında, toplumsal beklentileri yükseltebilmek için, toplumla bütünleşmek, toplumun yardım ve desteğini almak zorundadır⁶⁶.

1.1.2.4. Birleşik Model

Bu model örgüte etki eden diğer bileşenler de dikkate alınarak bir bütün olarak değerlendirilir. Diğer bileşenleri örgütte uyum, amacı gerçekleştirme, entegrasyon ve değer sistemlerin kurulması ve sürdürülmesi boyutu olarak sıralanmaktadır⁶⁷:

---

⁶⁴ Şişman, a.g.e., s.10

⁶⁵ Şişman, a.g.e., s. 10

⁶⁶ Özmen, F. ve Harkı, H. (2005). Denizli İlindeki İlköğretim ve Orta Öğretim Okullarının Çevresiyle Bütünleşme Düzeyleri . *Milli Eğitim Dergisi*,(165), s.162

⁶⁷ Karşlı, a.g.e., s.18

- **Uyum boyutu:** Sistemin çevresini kontrol etmesi ile ilgilidir.
- **Amacı gerçekleştirme boyutu:** Örgütsel amaçların oluşturulması ve bunlara ulaşılması ile ilgilidir.
- **Entegrasyon boyutu:** Sosyal dayanışma ve sistemin öğeleri arasında dayanışma kurmayla ilgilidir.
- **Değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi boyutu:** Örgütün değerler örüntüsünü yaratmayı ve sürdürmeyi amaçlar.

Örgütsel etkilikle ilgili yukarıda kısaca açıklanmaya çalışılan modellerin temelde farklı yönleri olsa da, birbirine benzer bazı varsayımları paylaşmaktadırlar. Amaç modeli, belirli amaçlara ulaşabilmeyi örgütsel etkililiğin temel ölçüt olarak ele almakta iken kaynak modeli kaynakları en üst düzeyde artırma konusuyla ilgilienmektedir. Her iki durumda da davranış, amaç merkezli olarak görülmektedir. Yukarıda ele alınan modellerde örgütlerle ilgili olarak hem iç hem de dış çevreyle ilgili sorunlarla ilgilenilmiş olduğu dikkat çekmektedir. Hepsi de örgütsel üretim ve uyumu oldukça karmaşık süreçler olarak görmektedir. Bu durum örgütsel etkililiği ölçmeye yönelik modeller geliştirmeyi oldukça güçleştirmektedir. Eğitim örgütleri olarak nitelendirilen okulların kâr amaçlı olmadıkları dikkate alındığında, okulların etkililiğini ölçmeye yönelik geliştirilebilecek bir modelde, okulların kendine özgü yönlerinin olduğu akıldan çıkarılmamalıdır⁶⁸.

1.2. Etkili Okullar ve Özellikleri

Yönetim biliminin bir konusu olma özelliği gösteren “etkililik”, eğitim yönetimine “etkili okul” düşüncesi olarak yansımıştır. Eğitim yönetiminin amacı, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü (okul), önceden belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi için etkili bir şekilde işletmek ve onun için gerekli yenileştirmeleri yapmaktır. Bu etkililiğin gerçekleştirilmesi okulu; verimli, sağlıklı, yararlı, dirik işletmekten ve eğitim iş görenlerinin işten doyumlarını sağlamaktan geçmektedir⁶⁹.

⁶⁸ Şişman, a.g.e.,s.11

⁶⁹ Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası, s.11

Araştırmanın bu bölümünde etkili okul kavramına ve etkili okulların özelliklerine yer verilmektedir.

1.2.1. Etkili Okullar

Okul özgün bir toplumsal sistem, formal bir örgüttür. Okulun temel amacı ise genç kuşakları eğitmektir⁷⁰. Toplumda hemen herkesin ya doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiği, vazgeçilmez önemli bir örgüt olan okulun amaçları, aynı zamanda eğitimin ve içinde bulunduğu toplumun da amaçlarını oluşturmaktadır. Okullardan beklenen, eğitim işlevini en iyi ve en etkili biçimde gerçekleştirmektir.

Okullar, eğitim ve öğretim hizmeti veren örgütlerdir. Okullar diğer sosyal örgütlerden farklı özellikler taşır. Okul yönetimi de diğer örgüt yönetimlerinden farklıdır. Okulda yapılan yönetimle ilgili her isin eğitsel bir ölçüsü ya da çerçevesi vardır. Her etkileşim ve faaliyet öğrenci ve öğretim açısından düşünülmelidir. Çünkü okulların varoluş nedeni bizzat öğrencinin kendisidir⁷¹.

Ballantine (1995), okulun dört temel işlevini şöyle açıklamaktadır;

- Toplumun genç kuşaklarına temel görev ve haklarını öğreterek onları toplumsallaştırma,
- Bireylere gereksinim duydukları bilgi, beceri ve tutumları kazandırarak onları ekonomideki yerlerini almalarını sağlama,
- Bilgiyi üretme ve yayma yoluyla toplumsal değişme ve gelişmeyi sağlama,
- Bireylerin modern toplumla uyumunu sağlayacak kişisel ve toplumsal gelişmeyi sağlamadır⁷².

Okulların temel işlevleri aynıdır. Ancak her okul tektir ve kendine özgü niteliği vardır. Okulun niteliğinin en önemli göstergelerinden birisi de onun “etkili”

---

⁷⁰ Aydın, M. (1991). *Eğitim Yönetimi: Kavramlar, Süreçler, İlişkiler*. Ankara: Hatipoğlu Yayınları, 17

⁷¹ Binbasıoğlu, C. (1983). *Eğitim Yöneticiliği*. Ankara: Binbasıoğlu Yayınevi, s.133

⁷² Pehlivan, İ. (1997). Cincinati Üniversitesi Yönetici Yetiştirme Akademisi: Okul Müdürü Yetiştirmede Farklı Bir Yaklaşım. Ankara: Pegem, s.83

olma özelliğidir. Okulun birey ve toplumun eğitim gereksinimlerini karşılama düzeyi, onun etkililik düzeyi ile doğru orantılıdır⁷³.

Okulların başarıları ve onların mümkün olduğunca en iyi şekilde oluşturulmaları sorunları daima eğitim reformcularının, eğitim politikacılarının ve okul yönetimi uzmanlarının ilgi odağı olmuştur. Özellikle okulların başarı konusunda gösterdikleri farklılıklar, etkili okul araştırmalarının temelini oluşturmaktadır. Bu farklılıklardan yola çıkılarak yapılan araştırmaların sonucunda da başarılı okulların özellikleri sıralandırılmış ve okullar bu özelliklere göre başarılı, daha az başarılı ve başarısız olarak sınıflandırılmışlardır. İşte okulların sınıflandırılmasına neden olan bu farklılıklar/özellikler ise etkili okul kavramını ortaya çıkarmıştır⁷⁴.

“Etkili Okullar” konusunda yapılan ilk araştırmalara 1960’ların ortalarında Amerika Birleşik Devletleri’nde başlanmıştır. Okulların çok yönlü ve karmaşık bir yapısının oluşu ve işlevlerinin de çok boyutlu olması, okul etkililiğini kavramlaştırmayı güçleştirmiştir. Bu nedenle kavramın, kapsamlı, kuramsal çerçevelere uyan bir tanımı henüz yapılamamıştır. Sadece etkili okulun, çok boyutlu bir kavram olduğu konusunda alanda çalışanlar tarafından genel bir düşünce birliğine varılmıştır⁷⁵.

Etkili okul, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor, sosyal ve estetik gelişimlerinin en uygun biçimde desteklendiği, optimum bir öğrenme çevresinin yaratıldığı okul olarak tanımlanabilir. Etkili okullar, öğrencilerinin başarısı için uygun fiziksel ortamları, öğretim araç-gereçlerini ve okulun tüm kaynaklarını, etkili şekilde kullanırlar. Öğrencilerin, bilişsel olduğu kadar duyuşsal açıdan da gelişmeleri sağlanır⁷⁶.

Etkili okul düşüncesinde, okulların farklılıklar yaratabileceği ve bu farklılıkların düşüncelerde yer aldığı inancı egemendir. Okul etkililiği konusundaki temel vurgu, bağımsız olarak okullar öğrenci başarısında bir farklılık yaratabilir

---

⁷³ Baştepe, İ. (2004), Etkili Okul ve Nitelikleri. *Çağdaş Eğitim*, (315), s. 34

⁷⁴ Arslan, H. Satıcı, A.ve Kuru, M. (2008). Resmî ve Özel İlköğretim Okullarının Kültür ve Etkililik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(51),s. 374

⁷⁵ Arslan, Satıcı, Kuru, a.g.e., s.374

⁷⁶ Özdemir S. ve Sezgin, F., S. (2002). Etkili Okullar ve Öğretim Liderliği. *KTMÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), s. 272

düşüncesidir. Etkili okullar, öğrencilerinin başarısı için uygun fiziksel ortamları, öğretim araç-gereçlerini ve okulun tüm kaynaklarını, etkili biçimde kullanırlar. Öğrencilerin, bilişsel olduğu kadar duyuşsal açıdan da gelişmeleri sağlanır. Etkili okul olmak daha fazla kaynağa sahip olma anlamına gelmez, mevcut kaynaklarla daha iyi sonuçlara ulaşmayı ifade eder. Etkili okul, okuldaki eğitime temel olan şeylere sürekli vurgu yapılmasını öngörmektedir. Öğretim, performans geliştirme, okulun esas görevi olarak görülmektedir. Etkili okul, okula devam eden bütün öğrencilerin verilen programlardan en iyi şekilde yararlanması, başka bir deyişle hazırlanan programın arzu edilen hedefe ulaşmasıdır⁷⁷.

Okullar, eğitim sisteminin en işlevsel parçası olması, eylemsel sınırlarını ve çevresini belirlemesi ve sistemin sınırında, uçta ilk düzeyde ve üretim amaçlı somut örgütler olması nedeniyle büyük bir önem taşımaktadır. Yirmi birinci Yüzyıl' a girerken okulların toplum için taşıdığı anlam ve gerçekleştirmek zorunda oldukları amaçlar daha da karmaşıklaşmıştır. Toplumun okullardan beklentilerinin giderek artmasına karşın okulların bu beklentileri gerçekleştirmede yetersiz kaldığını kavrayan ülkeler, okulların etkililiğini artırma çabalarına girişmişlerdir⁷⁸.

Araştırmalarda etkili okul-aile ilişkilerinde, okulla veli arası güçlü bir iletişim sistemi olduğu, okulun aileden açık beklentiler olduğu, ailelerin okul süreçlerine katılımının yapılandırılmış olduğu, ailelere okul ve sınıf etkinliklerine katılma fırsatı verildiği, aile okul programı hakkında bilgilendirildikleri, ana-babaların velilik becerilerinin geliştirildiği, akademik konularla ilgili olarak çocuklarına nasıl yardımcı olabilecekleri konusu bilgilendirildikleri görülmüştür. Aile katılımı, velilerin, akademik sosyal, duygusal vb. yönlerden öğrencilerin gelişiminde aktif rol almalarını ifade etmektedir. Araştırmaların sonuçlarına göre, öğrenci ve ailenin sosyo-ekonomik, etnik vb. özelliklerinden bağımsız aile katılımının yüksek olduğu okullarda öğrenci başarısının da arttığı belirlenmiştir.

Okulun eğitim-öğretim işini etkin biçimde yapabilmesi için çocuğun genel görünümünü şekillendiren aile ile birlikte çalışması gerekir. Ortak amaca ulaşmak

---

⁷⁷ Çubukçu, Z.ve Girmen, P.(2006). Ortaöğretim Kurumlarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*,(16), s. 122

⁷⁸ Pehlivan, İ.(1997). Cincinati Üniversitesi Yönetici Yetiştirme Akademisi: Okul Müdürü Yetiştirmede Farklı Bir Yaklaşım. Ankara: Pegem Yayıncılık, s.316

için, okul ile veli arasında görüş birliği, işbirliği ve eylem birliği gerekir. Okul veli ilişkilerinin gelişmesi, velinin okula olan güveninin arttırır. Veli katılımını sağlayan ve desteğini alan okullar hedeflerini daha iyi gerçekleştirir. Veli, okulu anlayabildiği oranda okula yardımcı olur, katkıda bulunur. Okul aile işbirliği her düzeydeki öğrencilerin okul başarılarının arttırılmasında önemli rol oynar. Başarılı bir eğitimin temelleri aile ile okul arasındaki işbirliğine dayanır⁷⁹.

1.2.2. Etkili Okulların Özellikleri

Etkili okul araştırmaları, etkili okulların birçok özelliğini tanımlamıştır⁸⁰:

- Okulun yönetim ve öğretim kadrosu eğitimin ve okulun amaçlarını vurgulamış ve bu amaçlar üzerinde görüş birliğine varmışlardır.
- Okulun tutarlı eğitim-öğretim ve yönetim politikaları vardır.
- Okul açık ve sürekli bir iletişime sahiptir.
- Okul eğitim-öğretim ve yönetim süreçlerine katılımı sağlayacak ve katılımı özendirerek bir yapıya sahiptir.
- Okulun yöneticisi olumlu, destekleyici bir yönetim ve yakından, sürekli bir denetim biçimi sergiler.
- Okul, öğretmen ve diğer personelin görevlerini ve etkinliklerini etkili bir şekilde planlamıştır.
- Okul, öğretmenleri ve diğer personeli mesleki yönden geliştirecek programlara sahiptir.
- Okulda öğretmenlere bireysel olarak saygı gösterilip, desteklenir.

Etkili okulların bir başka özelliği de yönetici ile öğretmenler ve öğretmenlerin birbirleriyle ilişki, iletişim ve etkileşimlerinin niteliğinin sosyal, kültürel ve mesleki bir özellik taşıması ve bu etkileşimlerin sayısının çok ve uzun süreli olmasıdır. Bu etkileşim ve iletişim öğretmenlerin performanslarını, ilgilerini, mesleğe ve okula bağlanma düzeylerini arttırmaktadır⁸¹.

---

⁷⁹ Ayık A. ve Ada, Ş. (2009). İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14.05.201, (<http://sbe.gantep.edu.tr>) 8(2), 429 -446

⁸⁰ Ayık ve Ada, a.g.e., s.433

⁸¹ Ayık ve Ada, a.g.e., s.433

Şişman ve Turan (2004, s.126) etkili okul özellikleri ile ilgili ortak bir liste oluşturulamadığını ancak alan yazında etkili okul çalışmalarında üzerinde fazlaca durulan boyut ve konuların şunlar olduğunu saptamışlardır: yöneticinin liderliği, amaçlar ve misyon, öğrenci hakkında beklentiler, zaman kullanımı, okul programı, akademik başarı, öğretim – öğrenme süreci, iletişim, işbirliği, kaynaşma, bütünleşme, uyum, doyum, moral, yenilik, değişme, gelişme, özerklik, esneklik, kültür, düzen ve disiplin, karara katılma ve sorumluluk alma, iklim, değerlendirme, çevresel ve aile katılımı. Bu sayılanlar etkili okulun anahtar kelimeleri olarak düşünülebilir.

İyi ve verimli bir okul, öğretmenleri iyi eğitilmiş, iyi motive oluş ve etkili öğretim tekniklerine sahip olan okuldur. Bir okula etkili okul denebilmesi için çeşitli özellikleri taşıması gerekmektedir. Bu özellikler şu şekilde ifade edilebilir⁸²:

- Etkili okullarda başkalarını harekete geçiren, eğitimle ilgili geniş bir vizyonu olan yöneticiler liderlik etmektedir. Lider, vizyonunu, sınıf uygulamalarına aktarabilmektedir.
- Etkili okullarda, etkili iletişim ve güvenli ilişkiler öğretmenlere okul politikalarının geliştirilme ve uygulamasında söz sahibi olma imkânı vermektedir. Etkili okulların herkes için yazıya dökülmüş, açık amaç ve hedefleri vardır. Bu hedef ve amaçlar tüm personelin katılımı ile geliştirilmiştir.
- Etkili okullarda rahat, düzenli ve sağlam bir atmosferde dersler yapılmaktadır.
- Etkili okullar, öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerini güçlendirmektedir.
- Etkili okulların, açık ve belirgin amaçlar üzerinde odaklanmış okul misyonuna sahiptirler.
- Her öğrenciye zamanında öğrenme fırsatı ve öğrencilerin öğrenmesini geliştiren öğrenme imkânları sunarlar.
- Öğrenci ilerlemesini takip ederler ve zengin akademik programlara sahiptirler.
- Okul – aile ilişkisini geliştirirler.
- Uygun okul iklimine sahiptirler.

---

⁸² Özdemir, S. (1997). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem Yayınları, Balcı, A. (2001). *Etkili Okul ve Okul Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları

- Okul kaynakları temel öğrenci başarısını geliştirmeye yönlendirilir.

Etkili okula ulaşmanın ve okulların öğrenmeyi geliştirebilmesinin bazı ön koşullarını Karip ve Köksal şöyle açıklamışlardır: Öncelikle tüm öğrencilere okula giriş olanağı sağlanması ve okula devamı zorunludur. İkinci olarak öğrencilerin ve öğretmenlerin güvenlik sağlık ve genel çevre temizliği gibi temel gereksinimlerinin karşılanması gerekir. Bunun yanında öğretmenlerin öğretmenliğe bir meslek olarak bağlılık göstermesi zorunludur.

Okulların etkililiğine ilişkin araştırmalar, etkili okulların genellikle şu ortak özelliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur⁸³:

- Açık ve belirli amaçlar üzerine odaklanan misyonları vardır,
- Okul yöneticileri, güçlü bir öğretimsel liderdir,
- Tüm taraflar yüksek beklentilere sahiptir,
- Öğrenci başarısı sürekli gözlenir ve değerlendirilir,
- Disiplin sorunlarından arındırılmış ve öğrenmeye uygun bir okul iklimi mevcuttur,
- Veli-toplum desteği vardır ve okul-aile işbirliği gelişmiştir,
- Temel becerilerin kazanılmasına önem verir.

Etkili okul, her tür ve yetenekte öğrencinin öğrenme olanağı bulabildiği okuldur. Bu okul, yetiştirilecek insanın özellikleri, eğitimin çok yönlü yapısı ve niteliği gereği demokratik bir yaklaşımla yönetilen okuldur⁸⁴.

Etkili okulların beş özelliği olduğu vurgulanmaktadır

1. Etkili okullar, açık bir şekilde eğitim öğretimle ilgili hedeflerini ortaya koymalıdır,
2. Etkili okullar, özel ve genel boyutlarda sistematik değerlendirme yapmalıdır,
3. Etkili okullarda tüm öğrencilerin iyi öğrenebileceği beklentisi vardır,
4. Etkili okul, öğretime ve öğrenmeye teşvik eden güvenli bir iklime sahiptir,

---

⁸³ Özdemir S. ve Sezgin, F., S. (2002). Etkili Okullar ve Öğretim Liderliği. *KTMÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), s. 273

⁸⁴ Taş, H. (2007). Avrupa Birliği ve Etkili Okul. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (341), s. 42

5. Etkili okullar, ilkeli eğitimcilerle sahiptir⁸⁵.

1.2.2.1. Etkili Okulda Yönetici

Eğitim bilimcilerle göre yönetici “amaçlanan işlerin yerine getirilmesi için grubunu örgütleyen, çalışanları aynı amaca yönlendirip koordine eden ve onları denetleyen; yani sorumluluğu üstlenen kişi” olarak tanımlanmaktadır. Bilgi çağı ve bu çağın yaşayanlarının da bilgi toplumu olarak adlandırıldığı günümüzde, her kademedeki yöneticinin elinde bulunan kaynakları en etkin ve verimli bir şekilde kullanması ve kendisine verilen her türlü görevi bilimsel bir yaklaşım içinde yerine getirmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir⁸⁶. Bir okul yöneticisinin en belirgin ve en önemli rolü, değişim ve gelişmelere göre gerekli öğretimi sağlamaktır. Bunun içindir ki, okul yöneticisi, iyi okulun ve iyi öğretimin ne olduğu hakkında kesin ve açık bir düşünceye sahip olmalıdır⁸⁷.

Etkili okulu oluşturmada okul yöneticisi boyutu önemli bir yere sahiptir. Başka bir deyişle, etkili okula ulaşmada atılacak en önemli adımlardan birisi okul yöneticisinin liderlik özelliğidir. Etkili okulu oluşturma, yönetme ve sürdürmede, okul yöneticisinin bir lider olarak önemli bir yeri olduğu, birçok araştırmacının üzerinde birleştiği bir konudur. Öğretim lideri olarak okul yöneticisi, okulun varlık nedenini ve eğitim öğretim politikasını açık ve net bir şekilde ifade eden bir vizyon geliştirmeli ve bu vizyonu okulun tüm personeline aktarabilmelidir.

Bir örgütü amaçlarına göre yaşatmak, insan ve madde kaynaklarını verimli bir biçimde kullanmakla gerçekleşmektedir. Bundan dolayı, örgütle ilgili grupların yaşantılarını değerlendirip düzenleme ve bu yaşantılar yoluyla grubun gücünden yararlanılması gerekmektedir. Bunun yapılması ise liderlik özellikleri göstermeyi gerektirmektedir⁸⁸.

---

⁸⁵ Ayık A. ve Ada, Ş. (2009). İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14.05.2010 (<http://sbe.gantep.edu.tr>) 8(2), s. 433

⁸⁶ Türkmen, Şükrü. (2003). *Okullarda Yönetim Etkinlikleri*. Ankara: Alp Yayınevi, s.11

⁸⁷ Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde Değişim Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.88

⁸⁸ Çubukçu, ve Girmen, a.g.e., s. 124

Bennis ve Nanus, yönetici ve lider arasındaki farkı şöyle yorumlamaktadır: Yönetici işleri doğru yapan kişidir, lider ise doğru işi yapan kişidir. Özet olarak da liderlik özelliklerine sahip kişilerde bulunan rolleri şöyle belirtmektedirler⁸⁹:

- Vizyon, sahibi olma,
- Adaletli olma,
- Etkili olma,
- Yeterli olma,
- Sosyal olma,
- Risk alma

Okul yöneticisi, formal yetkilerden güç alan bir üsttür. Ancak okulun iç öğeleri (yönetici yardımcısı, öğretmen, öğrenci, memur ve diğer personel) ve dış öğeleri (merkez örgütü, veli, çevre ve güç grupları) tarafından kabul edilir ve benimsenirse, liderlik statüsü kazanabilmektedir⁹⁰.

Eğitim yöneticisi, öğretmen, öğrenci, veli, çevre liderleri, çevredeki yerel yöneticiler, merkez örgütü ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan, farklı beklentileri olan öğelerle ilişkiler kurmak, onların çelişkili beklentilerini bağdaştırarak demokratik yönetimi sürdürmek zorundadır. Eğitim yöneticisinin önünde duran bu güçlükler, onun bazı becerileri, yetenekleri ve özellikleri taşımasını zorunlu kılmaktadır.

Eğitim ve okul yönetimiyle ilgili çağdaş tartışmalarda, okul yöneticilerin liderlik özelliklerinden sıkça söz edilmektedir. Bu tartışmalarda okul yöneticilerinin, okulun işlevlerini tam olarak yerine getirebilmesi için bazı liderlik davranışları göstermesi gerekli görülmektedir.

Okul yöneticisi, etkili okul konusundaki literatürde üzerinde en çok durulan boyutlardan biridir. Ancak etkili okullarda etkili yöneticiyle ilgili ortak bir tanımın ve özelliklerin olmadığı görülmektedir. Etkili okulu oluşturma, yönetmede okul

---

⁸⁹ Çubukçu ve Girmen, a.g.e., s.124

⁹⁰ Bursalioglu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınlar, s.39

yöneticisinin bir lider olarak önemli bir yere sahip olduğu, birçok araştırmacının üzerinde anlaştığı bir konudur⁹¹.

Filippo (1996), okul yöneticisinin en önemli görevinin eğitim liderliği olduğunu belirtmektedir. Çünkü ancak bu sayede iç ve dış öğeler üzerinde yetki ve etki yaratabilir. Etkileme özellikle eğitim yönetiminde çok önemli yer tutmaktadır. Çünkü eğitim yöneticisinin yetkisinden çok etkileme şansı bulunmaktadır⁹².

Genel olarak öğretim liderliği, okul yöneticisi, öğretmen ve denetçilerin, okulla ilgili birey ve durumları etkilemede kullandıkları güç ve davranışları ifade etmektedir. Okul yöneticileri açısından yaklaşıldığında ise öğretim liderliği, okulun amaçlarının gerçekleştirilmesi için okul yöneticisinin, özellikle okul programının yönetiminde üstlenmiş olduğu rolleri kapsamaktadır⁹³.

Okulun etkililiği yönetici davranışlarıyla belirlenir. Okulda, eğitim-öğretim ve yönetim ile ilgili olup bitenlerden birinci derecede sorumlu durumunda bulunan yöneticinin davranışları, okulun verimli ve etkili olmasını önemli ölçüde etkiler.

Etkili okullar genelde etkili liderler, özellikle de öğretim liderleri tarafından yönetilmektedir. Bununla birlikte okul yöneticisinin öğretim liderliği davranışını, okulun sosyal ve kültürel ortamını, okulu etkileyen diğer özellikleri dikkate almaksızın etkililiğin tek belirleyici olarak görmek eksik bir değerlendirme olacaktır.

1.2.2.2. Etkili Okulda Öğretmen

Bugüne dek geleneksel eğitim sistemleri ve hükümetler öğretmenleri, önceden kararlaştırılmış eğitim programlarının teknik uygulayıcıları rolünde görmüşlerdir. Oysa etkili okul ve okul geliştirme araştırmaları, öğretimde etkililiğin, büyük ölçüde öğretmenlerin kontrolüne bağlı olduğunu göstermiştir. Otonomi ve kontrol, öğretmenin okulu geliştirme kavgasının merkezini oluşturmaktır. Bu durumda öğretmen, teknik bir uygulayıcı rolünden çok bir değişme uzmanı rolüne

---

⁹¹ Balcı, a.g.e., s.113

⁹² Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınlar, s.41

⁹³ Çelik, V. (1999). *Eğitimsel Liderlik*. Ankara: Pegem A Yayınları

girebilmelidir. Bugün öğretmenlerin rolü, işletmecilik ve yöneticilik görevlerine genişletilmiştir.

Öğretmenin rolü, okulu geliştirmeye bağlıdır. Öğretmen, okul geliştirmenin anahtar oyuncusudur. Öğretmenlik günümüzde esnek, pratik, karmaşık ve kapsamlı bir meslektir. Küreselleşme olgusu ve diğer çağdaş değişim ve gelişmeler öğretmenlere bu rolleri yüklemiş durumdadır⁹⁴.

Etkili okulda öğretmenler, öğrencilerle ilgili yüksek standartlar belirlemeli ve öğrenci başarısı konusunda yüksek beklentiye sahip olmalıdır. Bu doğrultuda öğretmenin de öğrenciden beklediği yüksek standardı kendisi içinde uygulaması gerekmektedir. Etkili öğretim yöntemleri geliştirmeli ve sınıf yönetimi konusunda donanımlı olmalıdır. Aynı zamanda profesyonel gelişimini devamlı kılmalıdır. Sınıfta öğretimin yönetimi, eğitim ortamı ve öğrenim yaşantılarının amaçlar doğrultusunda bütünleştirilmesini tanımlamaktadır. Bu anlamda, öğretim yöntemi birbirlerine bağlı süreçlerin toplamıdır. Öğretim sürecinin niteliğini belirleyen en önemli etken ise, koşullara uygun ve etkin bir öğretim stratejisi geliştirmektedir. Öğretme, kısaca sınıfta öğretmen tarafından gerçekleştirilen eğitsel etkinliklerin tümünü ifade eden bir kavramdır. Başarılı bir öğretim sürecinde, öğrencinin etkin olması gerekmektedir. Dolayısıyla öğretmen, amaçların belirlenmesi, bilgilerin sınıflanması, kaynakların hazırlanması, yöntem ve tekniklerin seçimi, değerlendirme ölçütlerinin geliştirilmesi gibi öğretim etkinliklerinde, öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım izlemelidir⁹⁵.

Arthea (2000, s.46-47) araştırmacıların etkili öğretmenin özelliklerini ölçülebilir ve ölçülemez olmak üzere ikiye ayırdıklarını belirtmektedir. Ölçülebilir olanlar şunlardır: Etkili öğretmen bilgilidir, iyi eğitilidir, konuları üst düzeyde anlar, çocuk ve gençlerin nasıl öğrendiğini ve nasıl teşvik edileceğini bilir. Etnik ayrımcılık hakkında bilgi sahibidir, ırkçılığı, sınıfçılığı, cinsiyet ayrımcılığını ve bunlarla nasıl baş edileceğini bilir. Bilgiyi aktarırken uygun öğretim yöntemleri kullanır. Öğretim kararlarını verirken esnektir. Birkaç başat amaca yoğunlaşır, neyi niçin öğrettiğini bilir, isteklerini öğrencilere açıkça belirtir, öğrencilere gerekli

---

⁹⁴ Balcı, a.g.e., s.7

⁹⁵ Çubukçu ve Girmen, a.g.e.,s.126

durumlarda uygulama fırsatı verir ve geribildirimde bulunur. Nasıl soru soracağını, öğrenciyi nasıl motive edeceğini bilir. İçinde çeşitli etkinliklerin yer aldığı ayrıntılı bir ders planı hazırlar, öğrencilerin başarı düzeylerinden hareketle sürekli değerlendirmeler yapar.

Etkili öğretmen açık ve tutarlı bir iletişim ve yönetim becerisine sahiptir. Ders saatini etkili biçimde kullanır. Geçişlere az zaman harcar. Organizasyonu iyidir. Öğrencilerin çalışmalarını ve gelişimlerini izler, problemleriyle baş etmede onlara yardım eder. Öğrencilerin kendisi hakkındaki değerlendirmelerini ciddiye alır. Eleştiriden çok ödüle başvurur, verdiği kararlarda isabetlidir.

Etkili öğretmenin ölçülemez özellikleri ise şunlardır: Sağlam bir ahlaki karaktere sahiptir, çocuklardan hoşlanır, öğretmeyi ister, duyarlılık ve sebat gösterir, öğrencilerin bireysel ihtiyaçları ile sınıfın ihtiyaçlarını dengeler, kendine güveni tamdır, sabırlı, enerjik, empatik ve sıcaktır, isteklidir, kendisi ve öğrencileri için yüksek hedefler belirler, metne mutlak anlamda bağlı kalmaksızın konuşur, sezgisi güçlüdür, verimli çalışır, yaptıklarıyla gurur duyar, öğretime mümkün olduğunca çok zaman ayırır⁹⁶.

Smith (1985), etkili öğretmenle ilgili araştırma bulgularını taramış ve etkili öğretmenlerin şu özelliklerini ortaya koymuştur⁹⁷:

- Etkili öğretmen iyi organize olmuştur,
- Sınıfın rutin işleri çok zaman gerektirdiğinden öğrencilere akademik görevlerde daha çok zaman verir,
- Sınıfı bir bütün olarak ya da büyük gruplar içinde eğitme eğilimindedir,
- Akademik başarıyı vurgular ve tüm öğrencilerin başarısını bekler,
- Sınıf etkinliklerini seçer ve yönetir,
- Olabildiğince öğrencileri öğrenme etkinliklerine katar,
- Konusuna-alanına hâkimdir,
- Öğrenci gelişimini sorular sorarak yönetir,

---

⁹⁶ Tatar, M. (2004). Etkili Öğretmen, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1)1,14.05.2010 <http://efdergi.yyu.edu.tr>

⁹⁷ Balcı, A. (2002). *Etkili Okul/Okul Geliştirme*. Ankara :.Pegem Yayınları, s.151

- Öğrencilere ne öğrendiklerini ve neyi öğrenmeye ihtiyaçları olduğu konusunda uygun dönüt verir,
- Öğrencilerin birbirleriyle iş birliği içinde çalışmalarını ve işlerinde sorumluluk almalarını sağlayıcı yollar bulur.

Langlois ve Zales (1992) 1980'den beri yürütülen araştırmalar üzerinde yaptıkları analizleri esas alarak bir etkili öğretmen profili geliştirdiler. Geliştirdikleri öğretmen profilinde şu özellikler öne çıkmaktadır ⁹⁸:

- **Öğrenmeye ayrılan zaman:** Etkili öğretmenler ders saatindeki kayıpları en aza indirmenin yollarını ararlar ve derslerini mümkün olduğunca az kesintiyle anlatırlar. Derse zamanında başlarlar ve zamanında bitirirler, öğrencilerin zamanlarını dolu dolu geçirmelerini sağlarlar ve dikkat dağıtıcı unsurları ortadan kaldırmaya çalışırlar. Öğretim lideri olarak rollerine güvenirlere ve öğrencilerin başarılı olmaları ve olumlu davranışlar sergilemeleri için sorumluluk alırlar.
- **Kurallar:** Etkili öğretmenler kuralları oluştururken hangi kuralların gerekli ve uygun olduğunu iyice düşünürler. Kuralları okulun ilk günü öğrencilere açık bir dille anlatırlar, öğretirler ve öğrenciler uygulayana kadar anlatmaya devam ederler. Öğrencilere davranışlarının sonucunda neyle karşılaşacaklarını açıklarlar ve kuralları uygularken tutarlı davranırlar. Ayrıca öğrencilerden davranışlarının hesabını vermelerini isterler. Bu öğretmenler sınıflarında nadiren rastlanan rahatsız edici davranışları, yaygınlık kazanmadan çabucak önlerler. Öğrenciler kendilerinden beklenenleri kavradıkları için genelde uygun davranışlar sergilerler.
- **Etkinliklerin sırası:** Etkili öğretmenler, titizlikle seçilen araç-gereçlerin dikkat üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu bildiklerinden, çeşitli öğretim yöntemleri ve materyalleriyle sınıfın ilgisini canlı tutarlar. Onlar ders sırasında kesintileri ortadan kaldırmak ve zamanı verimli kullanmak için sınıf araç-gereçlerini düzenlerler. Ders boyunca öğrencilerin görevleri üzerinde

---

⁹⁸ Tatar, M. (2004). Etkili Öğretmen, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1)1, 14.05.2010 <http://efdergi.yyu.edu.tr>

durur ve konu dışı sözlerden kaçınırlar. Açık ve tam yönergeler verdiklerinden ve öğrencilerin anlayıp anlamadıklarını kontrol ettiklerinden öğrenciler her bir işe çabucak başlarlar. Öğrenciler görevleri bittikten sonra ne yapacaklarını bildiklerinden geçişler problemsizdir. Ayrıca bu öğretmenler sınıfı sık sık gözden geçirirler, dikkatler dağıldığında öğrencilerin derse katılımını sağlarlar. Öğrenciler sıralarında çalışırken, öğrencilerin görevlerini yerine getirdiklerinden emin olmak ve ihtiyacı olana yardım etmek için sınıf içinde dolaşırlar.

- **Öğretmen öğrenci iletişimi:** Etkili öğretmenler destekleyici, işbirliğine dayalı bir sınıf iklimi oluştururlar. Öğrencileri dinleyerek interaktif bir öğretim gerçekleştirir ve öğrencilerle güven ve saygıya dayalı bir ilişki kurarlar. Olumlu tutumlar sergilerler. İstekli, enerjik ve şefkatlidirler; ses tonlarında, yüz ifadelerinde, jest ve mimiklerinde, kelime seçimlerinde tehdit edici bir tarz benimsemezler, iyi birer iletişimcidirler; açık, somut bir dil ve öğrencilerin seviyesine uygun kelimeler kullanırlar, göz iletişimi kurarlar ve destekleyici tepkilerde bulunurlar. Öğrencileri utandırmamaya özen gösterirler. Öğrencilerin öğrenebileceğine, kendilerinin de bir farklılık meydana getirebileceklerine inanırlar. Konularda ve öğretim yöntemlerinde sahip oldukları uzmanlık bu öğretmenlere etkili bir öğretim yapma imkanı sunar.
- Etkili öğretmenler, dersleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarıyla ilişkilendirdiklerinde ve onlara başarılı olabilecekleri görevler verdiklerinde öğrencilerin derslere daha fazla katıldıklarını bilirler. Öğrencilerin farklı yeteneklerinin ve öğrenme hızlarının olduğunu bildiklerinden erken bitiren öğrencilere yeni ödevler verirler. Ders boyunca tüm öğrencilerle etkileşim halinde olmanın öğrencilerin ne kadar iyi yaptıklarını anlamanın en iyi yolu olduğunu bilirler. Derse, dersin amaçlarını belirterek başlarlar. Ev ödevlerinin doğru yapılıp yapılmadığını kontrol ederler ve ihtiyaç olduğunu gördüklerinde konuları tekrar ederler. Öğrencilerin kendilerinden istenileni anladıklarından emin olmak için direkt sorular sorarlar. Doğruluğunu ve hızını değerlendirmek ve yardıma ihtiyacı olanları belirlemek için bireysel çalışmalarını takip ederler. Her bir dersin sonunda konunun ana noktalarını

özetlerler ve ev ödevi vermeden önce öğrencinin anlayıp anlamadığını kontrol ederler. Konuyla ilgili zorluk ve karmaşıklık dereceleri farklı sorular sorarlar. Öğrencinin cevap verebilmesi için bir müddet beklerler. Öğrenci sustuğunda ekleyeceği bir şeyler olabileceğini göz önünde bulundurarak biraz daha beklerler. Cevap yanlış ise soruyu açıklayarak öğrencinin doğru cevap vermesine yardımcı olurlar.

- Ders süresince öğrencilerden gelen geribildirimleri dikkatle takip eden etkili öğretmenler, öğrencilerin kavrama derecesini değerlendirirler. Öğrencilerin hatalarını nasıl teşhis edeceklerini ve öğretimde buna uygun değişiklikleri nasıl yapacaklarını bilirler. Yanlış anlamaları fark eder ve açıklayıcı bilgiler sunarlar.
- **Ödül ve sorumluluk:** Etkili öğretmenler uygun davranışı görür ve ödüllendirirler. Öğrencileri, sadece başarılarını değil, içinde buldukları süreci de vurgulayarak överler. Sonuç olarak, öğrenciler kendi işlerinin sorumluluğunu alabilir ve başarılarını arttırabilirler.
- **Periyodik planlama:** Etkili öğretmenler öğrenci davranışını yönetmek ve sınıf etkinliklerini pürüzsüzce ve otomatik olarak yürütmek için planlar yaparlar. Plan yaparken derslerin zorluk derecesini ve öğrencilerin dikkat süresini hesaba katarlar. Öğrenci çalışmalarının sonuçlarını kaydeder ve yeni bir ders planı yaparken bu bilgilerden yararlanırlar. Bu tür periyodik bir plan öğrencinin sürekli başarılı olmasını sağlar. Gerçekten, dersten önce, ders sırasında ve dersten sonra verilen kararlar öğretimin etkili olma ihtimalini arttırır.

1.2.2.3. Etkili Okulda Öğrenci

Okulun önemli unsurlarından biri şüphesiz ki öğrencidir. Öğrenciler, okulda yapılan bütün etkinliklerin ana merkezi olma özelliği gösterirler. Çünkü eğitim etkinliklerinin odağında, öğrencilere istendik davranış kazandırma faaliyeti yer almaktadır. Okulda eğitim hizmetinin bu temel öge etrafında şekillenmesi gerekir. Dolayısıyla da öğrencilerin eğitimsel etkinliklerin düzenlenmesinde ve

yürütülmesinde düşüncelerinin alınması ve katılımlarının sağlanması okulun başarısını olumlu yönde etkileyecektir⁹⁹.

Okul öğrenciyi hızla sanayileşen ve şehirleşen bir çevre ve topluma sosyoekonomik hayatın özelliklerine demokratik vatandaşlığın git gide güçleşen görevlerine bilimsel yöntem ve üretimin geçerli olduğu bir dünyaya artan ve çeşitlenen bilgi ve becerilere, ayrıca her öğrencinin ilgi yetenek ve gereksinimlerine göre yetiştirmelidir. Öğrencilerin okul üzerindeki en derin etkisi, okul örgütü içerisindeki informal örgütlerden en güçlüsünü yaratmasından ileri gelir. Gerçekten de öğrencilerin meydana getirdiği informal örgüt ve diğer küçük gruplar, okulu etkileyen diğer öğeler üzerinde önemli roller oynar. Okul yöneticisi bireyin öğrenmede gruplardan da etkilendiğini düşünerek bu gruplardan da yararlanma tekniklerini öğrenmelidir. Yeterli bir yönetici gruptan ve gruplaşmadan korkmaz, çünkü eğitim ve öğretim amaçlarının gerçekleşmesinde gruptan ve onun dinamiklerinden yararlanmak zorunda olduğunu bilir¹⁰⁰.

Öğrenciler zamanlarının büyük bir çoğunluğunu okulda öğretmenleri ve arkadaşları ile geçirmektedir. Dolayısı ile, öğretmen-öğrenci ilişkisinin diğer ilişki türlerine göre eğitimin niteliği ve öğrencilerin akademik başarıları üzerinde daha büyük bir etki yarattığı bilinen bir gerçektir. Öğretmenler, çocukların gelişiminde büyük öneme sahiptirler. İyi bir öğretmene sahip olmak çocukların kendine güvenlerini, öğrenme becerilerini artırabilirken; kötü bir öğretmene sahip olmak onların kendilerine güvenlerini ve öğrenme becerilerini yok edebilir. Öğrenciler ve öğretmenler kurdukları ilişkinin niteliğine göre birbirlerini iyi ya da kötü olarak tanımlayabilirler. Aslında iyi ve kötü öğretmen olmadığı gibi iyi ve kötü öğrenci de yoktur. İyi ve kötü ile belirtilmek istenen öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkinin niteliğidir. Öğrencilere okul yönetimi, öğretmenleri ve diğer personel hakkında onların iyi ve kötü yanları sorulduğunda, öğrenciler genellikle sevdikleri ve sevmedikleri yanlarını söyleyeceklerdir. Bu da okuldaki insan ilişkilerinin düzeyi ve yönü hakkında bilgi verebilir. Okulda öğretmenler ve öğrenciler arasında karşılık güven-değer-diyaloga dayalı bir ilişki kurmak önemlidir.

---

⁹⁹ Karşı, a.g.e., s.72

¹⁰⁰ Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınlar

Okuldaki insan ilişkilerinin bu üç önemli parçasını ilişki= Güven + Değer + Diyalog şeklinde formüle edilebilir. Öğrenciler öğretmenlerinden oldukça fazla etkilenirler. Bir okulda herhangi bir sınıfın okul yönetimi ve diğer sınıflarla sorun yaşamaması için o sınıfın öğretmen-öğrenci ilişkilerinin çok iyi ve sürekli olması gerekir. Bir sınıfta eğitim ve öğretimin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için, öğretmen ve öğrencilerin çok iyi anlaşmaları gerekmektedir. Öğretmen, nefret edilen biri değil, öğrenciler tarafından sevilen, sınıfta sürekli aranan ve beklenen biri olmalıdır¹⁰¹.

Etkili okullarda öğrencilerin yetiştirilmesinde; onların, kişisel sorumluluk üstlenebilen, grup çalışmalarında işbirliğine yatkın, kendisinden beklenenlerin farkında olan, okul, öğretmen ve çevreden üst düzey beklentilere sahip olan ve kendisinden de beklenenlerin üst düzeyde kazanımlar olduğunun ayırımına varmış, eleştirel düşünceye sahip olan, bilgi hamalı olmaktan çok bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, kişiler olarak öğrenim görmeleri hedeflenmelidir. Etkili okullarda öğrenciler kendileriyle ilgili konularda kararlara katılmalıdırlar. Böylece okul örgütünün vatandaşı olduklarını kavrarlar. Bu katılım ayrıca öğrencilere sorumluluk yükleyecektir. Alınan kararlarda katımları olduğu için öğrenciler bu kararlara uymakta sorun yaşamayacaktır. Etkili okullarda öğrenci, hem sınıf öğretime aktif olarak katılmalı, hem de ödev sınav gibi etkinliklerle başarısını göstermelidir. Öğrenci başarısına karşılık ödül almalı ya da tanınmalıdır.¹⁰²

Etkili okullarda kaliteli, nitelikli öğrenim ve öğretim için materyaller mevcuttur. Öğrenciler, yönetici ve öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurabildiği gibi gerekli yardım ve yönlendirmeleri alabilmekte, kararlara etkin bir şekilde katılabilmektedirler. Öğretmenlerin desteğiyle kendilerini ifade edebilmekte, gizil güçlerini ortaya koyacak ortam bulabilmektedirler¹⁰³.

Başarılı örgütlerde olduğu gibi başarılı ve etkili okullar incelendiğinde, bu okullarda eğitim işgörenlerine ve öğrencilere saygı duyulduğu, kazanılmaya çalışıldığı, başarı göstermeleri için ortam hazırlandığı, yükselmelerine, kendilerini

---

¹⁰¹ Çınkır, S. (2004). Okulda Etkili Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*. (61), Ankara, s.98

¹⁰² Balcı, a.g.e., s.40

¹⁰³ Aydoğan, İ. (1999). Etkili Okul. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (8), s. 218

göstermelerine izin verildiği, onlara oğul gibi değil yetişkin gibi davranıldığı, inançlarına, düşüncelerine, ırklarına, saygı duyulduğu, kısaca onlara güven, değer verildiği ve onlarla sürekli iletişim kurulduğu görülmüştür. Eğitimle en son ulaşılmak istenen mutlu insanlar, iyi insan, iyi vatandaş ve iyi yurttaş yetiştirmek için gerekli olan sağlıklı ve etkili insan ilişkileri oluşturmak okul yönetiminin öncelikli amaçları arasında yer almalıdır¹⁰⁴.

Etkili okullarda, öğrencilerle ilgili olarak bazı özellikler şöyle sıralanabilir¹⁰⁵:

- Okul amaçlarının geliştirilmesinde öğrencilerin rol alması sağlanır.
- Öğrenciler okula ve sınıfa zamanında gelirler.
- Sınıfta geçen zamanın çoğu öğrencilerin öğrenmeye katılımına ayrılır.
- Öğrencilerin gelişimi sınav, ödev gibi yollarla sürekli değerlendirilir.
- Öğrenciler arasında işbirliğine dayalı öğrenmeye önem verilir.
- Öğrenciler kendilerinden neler beklendiğinin bilincindedirler.
- Öğrenciler başarı konusunda yüksek beklentilere sahiptir.
- Öğrenme yönünden öğrenciler arası tabakalaşma asgari düzeydedir.
- Öğrenciler okul ve sınıf süreçlerine katılır sorumluluk alırlar.
- Öğrenciler öğretmenlerin öğrettiklerinin hepsini öğrenebilirler.
- Öğrenciler verilebilecek her türlü sorumluluğu almaya isteklidirler.
- Okulda ve sınıfta her türlü uygulamada eşitlik anlayışı vardır.
- Etkili okullarda öğrenciler etkili okulun getirdiği avantajların farkındadır. Bu avantajları kullanmayı ve arttırmayı kendine amaç edinmiştir.

1.2.2.4. Etkili Okulda Okul Çevresi ve Veliler

Okullar, belli bir toplumsal çevre içinde yer alır ve bu çevre ile sürekli etkileşim içindedir. Akademik yönden yüksek başarıya sahip okulların, başarı düzeyi düşük okullardan daha fazla çevresel-ailesel destek ve katılıma sahip oldukları görülmektedir. Ailelerin okulla yakın ilişkiler içinde bulunduğu zaman öğrencilerin

---

¹⁰⁴ Çinkır, a.g.e.,s.99

¹⁰⁵ Şişman ve Turan,a.g.e. s.128

gerek akademik başarı yönünden, gerekse disiplin yönünden daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca, okul ve aile işbirliğine destek vererek öğrencinin kişisel ihtiyaçlarını belirlemede en kısa yolun aile ile birlikte çalışmak olduğunu vurgulanmıştır. Anne babaların çocukları en iyi tanıyan kişiler olmasından ve eğitim sürecinde okul-ev tutarlılığının gerekliliğinden, yola çıkarak, anne babaların da eğitim sürecinin etkin elemanları olarak, çocuklarının akademik, kişisel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmaları sağlanmaktadır. Aile katılımı programları, öğrencilerin okul ve ev ortamında tutarlı olmalarını sağlarken, aynı zamanda ailelerin çocuklarının okul içi davranışlarını daha iyi tanımalarına neden olur. En önemlisi ise, eğitimci ve aile etkileşiminin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Etkili okullarda, aileler okulun temel misyonunu anlar ve desteklerler. Akademik başarıyı yakalamada ailelere önemli rollerde bulunmaları için fırsatlar yaratılır. Etkili okullar, planlama ve karar aşamasında ailelere önemli roller vermektedirler ve aile okul işbirliğini en yüksek seviyede tutmaya çalışmaktadırlar¹⁰⁶.

Eğitim sisteminin topluma en açık ve toplumla en çok ilişkide bulunan ögesi okuldur. Bu durum, okulun sosyal bir örgüt olmasından kaynaklanır. Okul, çevresinin özelliklerini taşıyan, canlı, küçük bir organizmadır. Okul, öğrenciler üzerinde çevrenin olumsuz etkilerini silerek yeni olumlu etkiler kazandırmaya çalışır. Bütün okullar için çevresi önemlidir. Çevre denildiğinde okulun formal ve informal ilişkilere girdiği bireyler, örgütler, kurumlar ve iş dünyası akla gelmelidir.

Eğitim, sadece okullarda gerçekleşen bir süreç değildir. Ailelerin de kaliteli bir eğitimin gerçekleşmesinde önemli bir rolü vardır. Aile, eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir. Aile, çocuğun eğitiminde tek başına önemli roller oynayabileceği gibi aynı zamanda eğitimi ile doğrudan ilgilenen önemli bir etkidir. Bu nedenle eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişki kurulması önemli ve zorunludur. Eğitim sisteminde okul-aile ilişkisi denince maalesef çok farklı, üretken olmayan disiplin ağırlıklı bilgilendirme ve uyarıların yapıldığı sıkıcı toplantılar, üzücü haberlerin ve notların söylendiği etkinlikler, öğretmenlerin şikâyetleri, velilerin ilgisizliği, yardım istenecek diye okula gelmeyen veliler ve

---

¹⁰⁶ Çubukçu, ve Girmen, a.g.e., s. 127

sağlıklı iletişimin kurulamadığı ortamlar akla gelmektedir. Bu durumdan dolayı ülkemizde okul-aile ilişkileri bundan öteye pek fazla gidememektedir¹⁰⁷.

Okulların işleyişini ve yönetimini incelerken üzerinde durulması gereken boyutlardan biri de okulun aileler ve çevre ile ilişkileridir. Okul örgütleri açık sistemlerdir. Her açık sistem gibi okullarda çevreden etkilenir ve çevrelerini etkilerler. Başarılı bir öğretim için okulun tek başına örgüt olarak çabası yeterli değildir. Öğrenciler günün diğer önemli bir bölümünü ailelerinin yanında onlardan etkilenerek ve desteklenerek geçirmektedirler. Bu etki ve destek olumlu yönde icra edilmişse öğrencinin okuldaki başarısına yansıtacaktır. Okulunda girdileri olan öğrencilerin olumlu destek ve etki ile okula girmeleri okulun iş başarısını arttıracak gibi onu etkili de kılacaktır.

Veli okul işbirliğinin temel amacı velilerin katılımı ve desteği ile öğrenci ve okul başarısını yükseltmektir. Toplumun eğitim ihtiyacının giderilmesi amacıyla oluşturulan temel kurumlardan birisi olan okul, kontrollü bir ortam yaratarak çocukta topluma ve kendisine yarar sağlayacak davranışları oluşturmaya çalışır. Ancak okulun öğrenciye istenilen davranışları tek başına kazandırması olanaklı değildir. Kazanılan davranışlardan önemli bir kısmı da ailenin katkısı ile oluşmaktadır. Yine okulda öğrenciye kazandırılan bilgi, beceri ve davranışlar evde aileler tarafından desteklenip pekiştirilmez ise, kısa zamanda unutulur. Daha da önemlisi okul ve ev arasında önem verilen değerler, alışkanlıklar ile çocuğa davranış kazandırma yöntemi konusunda ayrıcalıklar var ise çocuğun okulda öğretilenleri kolayca öğrenmesi ve uygulamaya koyması çok güç olmaktadır. İşte bu ve benzeri birçok nedenden dolayı yönetici ve öğretmenler öğrencilerin ve okulun başarısını artırmak için ailelerin desteğine ihtiyaç duymaktadırlar¹⁰⁸.

Toplumsal yaşamdaki değişimler ve insan hayatında geçirilen deneyimler, eğitim öğretim anlayışının da değişimini beraberinde getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde daha nitelikli eğitim-öğretim sunabilmek ve öğrencilerin okul başarısını yükseltmek için ailelerin, çocuklarının okuldaki karar sürecinde sorumluluk almaları

---

¹⁰⁷Balkis, R. (2006). Okul- Aile (Çevre) İlişkisi. *Eğitim Dergisi*, (71), 14.05.2010<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi71/index-balkis.htm>

¹⁰⁸ Gümüşeli, A.(2004). İ. Ailenin Katılım Ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, (2/6), s.1

üzerinde durulmaktadır. Ailelerin okul öncesi dönemde, bilinçli anne-baba davranışı sergileyerek çocuklarıyla oyunlar oynaması ve bu şekilde sağlıklı bir iletişim kurabilmesi; okul döneminde ise sorumlu bir veli olarak çocuklarının gelişim özellikleri ve başarı düzeyi konusunda okul tarafından bilgilendirilmesi, veli katılımının öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerinin anlaşılması üzerine daha fazla önemsenir olmuştur ¹⁰⁹.

Akademik yönden başarısı yüksek okulların, başarı düzeyi düşük okullardan daha fazla çevresel, ailevî destek ve katılıma sahip oldukları belirlenmiştir. Ailevî etmenleri etkilemek ve değiştirmek oldukça zordur. Bu bakımdan öğrenci başarısını arttırmaya dönük değişikliği önce okulda başlatmak daha uygundur. Etkili okullarda okul çevresi ve veliler yönünden şu özelliklerden söz edilebilir¹¹⁰:

- Okulla aile arasında çift yönlü iletişim ve iş birliği vardır,
- Okul, okul toplumunun üyelerinin her türlü önerilerine açıktır,
- Veliler, okul ve öğretmenleri sürekli ziyaret ederler,
- Veliler, yönetici ve öğretmenlerle rahatlıkla görüşebilirler,
- Veliler, okulla ilgili öneri ve şikâyetlerini çekinmeden iletebilirler,
- Veliler, okulla ilgili kararlara katılırlar,
- Okul dışı çevre ve veliler, okula maddî-manevî katkıda bulunmaya isteklidirler,
- Veliler, kendilerinden neler beklendiğinin bilinç ve sorumluluğuna sahiptir,
- Disiplin kuralları konusunda aile ile okul arasında bir uzlaşma vardır,
- Eğitimin amaçları konusunda okulla aile arasında bir uzlaşma vardır.

Öğrenciler, okul dışındaki zamanlarının büyük bir bölümünü aile ortamında geçirdikleri için öğrencilerle ilgili olarak öğretmenlere verecekleri bilgiler onların doğrudan gözlemlerine dayanmaktadır. Bu nedenle ailenin öğretmene vereceği destek önemlidir. Araştırmalar çocuklarından okul başarısı bekleyen ve arzulayan ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğunu göstermektedir. Evde ailenin çocuğun

---

¹⁰⁹ Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18) ,s.121

¹¹⁰ Şişman, ve Turan, a.g.e.,s.130

eğitim etkinliklerine katılmasının, örneğin okul aktivitelerini takip etmesi, çocuğu öğrenmeye cesaretlendirmesi çocuğun okul başarısı ile doğrudan ilişkilidir. Öğrencinin okuldaki gelişimi ailenin eğitime verdiği önem ile birlikte artmaktadır. Bu artışın sebeplerinden bir tanesi ailelerin okula ve öğrenciye gösterdikleri ilgi öğrencideki motivasyonu artıracaktır. Öte yandan da okulu ve onun değerlerini daha iyi tanıyan aileler çocuklarına daha iyi rehberlik edebileceklerdir. Aile katılımı, çocuklarda ve gençlerde akademik başarıyı yükseltirken, öğrencileri başarı konusunda cesaretlendirir ve okula devamlarını artırır. Bunların yanı sıra aile-okul ilişkileri; sınıfın olumlu yönlerini artırırken öğrencileri daha içten denetimli hale getirir, çalışma eğilimlerini artırır ve öğrencilerin daha yüksek eğitim amaçları edinmelerini destekler ¹¹¹.

Eğitim örgütleriyle aileler arasında yapılan işbirliğinin, okulların amaçlarını gerçekleştirmede sağlıklı adımlar attığının bir göstergesi olduğunu belirten etkili okul-aile işbirliğinin gerçekleştirildiği toplumlarda ulaşılabilecek hedefleri şöyle sıralamaktadır:

- Okul ve toplum öğelerinin birbirlerini tamamladığı ve birbirleri için vazgeçilmez oldukları anlaşılır.
- Okulların, yeni bilgiler öğrenmeyi sağladığı gibi insanların hayata hazırlanmasında ve sosyalleşmesinde oldukça önemli olduğu inancı yerleşir.
- Okulda gerçekleştirilen başarılar sonucu öğrencilerin hayattan beklentileri yükselir ve yeni fırsatlar için çabaları artar.
- Eğitim yoluyla yerel bölge insanların ülkedeki karar sürecine katılmalarının ve kendi yaşamlarını şekillendirmelerinin önü açılır.
- Bilgi ve beceri düzeyi ne olursa olsun, eğitim aracılığıyla öğrencilerde ve ailelerde demokratik katılım ve etkin vatandaşlık bilinci gelişir¹¹².

---

¹¹¹ Sünbül, M. ve Yavuz, M. (2004). *İlköğretim Okulu Öğretmen ve Velilerinin Veli Toplantıları Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6- 9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi. Eğitim Fakóltesi. Malatya, s.2-3

¹¹² Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18),s.123

1.2.2.5. Etkili Okullarda Okul Kültürü ve Ortamı

Kültür, bir okulda yaşama geçirilmiş bilinçli, bilinçsiz ya da yarı bilinçli şekilde uygulanan bir dizi sayıtlı, inanç ve değerler bütünüdür. Kültür, okulun davranışsal düzenlemelerine damgasını vurur¹¹³. Etkili okul araştırmaları etkili okulda öğrenme uygun olumlu bir kültürün (havanın-iklimin) varlığını işaret etmektedir. Okulun gelişmesi için yeni değerler önerilse de okulda olumlu bir kültür yaratılmadıkça okulun gelişmesi mümkün olmamaktadır. Okul kültürü okulun zamanla oluşturduğu bir yaşam tarzı olarak görülebilir. Okulun tarih ve gelenekleri, okul personelinin birikimleri, karşılıklı etkileşimleri, zamanla okulda o okula özgü bir kültürün gelişmesine neden olmaktadır. Bu kültür norm, inanç, tutum, beklenti, davranış ve eğilimlerden oluşmaktadır¹¹⁴.

Okul kültürü; kurallar, inançlar ve bir okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına kılavuzluk eden değerler olarak tanımlanmıştır. Başka bir tanıma göre ise okul kültürü, okulun tarihi içinde oluşan değer ve inanç kalıplarıyla geleneklerden oluşur. Okul kültürü yönetici, öğretmen ve öğrencilerin paylaştıkları ve onların faaliyetlerini yönlendiren inançlardır. Okul kültürü terimi okulun özelliğini, karakterini tanımlamak için kullanılır. Çünkü okul kültürü yıllardan beri biçimlendirilen geleneklerin, inançların ve değerlerin derinlemesine örneklerini yansıtırlar¹¹⁵.

Etkili okulda, okul ortamının da rolü vardır. Bu, okul ve sınıfın eğitim ve öğretim yapmaya elverişli olması gerekir, demektir. Okulun fiziksel ortamı, öğrencilerin kendilerini rahat ve dost bir çevrede hissedebileceği biçimde düzenlenmelidir. Okulda mutlaka çeşitli konularda deney ve gözlemlerin yapılabileceği laboratuvar bulunmalıdır. Okuldaki ve derslikteki araç ve gereçler, kitaplık, müze, atölye, spor ve müzik salonları gibi eğitim ve öğretim yerleri, etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesine yardım eder. Okul, öğrencilerin psikolojik, sosyal ve fiziksel olarak gelişmelerini desteklemelidir. Öğrenciyi sosyalleştirmek ve meslek sahibi yapmak iddiasındaki okul, öğrenciyi çeşitli alt grupların etkisine bırakmamalı

¹¹³ Çelik, V. (2000). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. 3. Baskı, Ankara : Pegem Yayıncılık, s.14

¹¹⁴ Balcı, a.g.e., s.187

¹¹⁵ Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), s.414

ve birtakım olumsuz alışkanlıkların kazanılmasına zemin hazırlayan bir yer olmamalıdır¹¹⁶.

Etkili okul araştırmaları, etkili okulda öğrenmeye uygun olumlu bir atmosferin bulunması gerektiğini vurgulamaktadır. Okul çalışanlarının birikimleri, karşılıklı etkileşimleri zamanla okulda, o okula özgü bir kültürün gelişmesine neden olmaktadır. Bu kültür norm, inanç, tutum, beklenti, davranış ve eğilimlerden oluşmaktadır. Sonunda okulda nelere önem verildiği, nelerin değersiz bulunduğu, nasıl hareket edileceği konusunda personel arasında bir ortaklaşma doğmaktadır. Etkili okullarda, okul personeli arasında paylaşılan zengin ve güçlü bir okul kültürü bulunmaktadır. Etkili okullar oluşturabilme yolunda temel dinamikleri, her okulun kendi içinde öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, veliler ve toplum için okulu özellikli kılan kültürün içinde aramak, bulmak, yaşama geçirmek gerekmektedir. Etkili okula ulaşmanın adımlarından biri, açık ve düzenli okul iklimidir. Okul iklimi sıkıcı olmamalı aynı zamanda öğretime ve öğrenmeye yardımcı olmalıdır. Dayanışmanın hüküm sürdüğü, takım ruhunun vurgulandığı, empatinin yaygın bir şekilde kullanıldığı okullarda, etkili okul ikliminin adımlarının var olduğu söylenebilir¹¹⁷.

Okul kültürü ve ortamını olumlu olması, okul personelinin görevinde iş doyumunu sağlamasında, öğrencilerin okul ortamından en iyi derecede yararlanmalarının sağlanmasına, yöneticilerin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunların çözümünü çabuk bulmasında etkili rol oynamaktadır.

Okul kültürü ve ortamının yaratılması ve olumlu hale getirilmesi her şeyden önce okul yöneticilerin görevidir. Onlara bu görevlerinde yardımcı olacak diğer kuvvet ise hiç şüphesiz öğretmenlerdir. Zira okul içerisinde yapılan her işte olduğu gibi okul kültürünün oluşturulmasında ve geliştirilmesinde öğretmenlerin desteği alınmadan başarılı olunamaz.

Sonuç olarak etkili okullarda, öğretme ve öğrenmeyi teşvik edici sosyal bir ortamın var olduğu görülmüştür. Burada ortam kısaca, yönetici, öğretmen, öğrenci ve

---

¹¹⁶ Özdemir, S. (2000). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.36.

¹¹⁷ Çubukçu, ve Girmen, a.g.e.,s.126-127

okul toplumunun diğer üyeleri arasında paylaşılan ortak kültürü, karşılıklı iletişim ve ilişkilerin samimiyet ve güven derecesini ifade etmektedir. Etkili okulun kültür ve iklimi ile ilgili olarak şunlar söylenebilir¹¹⁸:

- Okulun temel değerleri herkes tarafından paylaşılır.
- Okulda örnek her davranış ödüllendirilir.
- Okul uygulamalarında paylaşılan temel değerler ve inançlar yansıtılır.
- Okul yöneticisi temel değerleri temsil eden bir kahraman olarak görülür.
- Okulda çalışanlar arasında karşılıklı saygı ve güven hakimdir.
- Okulda farklı düşünme ve bunu ifade edebilme teşvik edilir.
- Okul iyi bir eğitim ve öğretim için her türlü yenilik ve değişmeye açıktır.
- Öğretmen ve öğrencileri istekle çalışmaya davet eden bir ortam vardır.
- Okulda herkes karar verme sürecine katılır.
- Okulun amaçları herkes tarafından benzer biçimde anlaşılır.
- Öğretmen ve öğrenciler arasında bir aile duygusu ve ruhu egemendir.
- Okulda davranışlarla ilgili kurallar ve ilkeler açıktır.
- Okulda disiplin sorunları yok denecek kadar azdır.
- Okulda saldırgan ve yıkıcı davranışlar söz konusu değildir.
- Okulda çalışanların ve öğrencilerin morali yüksektir.
- Okula sahiplenme duygusu yüksektir.

Bir okulda güçlü bir örgüt kültürünün oluşturulmasının, herhangi bir işletmeden daha önemli olduğunu ve okulların, çok az insanın bildiği amaç ifadelerinin düzenlenmesi yerine anlamlı öğrenme ve yönetim törenleri; cansız toplantılar yerine, düzenli ve heyecan verici seremoniler, soğuk figür ve olaylar yerine büyük ölçüde akılda kalabilecek güçlü semboller şeklinde sıralamaktadır. Etkili okullarda, okul personeli arasında paylaşılan zengin ve güçlü bir okul kültür olduğunu söylemektedir. Etkili okullar oluşturabilme yolunda temel dinamikler, her okulun kendi içinde öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler, veliler ve toplum için okulu özellikle kılan kültürün içinde aramak, bulmak, yaşama geçirmek gerekmektedir¹¹⁹.

---

¹¹⁸ Şişman, ve Turan, a.g.e.,s.129

¹¹⁹ Şişman, M.(1994). Örgüt Kültürü, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s.38

1.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öğrenci velilerinin okuldan beklentileri ve etkili okulların özellikleri ile ilgili yurtdışında ve yurtiçinde yapılmış araştırmalardan bazılarına yer verilmektedir.

1.3.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Klophf ve diğerleri , etkili okul yöneticilerinin özellik ve yeterliklerini tespit etmeye yönelik araştırmalarında; etkili okul yöneticilerinin özelliklerini, çalışanlarla açık ve dürüst bir şekilde iletişim içerisinde olma, çalışanların performansını artırmaya yönelik ikna yeteneği, çalışanlara eşitlik ilkesi doğrultusunda ilgi gösterme ve ilgi alanlarına eğilme, farklı fikir, bilgi ve kültürleri bütünleştirebilme ve girişimcilik olarak saptamışlardır. Etkili okul yöneticisinin yeterliklerini ise, etkili öğretim ortamının yaratılması, öğrenme ihtiyaçlarının saptanması, öğretim programlarının geliştirilmesi, çalışanların yeterliliklerinin geliştirilmesi ve kaynakların etkili yönetimi olarak belirlemişlerdir.

Clark ve diğerleri , etkili okulun başarısına yönelik yapmış oldukları araştırmalarında, etkili okul yöneticilerinin, amaçları gerçekleştirmede ölçütler ortaya koyduklarını, öğretime uygun bir ortamı oluşturabilmek için çevreden destek sağlama noktasında başarılı olduklarını ve öğretim programlarında yüksek beklentiler içerisinde olduklarını ortaya koymuştur ¹²⁰.

Smedley 'in yaptığı bir çalışmada velilerin özel okulları niçin tercih ettikleri ve beklentilerinin ne olduğu konusunda değişik bulgular olmakla birlikte önceliklerin sırasıyla; emniyet ve güvenlik, okulun yakınlığı ve akademik faktörler olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmada beklenenin aksine akademik standartların birçok veli için veli için en önemli kriteri oluşturmadığı, akademik standartların velilerin okulları birbirinden ayırmaktan çok esik kriter olarak algılandığı belirtilmektedir. Bununla birlikte orta sınıftan aktif seçici diye nitelendirilen bir grup veli için eğitimin kalitesi ve akademik mükemmelliğin en önemli konu olduğu ve bu ailelerde

---

¹²⁰ Balcı, A.(1993). *Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Erek Ofset Matbaası, s.28

çocukların beklentilerinin pek göz önüne alınmadığı, aktif seçici olmaya eğilimli yüksek sosyo ekonomik statüye sahip ailelerinde akademik kriteri değerlendirmede aynı eğilimde olduğu ve bu veliler için iyi bir sınav sonuçlarının yanı sıra okulun atmosferi ve özelliklerinin de birinci derecede önem taşıdığı, bu velilerin yüksek standartların elde edilmesine zemin hazırlayan disiplinli bir atmosfer ve yetenekli çocuklar için özel ilgi istedikleri belirlenmiştir.

Bu bulguların tersine, işçi sınıfı bölgelerindeki ailelerin öğretim standartları ve sınav sonuçlarına pek fazla önem vermedikleri ve çocuklarının tercihlerini daha fazla dikkate aldıkları görülmüştür. Velilerin, akademik standartlara ilişkin okullar arası kıyaslamaları yansıtan istatistiki tabloları yeterince anlayamadıkları, bunun için birinin yardımına ihtiyaç duydukları ve bazı velilerinde bu verilere yeterince güvenmediklerinin araştırmalarda ortaya çıktığı belirtilmektedir. İçinden seçim yapılacak tüm okulların eşit düzeyde bir akademik standarda sahip olduğu düşünüldüğünde, akademik standartların diğer faktörlerden daha az önemli hale geldiği belirtilmektedir ¹²¹.

Lindner çocuğun okula hazırlandığı dönemde aile-okul iletişiminden ailelerin beklentileri ve ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada 21 ailenin okul-aile iletişiminden beklenti ve ihtiyaçlarını araştırmıştır. Verileri anket ve görüşmeler aracılığı ile toplanan araştırmanın amacı okulun iletişim için kullandığı yöntemler hakkında ailelerin görüşlerini belirlemektir. Linder yaptığı bu araştırmada Aile-öğretmen görüşmelerini, bireysel görüşmeleri, bilgilendirme geceleri ve tartışma forumlarını ve sözlü iletişim metodlarını, ailelerin % 71-100 tarafından yararlı olarak ifade ettiklerini belirtmiştir. Bu çalışmaya göre; bireysel görüşmeler, tüm aileler tarafından yararlı görülen metotlardan sadece birisidir, fakat ebeveynlerin sadece %62'si katılabilmektedir. Bazı ailelere göre daha sık yapılan bireysel görüşmeler bu ailelerin diğer resmi görüşmelere katılma ihtiyacını ortadan kaldıracaktır. Ailelerin farklı koşullara, beklentilere, ihtiyaçlara ve görüşlere sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu çalışmadaki aileler, öğretmenle sık sık görüşmeyi tercih edenlerden ve okulda bulunmakta zorluk çekenlerden, yazılı raporları tercih edenlerden ve not verilmesini

---

¹²¹ Akhan, A. (2009). *Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, s.80-81

isteyenlerden, sıklıkla bilgisayar kullananlardan ve bu yöntemi tercih etmeyenlerden oluşmaktadır.

Sonuç olarak, okullarda farklı iletişim yöntemleri kullanılmalıdır. Ayrıca okullar yöntemlerin etkililiğini sürekli test etmelidir. Yeni iletişim yöntemleri ortaya çıktıkça, varolanlar gözden geçirilip değişen toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmek için güncellenmelidir. Etkili iletişim yöntemleri aileler ve okul arasında geliştiriliyorsa, aileler ve okul bu yenilenme aşamasında beraber rol oynamalıdır ¹²².

Foot, Howe ve arkadaşları ailelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgileri, tercihleri ve beklentileri ile ilgili yaptıkları araştırmada ailelerin okulöncesi eğitiminden neler beklediklerine dayanılarak aileler ve eğitimciler arasında bir ilişki kurulması gerektiğini savunmuşlardır. İskoçya'da 911 aileye sunulan bir anketle ailelerin beklentilerini ve tercihlerini ortaya koymuşlardır.

Sonuçlar, ailelerin çocuklarının güvenliğini ve bakımını her şeyin üstünde tuttuklarını ve programdaki tercihin, eğitime, çevreye ve ihtiyaçlara bağlı olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, program tercihinin ailelerin bilgisine, sosyal desteğe, bağlı olduğunu ifade eden teoriyle tutarlılık göstermektedir. Okul öncesi eğitimde ailelerin beklentilerinin karşılanması, ailelerin de eğitime katılımı anlamına gelmektedir. Katılımcıların %98 i çocuklarının okul öncesi dönemde bir programda yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç oldukça kaya değer bir sonuçtur. İstatistiksel analiz önem sırasına göre dört noktayı öne çıkarmıştır: bakım ve güvenlik, eğitim, ortam, ve aile ihtiyaçları. Bakım ve güvenlik aileler için en önemli noktadır, bunu eğitim ve ortamın kalitesi izlemektedir. Ailelerin ihtiyaçlarına gösterilen dikkat en önemsiz sıradadır. %77'lik bir oranla aileler okul öncesinin en önemli amacının okula hazırlık olduğunu vurgulamışlardır. Diğer amaçlar ise sırayla: Sosyalleşme- diğer çocuklarla kaynaşma fırsatı (%29), eğitim(%23), çeşitli aktivitelere katılım(%7) ve bağımsızlıktır.(%5) Sosyal etkileşim ve disiplin ilkokula hazırlanan çocuklar için okul öncesi eğitimin en çok ifade edilen yararları arasındadır. İllokula geçişte eğitimsel hazırlık daha az bir oranda ifade edilmiştir. Bunun nedeni büyük olasılıkla

---

¹²² Tokuç, H. (2007). *Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, s.84-85

ailelerin düşüncelerinin çocuklarının yeni sınıf arkadaşlarına, öğretmenlerine ve yeni bir ortama uyumları üzerine odaklanmasındandır¹²³.

1.3.2. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Şişman'ın, Eskişehir İli merkez ilçelerinde etkili okul yönetimi ile ilgili araştırmasında, öğretmen görüşleri doğrultusunda ilköğretim okullarını etkili okul özellikleri yönünden incelemiş ve ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine ne ölçüde sahip olduklarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; ilköğretim okullarının en etkili boyutunun yönetici boyutu olduğu, bu boyutu sırası ile okul kültürü-ortamı, öğretmen, okul programı ve eğitim öğretim süreci, okul çevresi-veliler boyutları takip etmektedir. En az etkin buluna boyut öğrenci boyutudur. Öğrenci boyutunda, öğrencilerin işbirliği içerisinde öğrenme anlayışına sahip olma algılarının en düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Okul ortamı ve eğitim öğretim boyutunda, ilköğretim okullarının yavaş öğrenen öğrencilere gerekli zamanın ayrılması noktasında en az etkili oldukları saptanmıştır. Okul çevresi ve veliler boyutunda, velilerin en çok öğrenci hakkında yönetici ve öğretmenlerle rahatça görüşebilme düzeyleri gerçekleşmiştir. Fakat bu boyutta, velilerin okulun kendilerinden neler beklediği konusunda yeterli algıya sahip olmadıkları görülmüştür¹²⁴.

Sünbül ve Yavuz “İlköğretim Okulu Öğretmen ve Velilerinin Veli Toplantıları Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” başlıklı araştırmalarında; Konya ilinde görev yapan ilköğretim okulu öğretmenleri ve yine aynı ilde ikamet eden ilköğretim okulu öğrenci velilerinin veli toplantıları hakkındaki görüş ve beklentilerinin karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamındaki Konya ilinde görev yapan farklı branşlardan 250 öğretmen ve 250 öğrenci velisine veli toplantılarından beklentilerini sorgulayan aynı anket uygulanmıştır. Aynı anket sorularının maddeleri hazırlanırken velilere uygulanacak anketin maddelerinde sorular veliler açısından düzenlenmiş, öğretmenlere uygulanacak ankette ise sorular öğretmen açısından düzenlenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda; Öğretmenler ile velilerin toplantılarda öğrencilerin

¹²³ Tokuç, a.g.e., s.84-85

¹²⁴ Şişman, M.(2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Ankara: Pegem Yayınları,s.219

başarı durumları hakkında konuşulması, veli toplantılarının tarihlerini önceden öğrenilmesi, yakın ilgi görme, toplantı tarihlerini önceden öğrenme konularında görüş birliği içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır. Ayrıca; Veliler ve öğretmenlerin özellikle veli toplantılarında sınıfın araç-gereç sorunlarının konuşulması, velilerin aynı anda toplantılara katılmasının karışıklığa yol açacağı, veli toplantılarının beklentilerini karşılamadığı, okula maddi yardım talebinde bulunduğu, aralarında iletişim problemi yaşanıyor olduğu da araştırmada ortaya konulmuştur¹²⁵.

Yılmaz , araştırmasında Düzce İli merkez ilçelerinde bulunan 26 ilköğretim okulunda ilköğretim okullarının, yönetici, öğretmen, öğrenci, okul programı-egitim öğretim süreci ve okul çevresi-veli boyutlarında etkili okul özelliklerine sahip olma düzeylerini bu okullarda görev yapan 48 okul yöneticisi ve 589 öğretmenin görüşlerine göre tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre, ilköğretim okullarında etkili okul boyutları yönünden en etkili boyutun yönetici boyutu olduğunu, en az etkili boyutların ise öğrenci ve okul çevresi-veli olduğunu tespit etmiştir¹²⁶.

Çubukçu ve Girmen “Ortaöğretim Kurumlarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri” başlıklı araştırmalarında; ortaöğretim düzeyindeki okulların, etkili okul özelliklerine sahip olma düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen “etkili okul anketi” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 782 öğrenci ve 69 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada etkili okulun beş boyutu ele alınmıştır. Bunlar; okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci, okul kültürü ve aile katılımıdır. Araştırma sonuçlarına göre, en etkili boyut okul yöneticisi boyutudur. Okul yöneticisi boyutunu etkili olma açısından ikinci sırada, öğrenci boyutu izlemektedir. Öğretmen ve okul kültürü boyutlarının da etkililik düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir. En az etkili bulunan boyut ise okul çevresi ve veliler boyutudur¹²⁷.

---

¹²⁵ Sünbül ve Yavuz, a.g.e.

¹²⁶ Yılmaz, V. (2006). *İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

¹²⁷ Çubukçu ve Girmen, a.g.e.

Dönmez “İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Görüşleri” başlıklı araştırmasında; ilköğretim kademesindeki velilerin okuldan beklentilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Uşak ili ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin velileridir. Araştırmanın örneklemini 14 ilköğretim okulundan 402 veli oluşturmaktadır¹²⁸.

Velilerin okulla ilgili görüşleri ve beklentileri konusunda anket hazırlanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Bu sorular; okul idaresinin velilere karşı tutumu nasıldır, velilerin bu konudaki görüşleri nelerdir, öğretmenlerin velilere karşı tavırları nasıldır, okulun fiziki yeterliği uygun mudur, okulun üstün yetenekli öğrencileri yönlendirmedeki durumu nasıldır, okullara yapılan bağışlar gerekli midir, başarı ölçmede test uygulamanın gerekliliği var mıdır, okulda rehberlik uygulanması yeterli midir, bir veli okula gittiğinde rahat iletişim kurabiliyor mu gibi sorular hazırlanmıştır. Yapılan değerlendirmelere göre velilerin okuldan beklentilerinin olumlu düzeyde olduğu görülmüştür.

Yılmaz “İlköğretim Okullarında Etkililik Sağlanması İçin Öğretmenlerin Ailelerden Beklentileri” başlığında yaptığı araştırmasını Sakarya ili ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okullarında etkililik sağlanabilmesi için ailelerin beklentilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma 2005 -2006 eğitim öğretim döneminde Sakarya İli merkez ilköğretim okullarından görevli 512 öğretmen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler anket yolu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda; ailelerin okul yönetimiyle ilişkileri, öğretmenlerle iletişimi, öğrencilere yardım ve destek sağlaması boyutlarında öğretmenlerin beklentilerini karşılamada yetersiz oldukları ortaya çıkmıştır. Okullarda etkililik sağlanabilmesi; öğretmen görüşleri cinsiyet, kıdem ve branşa göre farklılık gösterirken; medeni duruma göre manidar bir farklılık ortaya çıkarmadığı belirlenmiştir¹²⁹.

Gökhan “İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları Ve Veli Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma (İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği)”

---

¹²⁸ Dönmez, H. (2006). *İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon

¹²⁹ Yılmaz, A. (2006). *İlköğretim Okullarında Etkililik Sağlanması İçin Öğretmenlerin Ailelerden Beklentileri (Sakarya İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

başlıklı araştırmasını; ilköğretim okullarında uygulanan disiplin anlayışı ve velilerin uygulamalarla ilgili görüşlerini saptamak amacıyla hazırlamıştır. Araştırma; İstanbul ili Anadolu Yakası'nda bulunan alt, orta, üst düzeyde sosyo-ekonomik yapıya sahip olan bölgelerde çocuğu bulunan 88 veli üzerinde gerçekleştirilmiştir¹³⁰.

Araştırma sonuçlarına göre, Okulda ve sınıf içerisinde disiplini sağlamak amacıyla uygulanan motivasyonu sağlama yöntemleri, cezalandırma ve ödüllendirme yöntemleri yeterli değildir. Okul kuralları belirlenirken mutlaka öğrencilerinde katılımları gerektiği, öğrencilerin sosyal ilişkilerin kuvvetlendirilmesi gerektiği sınıf mevcutların mutlaka azaltılması gerektiği, iyi bir iletişim ortamının kurulması gerektiği; okullardaki rehberlik servisinin yeterli olmadığı, istenmeyen davranışların düzeltilmesinde sevecen ve sabırlı olunması gerektiği, kurallarının daha kolay uygulanabilmesi için velilerin bilgilendirilmesi ve okul-aile işbirliğine daha çok gidilmesi görüşündedirler. Ayrıca okullarda uygulanan disiplin yönetmeliği ile velilerin disiplin yaklaşımının farklı olduğu saptanmıştır.

Tokuç “Anne babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş ve Beklentilerinin İncelenmesi” başlıklı yaptığı araştırmasında; anne babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerini incelemeyi; bu görüş ve beklentilerin anne baba olmaya, anne babaların yaşına, öğrenim durumlarına, çalışma durumlarına göre farklı olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklem grubu 25 bağımsız anaokulu arasından tesadüfi (rasgele)örnekleme yöntemiyle seçilen 5 bağımsız anaokula devam eden 660 ebeveyn ile 5 üniversite anaokulundan tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 3 üniversite anaokuluna devam eden 319 ebeveyn araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Anne babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerine ait veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre;

- Anne ve babaların çocuklarını anaokuluna öncelikli verme nedenleri bakımından aralarında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

---

¹³⁰ Gökhan, S. (2006). *İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma (İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği)* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

- Ebeveynlerin yaşlarının çocuklarını anaokuluna verme nedenleri bakımından fark yaratmadığı görülmüştür.
- Anne ve babaların öğrenim durumlarının çocuklarını anaokuluna verme nedenlerini etkilemediği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda belirtilen bu değişkenlere göre anaokuluna öncelikli verme nedeninin okul öncesi eğitimin önemine inanmak olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırma Grubundaki çalışan ve çalışmayan ailelerin çocuklarını Anaokuluna öncelikli Verme nedenlerinin okul öncesi eğitimin önemine inanmak olduğu tespit edilmiştir.
- Ailelerin anaokulu seçiminde en çok okulun eğitim anlayışına ve okul hakkında diğer kişilerden aldıkları referanslara önem verdikleri görülmektedir.
- Çocuklarının anaokuluna başlama yaşı hakkındaki görüşleri bakımından ebeveynlerin yaşının fark yaratmadığı görülmüştür.
- Annelerin ve babaların öğrenim durumunun okul öncesi eğitimin başlama yaşına ilişkin görüşlerini etkilediği görülmüştür.
- Annelerin ve babaların öğrenim düzeyi yükseldikçe çocuklarını anaokuluna başlatmaya ilişkin düşüncelerinin daha küçük yaşlara indiği görülmektedir.
- Annelerin çalışıp çalışmama durumunun çocuklarını anaokuluna başlatma yaşını etkilediği görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin okul öncesine başlama yaşına ilişkin görüşleri çalışmayan annelere göre daha erken yaşlara kaymaktadır.
- Bağımsız anaokulları ile üniversite anaokullarının okul öncesi eğitimin başlama yaşına ilişkin görüşleri arasında fark olduğu görülmektedir. Üniversite anaokullarına çocukları devam eden ebeveynlerin anaokuluna başlama yaşına ilişkin düşüncelerinin daha erken yaşlara inmiş olduğu görülmektedir. Çocukları bağımsız ya da üniversite anaokuluna devam eden ebeveynlerin çocuklarını anaokuluna öncelikli verme nedenleri arasında fark olduğu görülmüştür. Bağımsız anaokuluna ve üniversite anaokullarına çocukları devam eden ailelerin çoğunluğunun okulun eğitim anlayışı özelliğine dikkat ettikleri tespit edilmiştir¹³¹.

---

¹³¹ Tokuç, a.g.e.

Yüzgeç “İlköğretim Kurumlarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin, Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri” başlığında yaptığı araştırmasında; velilerin öğretmen ve idarecilerden beklentilerini tespit etmek, bunların yaş, cinsiyet v.b değişkenlere bağlılığını belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca araştırmada velilerin öğretmen ve idarecilerden beklentilerinin farklılıkları da incelenmiştir. Araştırma İstanbul ilindeki ilköğretim okullarının 4. ve 5. sınıflarda öğrencisi bulunan ailelere yönelik olarak hazırlanmış ve rastgele seçilen 400 veliye uygulanmıştır. Araştırma sonunda velilerin ankette belirtilen ifadelere ilişkin beklentilerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Yöneticilerden beklentilerin en fazla olduğu ilk üç ifade;

- “Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim.”
- “İnsana saygılı olmasını beklerim.”
- “Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim.”

Öğretmenlerden beklentilerin en fazla olduğu ilk üç ifade;

- “İnsana saygılı olmasını beklerim.”
- “Hoşgörülü olmasını beklerim.”
- “Çevredekilere güven vermesini beklerim¹³².”

Tunçel “Genel Liseler ve Anadolu Liselerinin Etkili Okul Olma Özelliklerinin Karşılaştırılması” başlığında yapmış olduğu araştırmasında Ankara İli merkez ilçelerinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle), genel liseler ve Anadolu liselerinde görev yapan öğretmen görüşlerine göre; genel liselerin ve Anadolu liselerinin etkili okul olma özelliklerini ve her iki okul türü arasında etkili okulun boyutlarında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Amaç doğrultusunda hazırlanan anket; Ankara merkez ilçelerinde yer alan 26 genel lise ve 15 Anadolu lisesinde görev yapan 456 öğretmene uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Anadolu liselerinin etkili okul olma özelliklerinin, etkili okulun tüm boyutlarında (okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci, okul çevresi-veli ve okul kültürü-ortamı) genel liselerden anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır¹³³.

---

¹³² Yüzgeç, M.E. (2008). *İlköğretim Kurumlarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin, Yönetici Ve Öğretmenlerden Beklentiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

¹³³ Tunçel, a.g.e.

Dikbaş “Veli Beklentileri ve Karşılanma Düzeyleri: İstek Vakfı Okulları Örneği” başlığında yaptığı araştırmasında; velilerinin özel ortaöğretim okullarını tercih etme nedenleri, bu okullardan beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada bir evrenden örneklem alma yoluna gidilmeyerek şubesi bulunan zincir bir eğitim kurumu olan İstek Vakfı Okulları’nın İstanbul Avrupa Yakasında bulunan üç okulu araştırma grubu olarak seçilmiş ve anket bu okullarda öğrenim gören 335 öğrencinin velileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Velilerin geneli annelerden oluşmakta, tümünün yaş ortalamaları 41–50 yaş arasında ve ağırlıklı olarak üniversite eğitimidirler.
- Ailelerin çocuklarını okula kayıt yaptırmadan önce okul hakkında bilgiye öncelikli olarak okulun yaptığı tanıtımdan ulaşımlardır.
- Velilerin yarısı kendisini çocuğun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinliklere katılan bir veli olarak tanımlamaktadır.
- Okullar ağırlıklı olarak veli iletişimini; tiyatro gösterileri, resim sergileri, spor müsabakaları, özel günlerin kutlanması vb. gibi çeşitli etkinlikleri düzenleyerek sağlamaktadır.
- İyi bir eğitim verilmesi, yabancı dil öğrenme imkânı sağlaması, öğretmen kadrosunun seçilerek alınması velilerin özel okul seçimindeki en önemli tercih nedenleri olarak ortaya çıkmıştır.
- Velilerin, çocukları için okuldan beklentileri içinde en yüksek düzeyde olanlar sırasıyla okulun; çocuğun bir üst öğrenime giriş ve meslek seçimi için etkili bir yönlendirme programı uygulaması, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırması ve veli-öğretmen toplantılarını düzenli olarak yapmasıdır¹³⁴.

Akhan “Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılanma Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)” başlıklı bir araştırmasında; İstanbul, Avrupa yakasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ilköğretim okulları velilerinin özel ilköğretim okullarını tercih etme sebepleri, bu okullardan beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyini incelemeyi amaçlamıştır. Tarama modeli kullanılan araştırmanın evrenini, İstanbul’un Avrupa

---

¹³⁴ Dikbaş,a.g.e.

yakasında bulunan özel okulların velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul Avrupa yakasında bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 10 özel okulun velileri oluşturmaktadır. Bu çerçevede anket soruları tesadüfi olarak belirlenen 320 öğrenci velisine uygulanmış ve 302 kullanılabilir nitelikte anket formu elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

Veliler istek ve beklentilerinin büyük bir çoğunluğunun gerçekleştiğini bildirmektedir. Velilerin genelini 31- 40 yaş arası lise mezunu anneler oluşturmaktadır. Velilerin büyük bir kısmı, çocuğunun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinlikler katılan velilerdir. Velilerin özel okulları tercih etme sıralaması şöyledir:

- Yabancı dili iyice öğrenme imkânı sağlaması,
- Sınıf mevcutlarının az olması,
- Öğretmen kadrosunun seçilerek alınması,
- Temel bilgisayar eğitiminin verilmesi,
- Tam gün çalışan sağlık görevlilerinin bulunması,
- Okulda psikolojik danışmanın olması,
- Okulun servis imkânlarının iyi olması,
- Tam gün eğitim verilmesi,
- Düzenli beslenme alışkanlığının sağlanması,
- Okulun fiziki imkânlarının zengin ve çeşitli olması¹³⁵,

---

¹³⁵ Akhan,a.g.e.

III. BÖLÜM

1.YÖNTEM

1.1.Evren ve Örneklem

Araştırmalarda incelenen konularda ana kitlenin tümünü incelemek çok zaman alıcı ve maliyeti çok yüksek olduğu için ana kitleyi temsil etme yeteneği olan bir örnek kitlenin belirlenmesi tercih edilir.

1.2.Veritoplama Araçları

Araştırmada kullanılan Denison örgüt kültürü ölçeği, Denison ve Mishra (1995) ve Jae Cho (2000) tarafından geliştirilmiştir.

Amacı doğrultusunda demografik sorularla birlikte 65 adet soru belirlenmiştir. Katılımcılara sorulan sorular, anketin cevaplandırılmasını kolaylaştırmak, araştırmacının verileri daha hızlı değerlendirmesini sağlamak amacıyla kapalı uçludur. Araştırmada kullanılan Likert Ölçeği, kolaylığı nedeni ile tercih edilmiştir. Anketi yanıtlayan kişilere verilen önermelerle ilgili görüşlerini, çok olumludan çok olumsuzaya kadar sıralanan seçeneklerden belirtmeleri istenmiştir. Buna göre;

(5) Her zaman

(4) Sık sık

(3) Ara sıra

(2) Nadiren

(1) Hiçbir Zaman.

şeklinde bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek sonuçları 5.00-1.00=4.00 puanlık bir genişliğe dağılmışlardır. Bu genişlik beşe bölünerek Ekip liderlerinin çatışmayı yönetim biçimleri düzeyi aralıkları belirlenmiştir. Buna göre; 1.00-1.79 puan aralığı,

“çok düşük”, 1.80-2.59 “düşük”, 2.60-3.39 “orta”, 3.40-4.19 “yüksek” ve 4.20-5.00 arası “çok yüksek” olarak değerlendirilmektedir.

1.3.Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan veri toplama tekniği anket olarak belirlenmiştir. Katılımcılara dağıtılan anketlerin önemli bir kısmı bireysel olarak ulaştırılarak cevap alınmıştır.

1.4.Verilerin İstatistiksel Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Hipotez testlerinin analizinde bağımsız örnek t-testi analizleri kullanılmıştır.

Öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin iç tutarlılığını gösteren güvenilirlik analizi yapılarak ölçeğin güvenilirliği $\alpha = 0,922$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Güvenirlik aynı değişkenin bağımsız ölçümleri arasındaki tutarlılık-kararlılık durumudur¹³⁶. Yani güvenilirlik, çalışma yapılırken oluşabilecek rastgele hataları dışlamaktır. Aynı çalışma farklı zamanlarda tekrar tekrar yapıldığında aynı cevaplar alınıyorsa yapılan çalışma güvenilirdir. Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş yöntemlere güvenilirlik analizi ve bu ölçekte yer alan soruların irdelenmesine ise soru analizi (İtem Analysis) denilmektedir. Güvenilirliğin incelenmesinde en yaygın kullanılan yöntem Cronbach's Alpha Katsayısıdır. Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirme kriteri;¹³⁷

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güveniliridir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

---

¹³⁶ Mustafa Ergün, Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Bazı Temel Kavramlar, <http://www.egitim.aku.edu.tr/temelkavramlar.ppt>

¹³⁷ Özdamar, Kazım, Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi, Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2004, s.633

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirleyen faktör analizi uygulamak amacı ile yaptığımız örneklemin yeterliliğini gösteren KMO ve Barlett testleri uygulanmaktadır. Testler sonucunda KMO değerinin 1'e yakın olması gözlem sayısının faktör analizi yapmak için yeterli olduğunu göstermektedir. Barlett testinde de anlamlılık düzeyinin $p < 0,05$ olması beklenir. Bu aşamadan sonra ölçeğin alt boyutlarını belirlemek amacı ile faktör analizi gerçekleştirilmekte ve ortaya çıkan faktörlerin tek tek güvenilirlik testleri yapılmaktadır. Ayrıca faktörlerin varyans açıklama yüzdelerine de bakılmaktadır.

Faktör analizi verileri daha az sayıya indiren ve özetleme işlemi yapan bir grup çok değişkenli istatistikî yöntemdir. Bu yöntem çok sayıda ki değişken içindeki karşılıklı ilişkileri analiz etmekte ve bu değişkenleri, ortak belirleyici yönleri (faktörleri) bakımından açıklamaktadır. Faktör analizi sonucunda oluşan boyutlar ve güvenilirlik değerleri aşağıdadır.

Tablo 1. Güvenirlik Analizleri

Boyutlar	Cronbach's Alpha	Boyutları oluşturan maddeler	Çıkarılan Madde Numaraları	N_(enson madde sayısı)
Okul yönetimine karşı beklentiler	,881	1,2,3,4	2	3
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	,792	13,53,54,55	55	3
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	,848	6,7,8,9,10,11,12,15,16,17,18,51	10,15	10
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	,786	5,14,24,31,32,38,39,40,47,52	31,39	8
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	,869	19,20,21,22,23,25,26,27,28,29,30	22,25,27,28	7
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	,814	33,34,35,36,37	33,37	3
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	,668	41,42,43,45,46	41	4
Okulda verilen eğitimin	,753	44,48,49,50	44	3

Örneklem grubunun öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin alt boyutlarının güvenilirlik düzeyleri incelendiğinde,

Okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,881,

Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,792,

Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,848,

Okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,786,

Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,869,

Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,814,

Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,668,

Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun güvenilirlik düzeyi 0,753 olarak bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan bağımsız örnek t – testi, iki ilişkisiz grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılır¹³⁸.

Ölçekler arası ilişkileri saptamak için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi test etmek, varsa bu ilişkinin derecesini ölçmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Korelasyon analizinde amaç; bağımsız değişken değiştiğinde, bağımlı değişkenin ne

---

¹³⁸ Şeref Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı El Kitabı*, 2. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002, s.39.

yönde değişeceğini görmektir. ¹³⁹. Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde çift yönlü olarak değerlendirilmiştir.

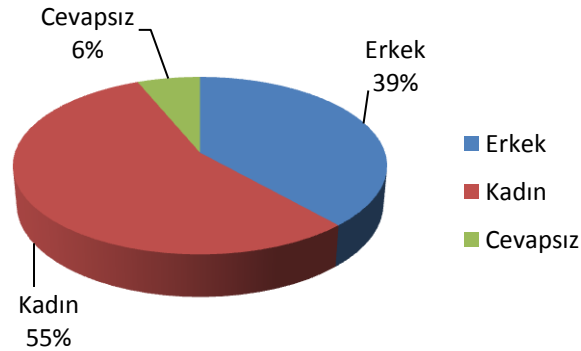
2. BULGULAR

2.1.Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	43	38,4
Kadın	62	55,4
Cevapsız	7	6,3
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 2’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerininin 43’ü (% 38,4) erkek, 62’si (% 55,4) kadındır.

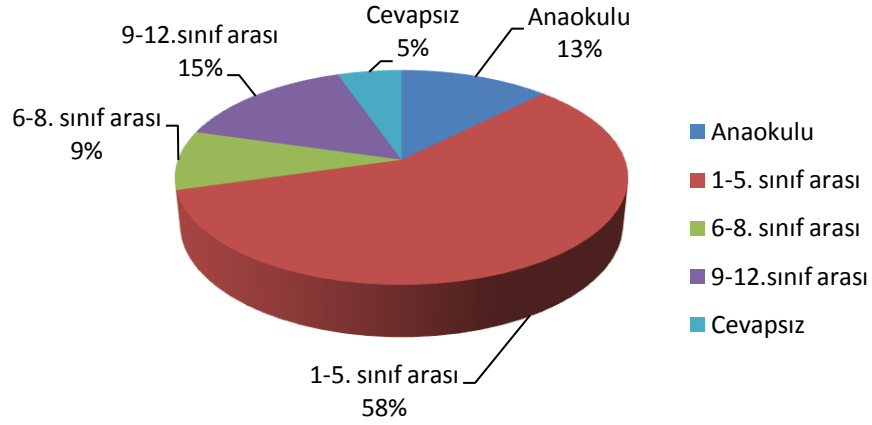
Şekil 1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği

Tablo 3. Örneklem Grubunun Çocuklarının Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Anaokulu	14	12,5
1-5. sınıf arası	65	58,0
6-8. sınıf arası	10	8,9
9-12.sınıf arası	17	15,2
Cevapsız	6	5,4
Toplam	112	100,0

¹³⁹ Kalaycı, a.g.e., s.115

Örneklem grubunun çocuklarının okudukları sınıflara göre dağılımı Tablo 3’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 14’ünün (% 12,5) çocuğu anaokulunda, 65’inin (% 58,0) 1-5. sınıflar arasında okuduğu, 10’unun (% 8,9) 6-8. sınıflar arasında okuduğu, 17’sinin (% 15,2) 9-12.sınıflar arasında okuduğu görülmektedir.

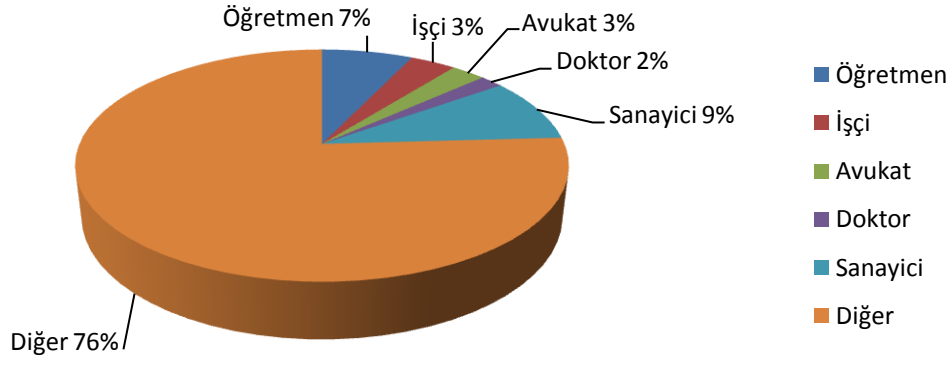

Şekil 2. Örneklem Grubunun Çocuklarının Okudukları Sınıflara Göre Dağılım Grafiği

Tablo 4. Örneklem Grubunun Mesleklerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Öğretmen	8	7,1
İşçi	4	3,6
Avukat	3	2,7
Doktor	2	1,8
Sanayici	10	8,9
Diğer	85	75,9
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun mesleklerine göre dağılımı Tablo 4’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 8’inin (% 7,1) öğretmen, 4’ünün (% 3,6) işçi, 3’ünün (% 2,7) avukat, 2’sinin (% 1,8) doktor, 10’unun (% 8,9) sanayici, 85’inin (% 75,9) başka mesleklerde çalıştıkları görülmektedir.

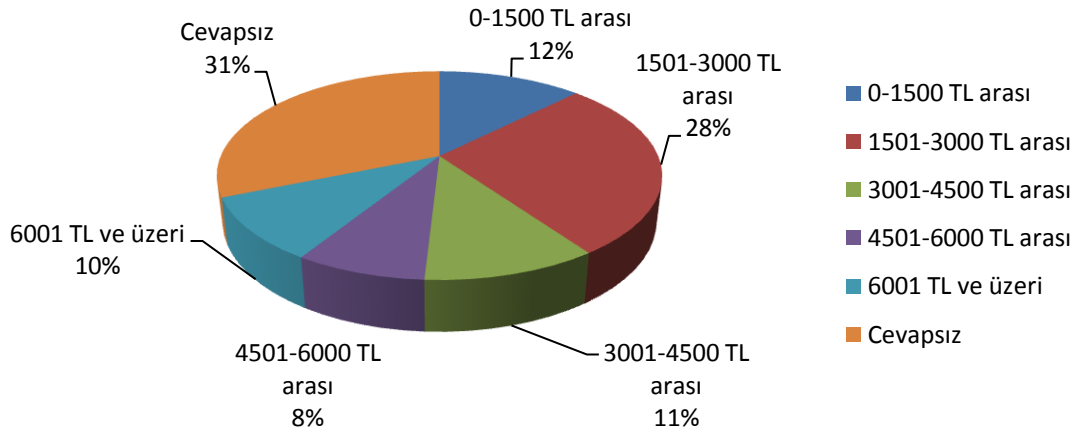

Şekil 3. Örneklem Grubunun Mesleklerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 5. Örneklem Grubunun Aylık Toplam Gelirlerine Göre Dağılımı

Gelir Aralığı	Frekans	Yüzde (%)
0-1500 TL arası	14	12,5
1501-3000 TL arası	31	27,7
3001-4500 TL arası	12	10,7
4501-6000 TL arası	9	8,0
6001 TL ve üzeri	11	9,8
Cevapsız	35	31,3
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun aylık toplam gelirlerine göre dağılımı Tablo 5’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 14’ünün (% 12,5) 0-1500 TL arası, 31’inin (% 27,7) 1501-3000 TL arası, 12’sinin (% 10,7) 3001-4500 TL arası, 9’unun (% 8,0) 4501-6000 TL arası, 11’inin (% 9,8) 6001 TL ve üzeri aylık toplam gelirinin olduğu görülmektedir.

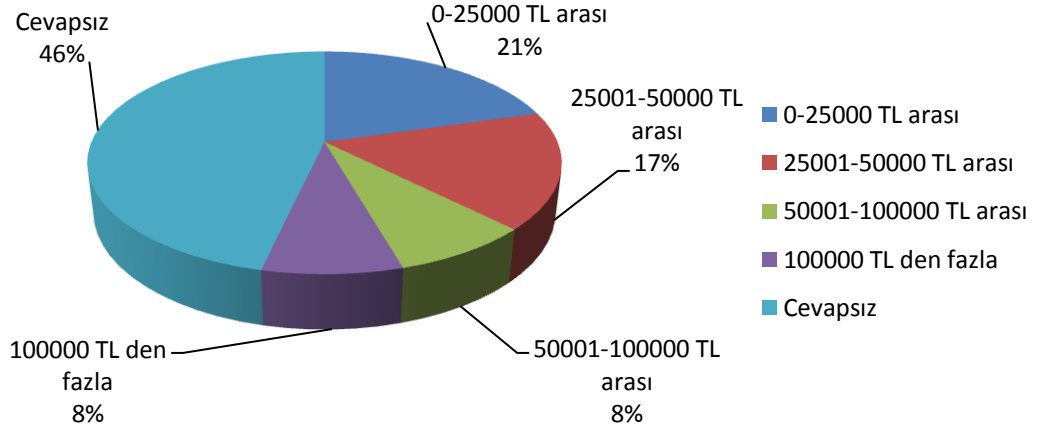

Şekil 4. Örneklem Grubunun Aylık Toplam Gelirlerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 6. Örneklem Grubunun Yıllık Toplam Gelirlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
0-25000 TL arası	23	20,5
25001-50000 TL arası	19	17,0
50001-100000 TL arası	9	8,0
100000 TL den fazla	9	8,0
Cevapsız	52	46,4
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun yıllık toplam gelirlerine göre dağılımı Tablo 6’da incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 23’ünün (% 20,5) 0-25000 TL arası, 19’unun (% 17,0) 25.001-50.000 TL arası, 9’unun (% 8,0) 50.001-100.000 TL arası, 9’unun (% 8,0) 100.000 TL’den fazla yıllık toplam gelirinin olduğu görülmektedir.

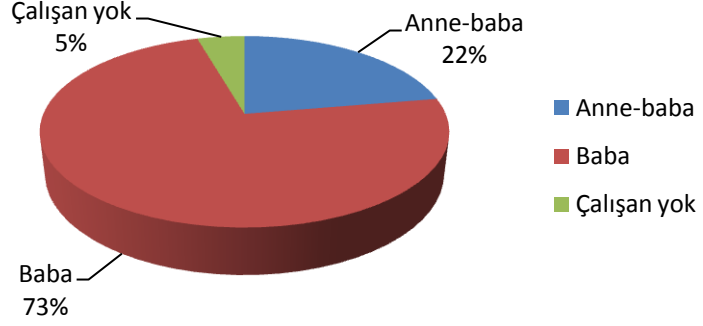

Şekil 5. Örneklem Grubunun Yıllık Toplam Gelirlerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 7. Örneklem Grubunun Evde Çalışan Kişi Sayısına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Anne-baba	25	22,3
Baba	82	73,2
Çalışan yok	5	4,5
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun evde çalışan kişi sayısına göre dağılımı Tablo 7’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin evlerinde 25’inin (% 22,3) anne babasının, 82’sinin (% 73,2) sadece babanın çalıştığı, 5’inin (% 4,5) evinde çalışanın olmadığı görülmektedir.

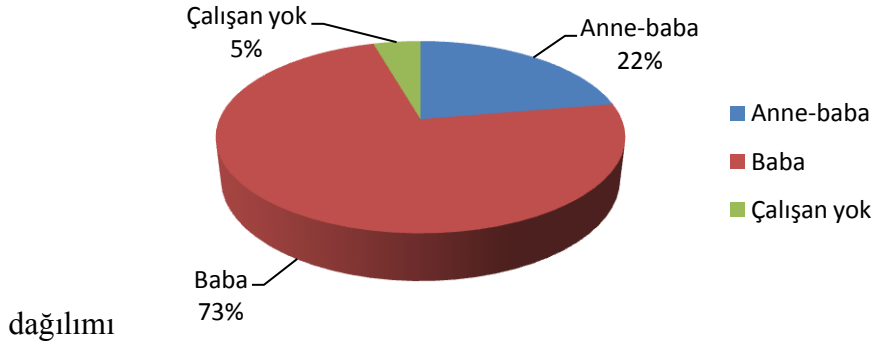

Şekil 6. Örneklem Grubunun Evde Çalışan Kişi Sayısına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 8. Örneklem Grubunun Oturdıkları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı

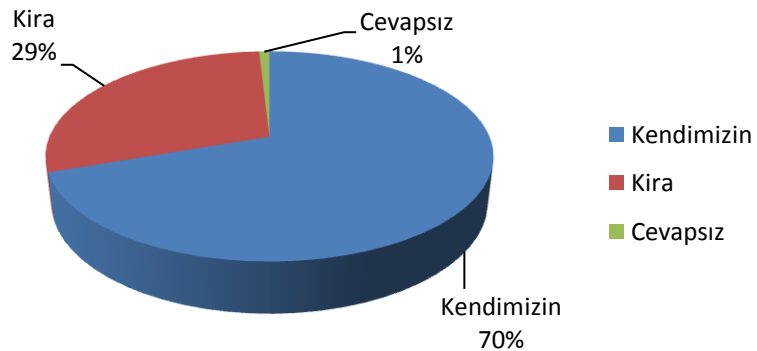
	Frekans	Yüzde (%)
Kendimizin	78	69,6
Kira	33	29,5
Cevapsız	1	,9
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun oturdıkları evlerinin kira /evin sahibi olma durumuna göre

Şekil 6. Örneklem Grubunun Evde Çalışan Kişi Sayısına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 8'de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 78'inin (% 69,6) oturdıkları evin kendilerine ait olduğu, 33'ünün (% 29,5) oturdıkları evin kira olduğu görülmektedir.

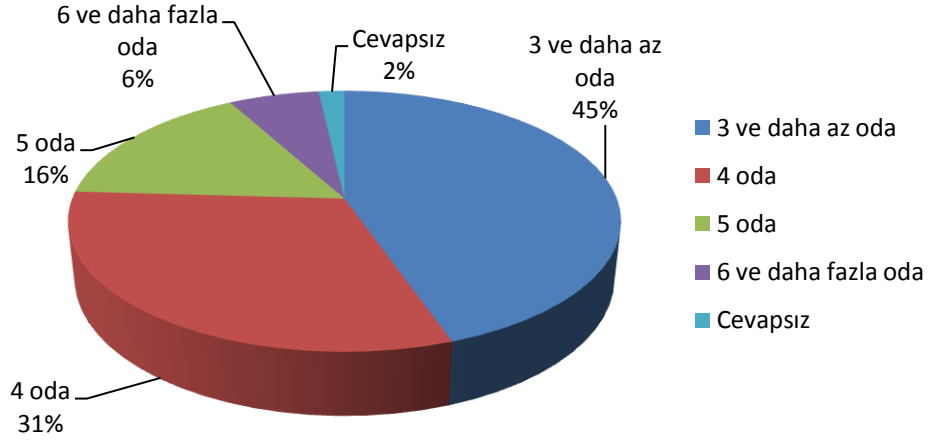

Şekil 7. Örneklem Grubunun Oturdukları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılım Grafiği

Tablo 9. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Evin Oda Sayısına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
3 ve daha az oda	50	44,6
4 oda	35	31,3
5 oda	18	16,1
6 ve daha fazla oda	7	6,3
Cevapsız	2	1,8
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun yaşadıkları evin oda sayısına göre dağılımı Tablo 9’da incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 50’sinin (% 44,6) evlerinde 3 ve daha az oda, 35’inin (% 31,3) 4 oda, 18’inin (% 16,1) 5 oda, 7’sinin (% 6,3) 6 ve daha fazla oda olduğu görülmektedir.

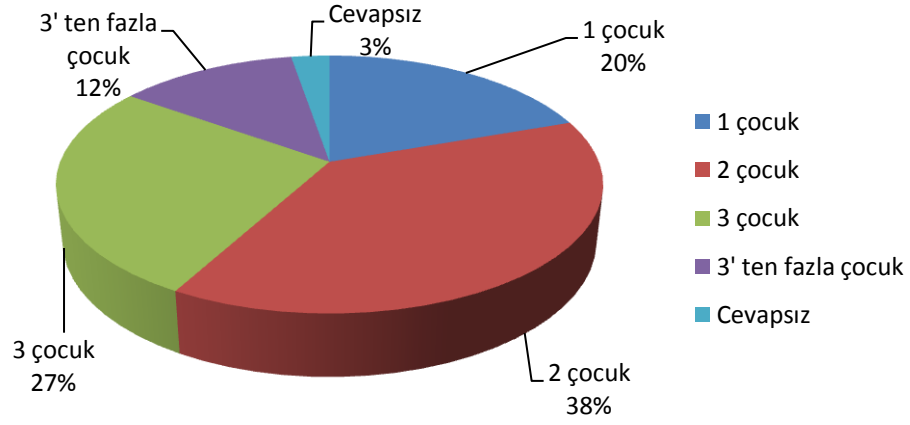
Şekil 8. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Evin Oda Sayısına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 10. Örneklem Grubunun Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
1 çocuk	22	19,6
2 çocuk	43	38,4
3 çocuk	30	26,8
3’ ten fazla çocuk	14	12,5
Cevapsız	3	2,7
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun çocuk sayısına göre dağılımı Tablo 10’da incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 22’sinin (% 19,6) evlerinde 1 çocuk, 43’ünün (% 38,4) 2 çocuk, 30’unun (% 26,8) 3 çocuk, 14’ünün (% 12,5) 3’ten fazla çocuğu olduğu görülmektedir.

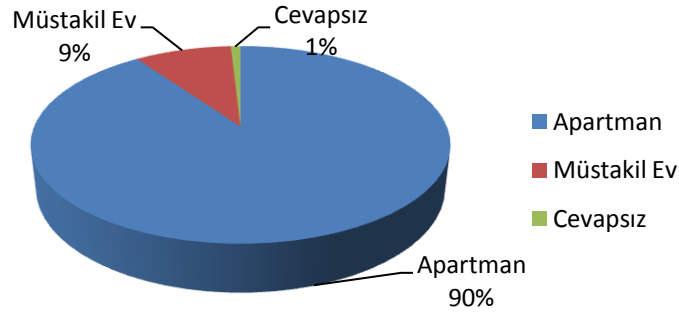

Şekil 9. Örneklem Grubunun Çocuk Sayısına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 11. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Ev Tipine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Apartman	101	90,2
Müstakil Ev	10	8,9
Cevapsız	1	,9
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun yaşadıkları ev tipine göre dağılımı Tablo 11’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 101’inin (% 90,2) apartmanda, 10’unun (% 8,9) müstakil evde yaşadığı görülmektedir.

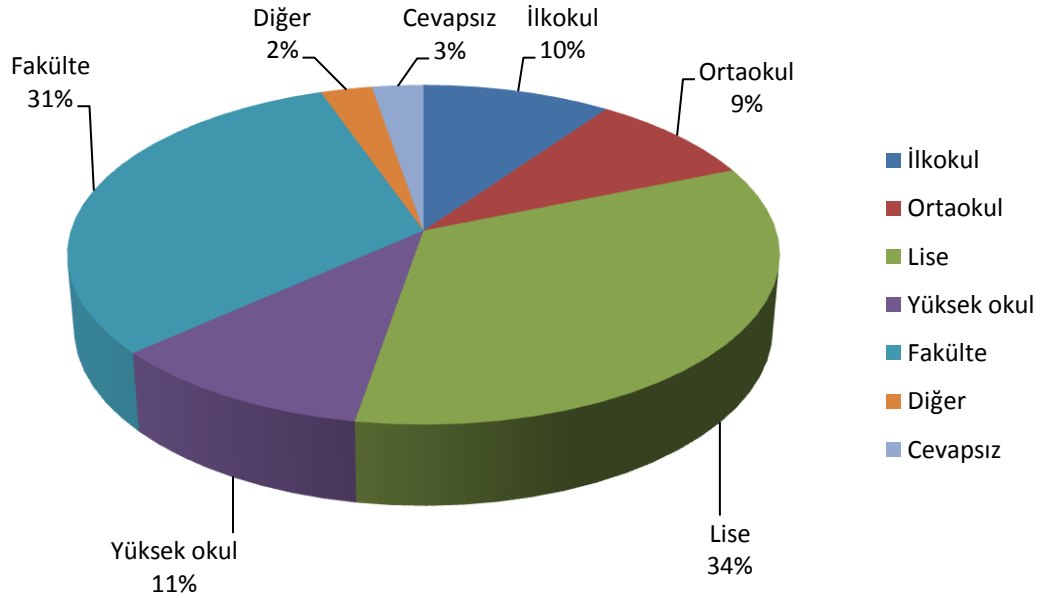

Şekil 10. Örneklem Grubunun Yaşadıkları Ev Tipine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 12. Örneklem Grubunun Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
İlkokul	11	9,8
Ortaokul	10	8,9
Lise	38	33,9
Yüksek okul	12	10,7
Fakülte	35	31,3
Diğer	3	2,7
Cevapsız	3	2,7
Toplam	112	100,0

Örneklem grubunun öğrenim durumlarına göre dağılımı Tablo 12’de incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 11’inin (% 9,8) ilkokul, 10’unun (% 8,9) ortaokul, 38’inin (% 33,9) lise, 12’sinin (% 10,7) yüksek okul, 35’inin (% 31,3) fakülte mezunu olduğu görülmektedir.

Şekil 11. Örneklem Grubunun Öğrenim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

2.2.Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları Ortalamaları

Tablo 13. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları Ortalamaları

	N	Min.	Max.	Ort	S.s
Okul yönetimine karşı beklentiler	112	1,667	5,000	4,170	0,922
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	111	1,667	5,000	4,294	0,837
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	112	2,800	5,600	4,411	0,578
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	112	2,000	5,000	4,002	0,701
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	111	1,571	5,000	4,010	0,872
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	109	1,667	5,000	4,249	0,816
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	108	1,000	5,000	2,413	0,853
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	108	2,000	5,000	3,923	0,780

Tablo 13’de, örneklem grubunun öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin alt boyutlarının ortalamaları incelendiğinde, öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ortalamasının en yüksek, okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ortalamasının en düşük olduğu görülmektedir.

2.3.Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Demografik Özellikler Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkileri

Tablo 14. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	S.s	t	P
Okul yönetimine karşı beklentiler	Erkek	43	4,271	0,909	0,658	0,512
	Kadın	62	4,151	0,936		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Erkek	43	4,388	0,813	1,086	0,280
	Kadın	61	4,202	0,887		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Erkek	43	4,410	0,559	-0,302	0,764
	Kadın	62	4,444	0,582		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Erkek	43	4,004	0,574	-0,274	0,785
	Kadın	62	4,043	0,787		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Erkek	43	4,043	0,720	0,051	0,960
	Kadın	61	4,034	0,937		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Erkek	42	4,286	0,735	0,262	0,794
	Kadın	60	4,242	0,901		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Erkek	41	2,350	0,874	0,408	0,684
	Kadın	60	2,288	0,654		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Erkek	41	3,886	0,766	-0,188	0,851
	Kadın	60	3,917	0,820		

Tablo 14’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= 0,658; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= 1,086; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -0,302; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -0,274; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= 0,051; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan

bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= 0,262; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= 0,408; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -0,188; p>0.05$).

Tablo 15. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Çocuklarının Okudukları Sınıf Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	Anaokulu	14	4,381	0,856	0,668	0,574
	1-5. sınıf arası	65	4,164	0,896		
	6-8. sınıf arası	10	3,833	0,892		
	9-12. sınıf arası	17	4,137	1,161		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Anaokulu	14	4,500	0,748	1,023	0,386
	1-5. sınıf arası	64	4,245	0,879		
	6-8. sınıf arası	10	4,500	0,653		
	9-12. sınıf arası	17	4,039	0,904		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Anaokulu	14	4,513	0,572	2,898	0,039
	1-5. sınıf arası	65	4,476	0,544		
	6-8. sınıf arası	10	3,991	0,518		
	9-12. sınıf arası	17	4,212	0,686		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Anaokulu	14	4,175	0,586	2,250	0,087
	1-5. sınıf arası	65	4,057	0,723		
	6-8. sınıf arası	10	3,900	0,626		
	9-12. sınıf arası	17	3,612	0,710		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Anaokulu	14	4,286	0,743	0,984	0,404
	1-5. sınıf arası	64	4,067	0,849		
	6-8. sınıf arası	10	3,914	0,843		
	9-12. sınıf arası	17	3,782	0,992		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Anaokulu	14	4,476	0,736	1,346	0,264
	1-5. sınıf arası	63	4,257	0,738		
	6-8. sınıf arası	9	3,815	0,988		
	9-12. sınıf arası	17	4,098	1,072		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Anaokulu	13	2,096	0,650	4,431	0,006
	1-5. sınıf arası	64	2,275	0,736		
	6-8. sınıf arası	9	3,111	1,009		
	9-12. sınıf arası	17	2,681	0,901		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Anaokulu	13	4,077	0,626	1,711	0,170
	1-5. sınıf arası	64	3,974	0,793		
	6-8. sınıf arası	9	3,963	0,772		
	9-12. sınıf arası	17	3,529	0,825		

Tablo 15’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,668; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,023; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 2,898; p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, anaokulu ve ilköğretim 1-5. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentisi, ilköğretim 6-8. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentisinden yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,250; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,984; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda,

çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,346; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 4,431; p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, ilköğretim 6-8. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, anaokulu ve ilköğretim 1-5.sınıflar arası öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden; orta öğretim 9-12. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, anaokulunda öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun çocuklarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuklarının okudukları sınıf gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,711; p>0.05$).

Tablo 16. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Meslek Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	S.Hata	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	Öğretmen	8	4,167	0,816	0,289	1,665	0,149
	İşçi	4	3,250	1,258	0,629		
	Avukat	3	4,222	0,694	0,401		
	Doktor	2	4,500	0,707	0,500		
	Sanayici	10	3,667	1,257	0,398		
	Diğer	85	4,263	0,862	0,094		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Öğretmen	8	4,250	0,751	0,265	1,055	0,390
	İşçi	4	3,750	1,450	0,725		
	Avukat	3	4,667	0,577	0,333		
	Doktor	2	4,833	0,236	0,167		
	Sanayici	10	3,933	1,004	0,317		
	Diğer	84	4,341	0,802	0,087		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Öğretmen	8	4,238	0,447	0,158	1,912	0,098
	İşçi	4	4,664	0,159	0,079		
	Avukat	3	4,478	0,280	0,161		
	Doktor	2	4,300	0,141	0,100		
	Sanayici	10	3,940	0,792	0,250		
	Diğer	85	4,471	0,563	0,061		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Öğretmen	8	3,864	0,753	0,266	1,015	0,413
	İşçi	4	3,759	0,444	0,222		
	Avukat	3	4,708	0,260	0,150		
	Doktor	2	3,750	0,354	0,250		
	Sanayici	10	3,800	0,557	0,176		
	Diğer	85	4,031	0,727	0,079		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Öğretmen	8	3,818	1,074	0,380	0,733	0,601
	İşçi	4	3,429	1,262	0,631		
	Avukat	3	3,952	0,360	0,208		
	Doktor	2	4,000	1,010	0,714		
	Sanayici	10	3,757	0,847	0,268		
	Diğer	84	4,089	0,851	0,093		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Öğretmen	8	3,917	1,035	0,366	0,652	0,660
	İşçi	4	4,417	0,957	0,479		
	Avukat	3	4,778	0,385	0,222		
	Doktor	2	4,500	0,236	0,167		
	Sanayici	10	4,100	0,704	0,222		
	Diğer	82	4,266	0,821	0,091		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Öğretmen	8	2,625	0,945	0,334	1,449	0,213
	İşçi	4	2,938	1,477	0,739		
	Avukat	2	2,042	0,412	0,292		
	Doktor	2	3,375	1,945	1,375		
	Sanayici	10	2,700	1,306	0,413		
	Diğer	82	2,317	0,708	0,078		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Öğretmen	8	3,583	0,684	0,242	0,702	0,623
	İşçi	4	3,750	0,319	0,160		
	Avukat	2	4,000	0,943	0,667		
	Doktor	2	3,833	0,236	0,167		
	Sanayici	10	3,667	0,916	0,290		
	Diğer	82	3,996	0,792	0,087		

Tablo 16’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,665$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,055$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,912$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,015$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,733$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,652$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,449; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, meslek gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,702; p>0.05$).

Tablo 17. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Aylık Toplam Gelir Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,357	0,882	0,533	0,712
	1501-3000 TL arası	31	4,301	0,786		
	3001-4500 TL arası	12	4,222	0,957		
	4501-6000 TL arası	9	3,852	1,144		
	6001 TL ve üzeri	11	4,273	0,867		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,524	0,676	1,033	0,396
	1501-3000 TL arası	31	4,398	0,691		
	3001-4500 TL arası	12	4,417	0,866		
	4501-6000 TL arası	9	3,926	1,331		
	6001 TL ve üzeri	11	4,576	0,474		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,647	0,670	1,199	0,319
	1501-3000 TL arası	31	4,413	0,507		
	3001-4500 TL arası	12	4,520	0,346		
	4501-6000 TL arası	9	4,143	0,782		
	6001 TL ve üzeri	11	4,407	0,530		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,200	0,793	1,554	0,196
	1501-3000 TL arası	31	4,126	0,599		
	3001-4500 TL arası	12	4,137	0,800		
	4501-6000 TL arası	9	3,587	0,408		
	6001 TL ve üzeri	11	4,125	0,426		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,209	0,815	0,650	0,629
	1501-3000 TL arası	31	4,253	0,626		
	3001-4500 TL arası	12	3,932	1,069		
	4501-6000 TL arası	9	3,939	0,338		
	6001 TL ve üzeri	11	4,065	0,692		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,238	0,982	0,419	0,795
	1501-3000 TL arası	31	4,452	0,600		
	3001-4500 TL arası	12	4,303	0,722		
	4501-6000 TL arası	9	4,185	0,648		
	6001 TL ve üzeri	11	4,242	0,668		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	0-1500 TL arası	14	2,696	0,798	2,930	0,027
	1501-3000 TL arası	31	2,211	0,619		
	3001-4500 TL arası	12	1,983	0,439		
	4501-6000 TL arası	9	2,528	1,417		
	6001 TL ve üzeri	11	2,992	0,994		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	0-1500 TL arası	14	4,524	0,502	3,460	0,012
	1501-3000 TL arası	31	3,833	0,757		
	3001-4500 TL arası	12	3,800	0,571		
	4501-6000 TL arası	9	3,556	0,928		
	6001 TL ve üzeri	11	4,182	0,780		

Tablo 17’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,533; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,033; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,199; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,554; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,650; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,419; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 2,930; p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, aylık toplam geliri 0-1500 TL arası ve 6000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, aylık toplam geliri 3001-4500 TL arası olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden; aylık toplam geliri 6000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, aylık toplam geliri 1501-3000 TL arası olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun aylık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, aylık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 3,460; p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, aylık toplam geliri 0-1500 TL arası olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, aylık toplam geliri 1501-3000 TL, 3001-4500 TL, 4501-6000 TL arası olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentilerinden yüksektir.

Tablo 18. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Yıllık Toplam Gelir Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,246	0,996	0,431	0,732
	25001-50000 TL arası	19	4,474	0,559		
	50001-100000 TL arası	9	4,111	0,913		
	100000 TL den fazla	9	4,296	0,964		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,377	0,800	0,175	0,913
	25001-50000 TL arası	19	4,491	0,463		
	50001-100000 TL arası	9	4,407	1,038		
	100000 TL den fazla	9	4,556	0,527		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,511	0,665	0,210	0,889
	25001-50000 TL arası	19	4,447	0,441		
	50001-100000 TL arası	9	4,419	0,670		
	100000 TL den fazla	9	4,333	0,563		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,197	0,705	1,252	0,300
	25001-50000 TL arası	19	4,112	0,600		
	50001-100000 TL arası	9	3,740	0,431		
	100000 TL den fazla	9	4,125	0,472		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,174	0,736	0,186	0,905
	25001-50000 TL arası	19	4,102	0,786		
	50001-100000 TL arası	9	3,971	0,357		
	100000 TL den fazla	9	4,063	0,766		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,319	0,873	0,290	0,832
	25001-50000 TL arası	19	4,368	0,532		
	50001-100000 TL arası	9	4,111	0,707		
	100000 TL den fazla	9	4,370	0,655		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	0-25000 TL arası	23	2,406	0,844	3,546	0,020
	25001-50000 TL arası	19	2,083	0,428		
	50001-100000 TL arası	9	2,278	1,149		
	100000 TL den fazla	9	3,157	1,025		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	0-25000 TL arası	23	4,043	0,831	0,526	0,666
	25001-50000 TL arası	19	3,860	0,679		
	50001-100000 TL arası	9	3,815	0,835		
	100000 TL den fazla	9	4,185	0,868		

Tablo 18’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,431; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,175; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,210; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,252; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,186; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,290; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 3,546; p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, yıllık toplam geliri 100.000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, yıllık toplam geliri 25.001-50.000 TL arası olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun yıllık toplam gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, yıllık toplam gelir gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,526; p>0.05$).

Tablo 19. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Evde Çalışan Kişiler Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	S.Hata	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	Anne-baba	25	4,093	0,802	0,160	1,270	0,285
	Baba	82	4,154	0,972	0,107		
	Çalışan yok	5	4,800	0,298	0,133		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Anne-baba	25	4,187	0,893	0,179	0,338	0,714
	Baba	82	4,317	0,804	0,089		
	Çalışan yok	5	4,467	1,193	0,533		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Anne-baba	25	4,464	0,430	0,086	2,204	0,115
	Baba	82	4,365	0,620	0,068		
	Çalışan yok	5	4,900	0,100	0,045		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Anne-baba	25	3,916	0,550	0,110	2,396	0,096
	Baba	82	3,988	0,736	0,081		
	Çalışan yok	5	4,650	0,518	0,232		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Anne-baba	25	3,873	0,736	0,147	2,589	0,080
	Baba	82	4,002	0,913	0,101		
	Çalışan yok	5	4,829	0,156	0,070		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Anne-baba	25	4,173	0,828	0,166	0,153	0,858
	Baba	82	4,268	0,771	0,087		
	Çalışan yok	5	4,333	1,491	0,667		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Anne-baba	25	2,380	0,686	0,143	0,043	0,958
	Baba	82	2,417	0,911	0,102		
	Çalışan yok	5	2,500	0,685	0,306		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Anne-baba	25	3,841	0,610	0,127	2,985	0,055
	Baba	82	3,896	0,816	0,091		
	Çalışan yok	5	4,733	0,435	0,194		

Tablo 19’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,270$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü

varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,338; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,204; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,396; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,589; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,153; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının

ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,043$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun evde çalışan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, evde çalışan kişi gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,985$; $p>0.05$).

Tablo 20. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Evlerinin Kira /Evin Sahibi Olma Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	S.s	t	P
Okul yönetimine karşı beklentiler	Kendimizin	78	4,111	0,938	-0,895	0,373
	Kira	33	4,283	0,890		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Kendimizin	77	4,264	0,810	-0,510	0,611
	Kira	33	4,354	0,916		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Kendimizin	78	4,377	0,560	-1,011	0,314
	Kira	33	4,499	0,625		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Kendimizin	78	3,959	0,670	-1,099	0,274
	Kira	33	4,119	0,774		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Kendimizin	77	3,924	0,876	-1,600	0,113
	Kira	33	4,213	0,854		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Kendimizin	76	4,217	0,785	-0,492	0,624
	Kira	32	4,302	0,897		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Kendimizin	76	2,396	0,858	-0,041	0,967
	Kira	31	2,403	0,818		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Kendimizin	76	3,864	0,735	-1,270	0,207
	Kira	31	4,075	0,885		

Tablo 20’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -0,895$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi

olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,510$; $p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -1,011$; $p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -1,099$; $p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -1,600$; $p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,492$; $p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,041; p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evlerinin kira /evin sahibi olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -1,270; p > 0.05$).

Tablo 21. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Evin Oda Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	3 ve daha az oda	50	4,160	0,921	0,837	0,476
	4 oda	35	4,000	1,023		
	5 oda	18	4,296	0,855		
	6 ve daha fazla oda	7	4,524	0,466		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	3 ve daha az oda	50	4,273	0,854	1,004	0,394
	4 oda	34	4,216	0,895		
	5 oda	18	4,241	0,815		
	6 ve daha fazla oda	7	4,810	0,378		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	3 ve daha az oda	50	4,429	0,556	1,545	0,207
	4 oda	35	4,257	0,648		
	5 oda	18	4,583	0,526		
	6 ve daha fazla oda	7	4,559	0,406		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	3 ve daha az oda	50	3,990	0,676	2,306	0,081
	4 oda	35	3,814	0,791		
	5 oda	18	4,267	0,483		
	6 ve daha fazla oda	7	4,339	0,713		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	3 ve daha az oda	50	4,023	0,838	0,811	0,491
	4 oda	34	3,833	0,921		
	5 oda	18	4,205	0,879		
	6 ve daha fazla oda	7	4,139	0,928		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	3 ve daha az oda	50	4,267	0,868	0,946	0,421
	4 oda	33	4,076	0,765		
	5 oda	18	4,333	0,832		
	6 ve daha fazla oda	6	4,611	0,612		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	3 ve daha az oda	48	2,174	0,680	2,671	0,051
	4 oda	34	2,684	0,962		
	5 oda	18	2,477	0,856		
	6 ve daha fazla oda	6	2,236	0,975		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	3 ve daha az oda	48	3,944	0,767	0,303	0,823
	4 oda	34	3,843	0,792		
	5 oda	18	4,037	0,808		
	6 ve daha fazla oda	6	4,056	0,905		

Tablo 21’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,837; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine

göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,004$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,545$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,306$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,811$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,946$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,671; p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları evin oda sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, oturdukları evin oda sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,303; p>0.05$).

Tablo 22. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Çocuk Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	1 çocuk	22	4,227	0,922	1,244	0,298
	2 çocuk	43	4,109	0,928		
	3 çocuk	30	3,967	0,928		
	3' ten fazla çocuk	14	4,524	0,884		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	1 çocuk	22	4,424	0,676	1,149	0,333
	2 çocuk	42	4,167	0,980		
	3 çocuk	30	4,189	0,741		
	3' ten fazla çocuk	14	4,571	0,810		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	1 çocuk	22	4,368	0,645	2,349	0,077
	2 çocuk	43	4,480	0,509		
	3 çocuk	30	4,207	0,552		
	3' ten fazla çocuk	14	4,650	0,663		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	1 çocuk	22	4,176	0,691	2,629	0,054
	2 çocuk	43	3,887	0,737		
	3 çocuk	30	3,858	0,512		
	3' ten fazla çocuk	14	4,371	0,866		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	1 çocuk	22	3,987	0,964	0,933	0,428
	2 çocuk	42	4,040	0,818		
	3 çocuk	30	3,815	0,852		
	3' ten fazla çocuk	14	4,276	0,970		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	1 çocuk	22	4,091	0,904	2,221	0,090
	2 çocuk	40	4,217	0,895		
	3 çocuk	30	4,111	0,729		
	3' ten fazla çocuk	14	4,726	0,401		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	1 çocuk	22	2,462	0,859	3,570	0,017
	2 çocuk	39	2,083	0,719		
	3 çocuk	30	2,533	0,975		
	3' ten fazla çocuk	14	2,833	0,600		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	1 çocuk	22	4,273	0,614	3,924	0,011
	2 çocuk	39	3,718	0,699		
	3 çocuk	30	3,778	0,739		
	3' ten fazla çocuk	14	4,262	1,039		

Tablo 22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,244$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,149$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,349$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,629$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,933$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının

ortalamları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 2,221$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 3,570$; $p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, 3'ten fazla çocuğu olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, 2 çocuğu olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinden yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, çocuk sayısı gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 3,924$; $p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, 1 çocuğu olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, 2 çocuğu olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentilerinden yüksektir.

Tablo 23. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Oturdukları Ev Tipi Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	S.s	t	P
Okul yönetimine karşı beklentiler	Apartman	101	4,149	0,939	-	0,623
	Müstakil Ev	10	4,300	0,777	0,493	
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Apartman	100	4,273	0,862	-	0,490
	Müstakil Ev	10	4,467	0,571	0,692	
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Apartman	101	4,398	0,590	-	0,386
	Müstakil Ev	10	4,566	0,464	0,871	
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Apartman	101	3,981	0,717	-	0,229
	Müstakil Ev	10	4,263	0,484	1,211	
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Apartman	100	4,020	0,864	0,362	0,718
	Müstakil Ev	10	3,914	1,033		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Apartman	98	4,240	0,831	-	0,922
	Müstakil Ev	10	4,267	0,699	0,099	
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Apartman	97	2,372	0,800	-	0,323
	Müstakil Ev	10	2,650	1,209	0,993	
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Apartman	97	3,914	0,805	-	0,649
	Müstakil Ev	10	4,033	0,532	0,457	

Tablo 23’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,493$; $p > 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,692$; $p > 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,871$; $p > 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine

göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -1,211; p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = 0,362; p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,099; p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,993; p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun oturdukları ev tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,457; p > 0.05$).

Tablo 24. Örneklem Grubunun Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklenti Ölçeğinin Alt Boyutları ile Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılaşma Durumu İlişkisi

	Grup	N	Ort	Ss	S.Hata	F	p
Okul yönetimine karşı beklentiler	İlkokul	11	4,515	0,808	0,244	0,920	0,471
	Ortaokul	10	4,500	0,972	0,307		
	Lise	38	4,026	0,954	0,155		
	Yüksek okul	12	4,000	0,682	0,197		
	Fakülte	35	4,086	1,001	0,169		
	Diğer	3	4,444	0,509	0,294		
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	İlkokul	10	4,433	0,917	0,290	0,848	0,519
	Ortaokul	10	4,533	0,820	0,259		
	Lise	38	4,211	0,753	0,122		
	Yüksek okul	12	4,278	0,708	0,204		
	Fakülte	35	4,171	0,981	0,166		
	Diğer	3	5,000	0,000	0,000		
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	İlkokul	11	4,767	0,626	0,189	1,551	0,181
	Ortaokul	10	4,570	0,560	0,177		
	Lise	38	4,388	0,568	0,092		
	Yüksek okul	12	4,203	0,581	0,168		
	Fakülte	35	4,314	0,577	0,098		
	Diğer	3	4,519	0,105	0,061		
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	İlkokul	11	4,250	1,072	0,323	0,542	0,744
	Ortaokul	10	4,145	0,630	0,199		
	Lise	38	3,976	0,693	0,112		
	Yüksek okul	12	3,890	0,655	0,189		
	Fakülte	35	3,943	0,624	0,105		
	Diğer	3	3,750	0,661	0,382		
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	İlkokul	10	4,600	0,849	0,268	1,801	0,119
	Ortaokul	10	4,250	0,832	0,263		
	Lise	38	3,886	0,961	0,156		
	Yüksek okul	12	3,821	0,954	0,275		
	Fakülte	35	3,983	0,704	0,119		
	Diğer	3	3,286	0,857	0,495		
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	İlkokul	10	4,467	1,080	0,341	0,702	0,623
	Ortaokul	10	4,483	0,818	0,259		
	Lise	36	4,269	0,656	0,109		
	Yüksek okul	12	4,167	0,959	0,277		
	Fakülte	35	4,057	0,865	0,146		
	Diğer	3	4,333	0,577	0,333		
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	İlkokul	10	2,700	0,705	0,223	0,897	0,486
	Ortaokul	10	2,517	0,551	0,174		
	Lise	37	2,182	0,875	0,144		
	Yüksek okul	10	2,375	0,700	0,221		
	Fakülte	35	2,490	0,949	0,160		
	Diğer	3	2,167	0,764	0,441		
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	İlkokul	10	4,767	0,417	0,132	4,049	0,002
	Ortaokul	10	4,033	0,853	0,270		
	Lise	37	3,946	0,739	0,122		
	Yüksek okul	10	3,767	0,568	0,180		
	Fakülte	35	3,657	0,786	0,133		
	Diğer	3	3,444	0,385	0,222		

Tablo 22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,920$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,848$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,551$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,542$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 1,801$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,702$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F= 0,897$; $p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okuldan beklenti ölçeğinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutunun öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrenim durumu gruplarının ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F= 4,049$; $p<0.05$). Ortalamalar arasındaki farka göre, öğrenim durumu ilkokul mezunu olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, öğrenim durumu lise, yüksekokul, fakülte mezunu olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentilerinden yüksektir.

2.4.Örnekleme Grubunun Ölçeğinin Alt Boyutlarının Aralarındaki İlişkiler

Tablo 25. Örnekleme Grubunun Ölçeğinin Alt Boyutlarının Aralarındaki İlişkiler

Boyutlar	Boyut	N	R	P
Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	111	0,767	0,000
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	112	0,758	0,000
Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	111	0,578	0,000
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	112	0,641	0,000
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	111	0,659	0,000
Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	112	0,643	0,000
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	111	0,664	0,000
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	111	0,539	0,000
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	111	0,561	0,000
Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	111	0,714	0,000
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	109	0,561	0,000
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	109	0,568	0,000
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	109	0,558	0,000
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	109	0,627	0,000
Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	109	0,587	0,000
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	108	-0,016	0,872
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Okul-Veli iletişimine yönelik beklentiler	108	0,108	0,268
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	108	-0,011	0,914
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	108	0,122	0,207
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	108	0,005	0,958
Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	107	0,091	0,351
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Okul yönetimine karşı beklentiler	108	0,335	0,000
Okulda verilen eğitimin öğrencilere	Okul-Veli iletişimine	108	0,415	0,000

Boyutlar	Boyut	N	R	P
etkilerine yönelik beklentiler	yönelik beklentiler			
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler	108	0,426	0,000
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Okul uygulamalarına yönelik beklentiler	108	0,473	0,000
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler	108	0,309	0,001
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler	107	0,271	0,005
Okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler	Okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler	108	0,104	0,285

Tablo 25’den anlaşılacağı üzere, araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,767$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,758$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,578$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,641$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,659$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu ile öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,643$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,664$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,539$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu ile öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,561$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu ile okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,714$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,561$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,568$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu ile öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,558$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu ile okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,627$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu ile okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,587$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=-0,016$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=0,108$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=-0,011$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okul uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu

arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=0,122$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=0,005$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=0,091$; $p>0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,335$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okul-veli iletişimine yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,415$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,426$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okul uygulamalarına yönelik beklentiler

alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,473$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okulun fiziki yapısına yönelik beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,309$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okulun ulaşım, güvenlik ve temizlik ile ilgili beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. ($R=0,271$; $p<0.05$)

Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler alt boyutu ile okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. ($R=0,104$; $p>0.05$)

SONUÇ

Okullardan velilerin beklentilerinin neler olduğunu belirlemek ve bu beklentilerin velilerin demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmadan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Örneklem grubunun demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar :

- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 38,4'ü erkek, % 55,4'ü kadınlardan oluşurken %6'sı bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 12,5'inin çocuğu anaokulunda, % 58,0'ının 1-5. sınıflar arasında, % 8,9'unun 6-8. sınıflar arasında, % 15,2'sinin 9-12.sınıflar arasında okumaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 7,1'i öğretmen, % 3,6'sı işçi, % 2,7'si avukat, % 1,8'i doktor, % 8,9'u sanayici, % 75,9'u ise başka mesleklerde çalışmaktadırlar.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 12,5'i 0-1500 TL arası, % 27,7'si 1501-3000 TL arası, % 10,7'si 3001-4500 TL arası, % 8,0'ı 4501-6000 TL arası, % 9,8'i 6001 TL ve üzeri aylık toplam gelire sahiptir.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 20,5'i 0-25000 TL arası, % 17,0'ı 25.001-50.000 TL arası, % 8,0'ı 50.001-100.000 TL arası, % 8,0'ı 100.000 TL'den fazla yıllık toplam gelire sahiptir.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 22,3'ünün evlerinde anne babasının, % 73,2'sinin sadece babanın çalıştığı, % 4,5'inin ise evinde çalışan bulunmamaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 69,6'sının oturdukları ev kendilerine aitken, % 29,5'inin oturdukları ev kiradır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 44,6'sının evlerinde 3 ve daha az oda, % 31,'ünün 4 oda, % 16,1'inin 5 oda, % 6,3'ünün 6 ve daha fazla oda bulunmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 19,6'sının evlerinde 1 çocuk, % 38,4'ünün 2 çocuk, % 26,8'ünün 3 çocuk, % 12,5'inin 3'ten fazla çocuğu bulunmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 90,2'si apartmanda, % 8,9'u müstakil evde yaşamaktadır.

- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin % 9,8'i ilkokul, % 8,9'u ortaokul, % 33,9'u lise, % 10,7'si yüksekokul, % 31,3'ü fakülte mezunudur.

Örneklem grubunun öğrenci velilerinin okuldan beklenti düzeyleri ve bu beklentilerin demografik özelliklerine göre farklılaşma durumuna ilişkin sonuçlar:

- Velilerin okuldan en fazla öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentilerinin olduğu, en az beklentilerinin ise okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir ifade ile velilerin okuldan beklentilerinin karşılanmasında en fazla görev öğretmenlere düşmektedir.
- Araştırmaya katılan velilerin okuldan beklentileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan farklı cinsiyetlerdeki velilerin okuldan beklentilerinin benzerlik gösterdiği, cinsiyetin okuldan beklentiye farklılaştıran bir değişken olmadığı söylenebilir.
- Araştırmaya katılan velilerin; okuldan beklentileri ile çocuklarının okudukları sınıf arasında öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler ile okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler dışında kalan alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, okuldan beklentileri ile çocuklarının okudukları sınıf arasında öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler ile okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile velilerin çocuklarının okudukları sınıf arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre;
  - Anaokulu ve ilköğretim 1-5. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentisi, ilköğretim 6-8. sınıfları arası öğrencisi olan velilerden yüksektir.
  - İlköğretim 6-8. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, anaokulu ve ilköğretim 1-5. sınıflar arası öğrencisi olan velilerden yüksektir.
  - Orta öğretim 9-12. sınıfları arası öğrencisi olan velilerin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, anaokulunda öğrencisi olan velilerden yüksektir.

- Öğrenci velilerinin okuldan beklentileri ile meslekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan farklı mesleklerdeki velilerin okuldan beklentilerinin benzerlik gösterdiği, mesleğin okuldan beklentiyi farklılaştıran bir değişken olmadığı söylenebilir.
- Araştırmaya katılan velilerin; okuldan beklentileri ile aylık toplam gelirleri arasında okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler dışında kalan alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler ile velilerin aylık toplam gelirleri arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre;
  - Aylık toplam geliri 0-1500 TL arası ve 6000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, aylık toplam geliri 3001-4500 TL arası olan öğrenci velilerinden yüksektir.
  - Aylık toplam geliri 6000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, aylık toplam geliri 1501-3000 TL arası olan öğrenci velilerinden yüksektir.
  - Aylık toplam geliri 0-1500 TL arası olan öğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, aylık toplam geliri 1501-3000 TL, 3001-4500 TL, 4501-6000 TL arası olan öğrenci velilerden yüksektir.
- Araştırmaya katılan velilerin; okuldan beklentileri ile yıllık toplam gelirleri arasında okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler dışında kalan alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile velilerin yıllık toplam gelirleri arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre; yıllık toplam geliri 100.000 TL'den fazla olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, yıllık toplam geliri 25.001-50.000 TL arası olan öğrenci velilerinden yüksektir.

- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin; okuldan beklentileri ile evde çalışan kişi sayısı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan evde farklı sayılarda çalışan kişi olmasının velilerin okuldan beklentilerini etkilemediği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin; okuldan beklentileri ile oturdukları evin sahibi olma veya kira olma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan ev sahibi olan ve olmayan velilerin okuldan beklentilerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin; okuldan beklentileri ile evlerindeki oda sayısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan farklı oda sayısına sahip velilerin beklentilerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan velilerin; okuldan beklentileri ile çocuk sayıları arasında okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler dışında kalan alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler ile okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler ile velilerin çocuk sayıları arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre; 3'ten fazla çocuğu olan öğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentileri, 2 çocuğu olan öğrenci velilerinden yüksek,, 1 çocuğu olan öğrenci velilerinin de okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, 2 çocuğu olan öğrenci velilerinden yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin; okuldan beklentileri ile oturdukları ev tipi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan farklı ev tiplerinde oturan velilerin beklentilerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan velilerin; okuldan beklentileri ile öğrenim durumları arasında okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler dışında kalan alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı, okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentiler ile velilerin yıllık toplam gelirleri arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde

anlamli iliskinin olduğu sonucuna varilmıştır. Buna göre; öğrenim durumu ilkokul mezunu olan ğrenci velilerinin okulda verilen eğitimin öğrencilere etkilerine yönelik beklentileri, öğrenim durumu lise, yüksekokul, fakülte mezunu olan ğrenci velilerinden yüksektir.

- Araştırmada ayrıca veli beklentilerinin alt boyutları arasında da anlamli iliskiler saptanmıştır. Araştırmaya katılan ğrenci velilerinin okul ve diğer eğitim kurumlarına karşı genel beklentiler alt boyutu ile okul yönetimine karşı beklentiler alt boyutu ile diğer alt boyutlar arasında anlamli iliskilerin olmadığı, bunun dışında kalan tüm alt boyutların birbirleriyle ile istatistiksel açıdan anlamli iliskiler içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir ifade ile velilerin okuldan beklentileri bir bütünlük göstermektedir. Bir boyutta beklentisi olan velinin diğer boyutlarda da beklentilerinin olduğu söylenbilir.

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

- Velilerin okuldan beklentilerini karşılamak için okulların daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir. Bunun için okul yöneticilerine ve öğretmenlerine hizmeti eğitim seminerleri düzenlenmelidir.
- Araştırmadan en fazla beklentinin öğretmene ve uygulamalarına yönelik beklentiler olduğu ortaya çıkmıştır. Velilerin bu beklentilerinin karşılanması için öğretmenlerin veliler ile işbirliği içerisinde olmaları ve yaptıkları uygulamalar hakkında velileri bilgilendirmeleri önerilmektedir.
- Velilerin beklentilerinin ne düzeyde karşılandığına yönelik, okul yönetimi tarafından belirli aralıklarla velilere anket düzenlenebilir, anket sonuçları değerlendirilerek, veli beklentilerinin düşük düzeyde karşılandığı faktörlere yönelik çalışmalar yapılarak velilerin beklentilerinin karşılanması sağlanabilir.
- Araştırmanın benzerleri devlet okullarında yapılabilir ve çıkan sonuçlar karşılaştırılarak çocukları özel okula ve devlet okuluna giden velilerin okuldan beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenebilir.
- Araştırmanın benzerleri farklı özel eğitim kurumlarında çocukları okuyan veliler üzerinde gerçekleştirilebilir, çıkan sonuçlar karşılaştırılarak farklı özel okullarda çocukları okuyan velilerin beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenebilir.

KAYNAKLAR

- Akan, D. (2007). *Değişim Sürecinde İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri (Erzurum İli Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Akhan, A. (2009). *Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Altunya, N. Eğitim Kavramına Giriş, 15.04.2010, <http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/955.pdf>
- Arslan, H. Satıcı, A.ve Kuru, M. (2008). Resmi ve Özel İlköğretim Okullarının Kültür ve Etkililik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(51),371–394.
- Arthea, J. S. (2000). *In the Classroom: Introduction to Education*. USA: McGraw-Hill College.
- Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18) ,120- 134
- Aydın, M. (1991). *Eğitim Yönetimi: Kavramlar, Süreçler, İlişkiler*. Ankara: Hatipoğlu Yayınları
- Aydoğan, İ. (1999). Etkili Okul. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (8), 213- 219.
- Ayık A. ve Ada, Ş. (2009). İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (<http://sbe.gantep.edu.tr>) 8 (2), 429 -446
- Balcı, A. (2002). *Etkili Okul/Okul Geliştirme*. Ankara :.Pegem Yayınları
- Balcı, A. (2007). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Balcı, A.(1993). *Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Erek Ofset Matbaası
- Balkis, R. (2006). Okul- Aile (Çevre) İlişkisi. *Eğitim Dergisi*, (71), <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi71/index-balkis.htm>
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası
- Başaran, İ. E.(1996) . *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran,İ.E.(2008). *Türk Eğitim Sistemi*.Ankara: Ekinok Yayınevi
- Baştepe, İ. (2004), Etkili Okul ve Nitelikleri. *Çağdaş Eğitim*, (315), 33-39.

- Binbasioğlu, C. (1983). *Eğitim Yöneticiliği*. Ankara :Binbasioğlu Yayınevi
- Bursalioğlu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınlar,.
- Cömert, D. ve Güleç, H.(2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen- Aile - Çocuk ve Kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, VI (1), 132- 145.
- Çelik, V. (1999).*Eğitimsel Liderlik*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çelik, V. (2000). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. 3. Baskı, Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Çınar, İ. (2008). İlköğretimim Önemi ve Öğretmen. <http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/54-20/349-ilkogretimin-onemi-ogretmen.html>
- Çınkır, S. (2004). Okulda Etkili Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*. (61), Ankara
- Çubukçu, Z.ve Girmen, P.(2006). Ortaöğretim Kurumlarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*,(16), 122- 136
- Demirel, Ö.(2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık
- _Dikbaş, İ. (2008). *Veli Beklentileri ve Karşılanma Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Dönmez, H. (2006). *İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Görüşleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon
- Eğitim Sisteminin Genel Bir Değerlendirmesi. 15.04.2010. <http://w3.gazi.edu.tr/web/verken/degerlen.htm>
- Erden, M.(2004). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde Değerışim Yönetimi*. Ankara: Pegem A.
- Ergeneli,A. Örgütsel Etkililik Kriteri Olarak Lider Davranışının Örgütsel İklim İle İlişkisi: Görev Karmaşıklığı Bakımından Farklılaşan İki Örgüte İlişkin Bir Uygulama. 15.04.2010. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/468/5390.pdf>
- Fidan, N. Erden, M (2001).*Eğitime Giriş*. İstanbul:Alkım Yayınevi
- Göde, O. ve Susar, F.(1997). Okul Öncesi Eğitimin Önemi İle Bu Eğitimde Oyunun ve Bedensel Etkinliklerin Rolü. *PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 40- 46.
- Gökhan, S. (2006). *İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma (İstanbul İli Anadolu Yakası*

Örneği) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Gümüseli, A.(2004). İ. Ailenin Katılım Ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, (2/6), 1-5.

Gürkan, T.(2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

<http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum1s1.htm> 15.04.2010

Izgar, H., ve Gürsel, M. (2001). *Eğitim Bilimlerinin Gelişimi*, Ankara,: Nobel Yayın Dağıtım, 2001

Karip, E. ve Köksal K. (1996). Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*,(2), 245- 257.

Karlı, M. D.(2004) *Yönetmelik Etkililik*. Ankara: Pegem Yayınları,

Kızılluluk, H. (2002). “Eğitimle İlgili Temel Kavramlar”, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara,

MEB, (2006). *Okulda Performans Yönetimi Modeli*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Tebliğler Dergisi, (Temmuz, 2004), Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2562 Madde13 ve 15

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,20.06.1983,Sayı:2141

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,29.07.1965, Sayı:1363.

Özdemir S. ve Ferudun, S. (2002). Etkili Okullar ve Öğretim Liderliği. *KTMÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), 267- 282

Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 411–433.

Özdemir, S. (1997). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem Yayınları,

Özdemir, S. (2000). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özer, B. (1993). Öğretmen Davranışlarının Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Kazandırılması, Eskişehir

Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29- 38.

Özmen, F. ve Harktı,H. (2005). Denizli İlindeki İlköğretim ve Orta Öğretim Okullarının Çevresiyle Bütünleşme Düzeyleri . *Millî Eğitim Dergisi*,(165),162.

- Öztürk, H. İ. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: HD Yayıncılık.
- Özutku, H.(2006). Amaç Yaklaşımına Göre İnsan Kaynakları Yönetiminin Etkililiğini Ölçmeye Yönelik Bir Durum Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3) ,262- 284.
- Pehlivan İ. Etkili- Okul, 15.04.2010, <http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/1662.pdf>
- Pehlivan, İ.(1997). *Cincinnati Üniversitesi Yönetici Yetiştirme Akademisi: Okul Müdürü Yetiştirmede Farklı Bir Yaklaşım*. Ankara: Pegem.
- Sünbül, M. ve Yavuz, M. (2004). *İlköğretim Okulu Öğretmen ve Velilerinin Veli Toplantıları Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6- 9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. Malatya.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). *Eğitim ve Okul Yönetimi*.(Eğitim ve Okul Yöneticiliği, Editör: Yüksel ÖZDEN). Ankara: Pegem Yayınları.
- Şişman, M.(1994). *Örgüt Kültürü*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şişman, M.(2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Talay, İ. Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Teknik Not- Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Doğa Dostu Ve Çocuk Katılımı Temelli Dış Mekân Tasarım Yaklaşımları Bir Proje Önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 317- 322.
- Taş, H. (2007). Avrupa Birliği ve Etkili Okul. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (341),40-45.
- Tatar, M. (2004). Etkili Öğretmen, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1)1, <http://efdergi.yyu.edu.tr>,
- Terzi, A. R. (2004). *İletişim ve Sosyal Etkileşim* (Eğitim ve Okul Yöneticiliği, Editör: Yüksel Özden) Ankara: Pegem Yayınları,
- Tokuç, H. (2007). *Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Toprakçı, E. (2002). *Eğitim Üzerine*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Tosun, M. (1981). *Örgütsel Etkililik*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Tunçel, M. (2008). *Genel Liseler ve Anadolu Liselerinin Etkili Okul Olma Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Türkmen, Şükrü. (2003). *Okullarda Yönetim Etkinlikle*. Ankara: Alp Yayınevi.
- Varış, F. ve diğerleri.(1994). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Ed. F. Varış), Ankara: Öz Yayınları.

- Yılmaz, A. (2006). *İlköğretim Okullarında Etkililik Sağlanması İçin Öğretmenlerin Ailelerden Beklentileri (Sakarya İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Yılmaz, V. (2006). *İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yüzgeç, M.E. (2008). *İlköğretim Kurumlarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin, Yönetici Ve Öğretmenlerden Beklentiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

01 Eylül 1979 tarihi, Nevşehir ili doğumluyum. İlkokulu ve liseyi Nevşehir'de tamamladıktan sonra, Atatürk Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü' ne kaydoldum. İki yıl eğitim gördükten sonra bu bölümümden sınavla Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü' ne geçtim. Bu bölümden 2005 yılında mezun olduktan sonra, aynı yıl Özel Ümraniye İrfan İlköğretim Okulu' nda öğretmen olarak göreve başladım. Halen İstanbul'da Özel Ümraniye İrfan İlköğretim Okulu'nda öğretmen olarak görevimi sürdürmekteyim. 2007 yılında Beykent Üniversitesi İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı' na başladım.

Özel ilgi alanlarım, eğitimdeki yenilikler ve farklılıklar , çocuklar , doğa ve coğrafi gezilerdir.

Yabancı dilim İngilizce olup, evli ve iki çocuk babasıyım.

Aday : Fatih TOMBALAK

Ek-1 Anket Örneği

ANKET

Sayın Veli:

Bu anket, "İlköğretim ve Lisedeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma:Özel Ümraniye İrfan Anaokulu ,İlköğretim Okulu ve Lisesi Örneği " konulu Yüksek Lisans Tezi için veri toplamak amacı ile geliştirilmiştir.Anket formu iki bölümden oluşmaktadır.birinci bölümde araştırmanın değişkenleri, ikinci bölümde ise velilerin okuldan beklentileri ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplar, sadece bu bilimsel araştırmada kullanılacaktır. Araştırmanın doğruluğu ve geçerliliği sizin ankete vereceğiniz samimi cevaplara bağlıdır.Bu nedenle isminizi yazmanız gerekmektedir. İstatistiksel işlemler açısından boş bırakılan cevap olmamalıdır. **LÜTFEN HİÇBİR MADDEYİ CEVAPSIZ BIRAKMAYINIZ.**

Anketle ilgili yargı cümlelerine katılma derecenizi ilgili sütundaki parantezin içine (X) işareti koyarak belirtiniz.Her beklenti maddesi ile ilgili olarak; **HER ZAMAN, SIK SIK, ARA SIRA, NADİREN, HİÇ BİR ZAMAN** ifadelerinin altında yer alan boşluklardan, size uygun olan birisini işaretleyiniz.Anket formunu doldurarak araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Fatih TOMBALAK

**Beykent Üniversitesi
Sosyal Bilimler
Enstitüsü
İşletme Yönetimi
Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve
Denetimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans
Öğrencisi**

BÖLÜM-1 : KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Erkek Kadın

2. Çocuğunuzun okuduğu sınıf:

Anaokulu 4. sınıf 7. sınıf 10. sınıf
 1. sınıf 5. sınıf 8. sınıf 11. sınıf
 2. sınıf 6. sınıf 9. sınıf 12. sınıf
 3. sınıf

3. Mesleğiniz:

öğretmen işçi avukat doktor sanayici
 Başka (Lütfen yazınız).....

4. Gelir Durumunuz:

-Aylık Toplam Geliriniz:.....YTL'dir
-Yıllık Toplam Geliriniz:.....YTL'dir

5. Evde Çalışan Kişi Sayısı

anne-baba baba anne anne- baba- çocuklar
 çalışan yok

6. Bulduğunuz Ev;

Kendimizin Kira

7. Bulduğunuz Evde Kaç Oda Vardır? (.....)

8. Evinizde Kaç Çocuk Var? (.....)

9. Bulduğunuz Ev Hangi Tiptedir?

Apartman Müstakil Ev

10. Öğrenim Durumunuz:

İlkokul Ortaokul Lise Yüksek Okul Fakülte

Diğer, lütfen belirtiniz.....

BÖLÜM II AÇIKLAMA :Aşağıda ilköğretim okullarının ve liselerin amaçları ile ilgili bazı yargı cümleleri yer almaktadır. Yargı cümlelerine katılma derecenizi ilgili yerlere işaretleyiniz.	HER ZAMAN	SIK SIK	ARA SIRA	NA Dİ REN	HİÇ BİR ZAMAN
1.Öğrencinizle ilgili bir sorunu halletmede okul yönetimi size yeterince yardımcı oluyor mu?					
2.Okul idaresinden, öğrenciniz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz?					
3.Okul idaresi okulla ilgili sorunları halletmede yeterli midir?					
4.Bir sorunu halletmede, okul yönetimi demokratik davranıyor mu?					
5.Öğrencinizin bulunduğu okul, disiplin sağlamada demokratik midir?					
6.Öğretmenle yaptığımız görüşmelerde düşüncelerinize değer veriliyor mu?					
7.Öğretmenler sahip oldukları bilgileri aktarmada yeterli midirler?					
8.Öğretmenler ile öğrenciniz arasında iyi bir diyalog var mıdır?					
9.Öğretmenleriniz ders anlatımında, ders için gerekli tv, vcd, bilgisayar, ders araç gereçleri, tepegöz gibi materyalleri kullanıyor mu?					
10.Öğretmenleriniz; öğretmenin anlatıp aktif olduğu ve öğrencilerin pasif kaldığı bir eğitim anlayışına mı sahiptir?					
11.Öğretmenleriniz; öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı diyalog içinde oldukları, öğretmen ve öğrencilerin aktif oldukları, eğitim anlayışına sahip midir?					
12.Öğretmenleriniz, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkan(olanak) tanıyor mu?					
13.Okulunuzda,öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?					
14.Özel ihtiyaç sahibi öğrencilerin gelişmesi ve kendilerini yetiştirmeleri için, öğrencilere okul tarafından gerekli destek veriliyor mu?					

	HER ZAMAN	SIK SIK	ARA SIRA	NADİ REN	HİÇ BİR ZAMA N
15.Öğretmenleriniz, öğrencilerine gereksiz yere ödev veriyor mu?					
16.Öğretmenlerinizin verdiği ödevler amacına uygun mudur?					
17.Öğretmenlerin ödev vermesi gerekli midir?					
18.Verilen ödevlerin, öğrenciler de araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz?					
19. Fiziki koşullar bakımından, öğrencinizin bulunduğu okul , yeteri kadar temizlik şartlarına sahip midir?					
20.Öğrencinizin bulunduğu okulun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi?					
21.Okulun tuvaletleri yeterince temiz midir?					
22.Tuvaletten çıkan öğrenci, elini temizlemek için lavabo, sabun gibi şeylere yeterince sahip midir?					
23.Okul bahçesi öğrenciler için yeterli midir?					
24.Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanırlar mı?					
25.Okul kantininin yeterli, yiyecek ve içeceklerinin temiz ve kaliteli olduğuna inanıyor musunuz?					
26.Okulunuzda yeterli sayıda sınıf var mıdır?					
27.Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?					
28.Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu?					
29.Sınıflarda, ders araç gereçleri yeterince var mıdır?					
30.Kışın soğuk havalarda, öğrencilerin dışarıya çıkmadan rahat oynayabileceği veya beden eğitimi dersini kapalı bir alanda yapabileceği bir salon var mıdır?					
31.İlköğretim birinci kademedede ;1, 2 ve 3 .sınıf öğrencisinin, hep aynı öğretmenle devam etmesi,4 ve 5. sınıflarda branş öğretmenleri ile devam etmesi sizce uygun mudur?					
32.İlköğretim birinci kademedede,(Müzik, Resim-					

İş Beden Eğitimi,Bilgisayar) gibi derslerin, branş öğretmenleri tarafından verilmesi sizce uygun mudur?					
33.Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır?					
34.Servislerden memnun musunuz?					
35.Servisle gidip gelmede, yeterince güvenlik tedbirleri alınmış mıdır?					
36.Okulda görevli personel sayısı sizce yeterli midir?					
37.Müstahdemler, okulda kendilerine düşen işleri (temizlik, ısıtma, düzen) yeterince yaparlar mı?					
	HER ZAMAN	SIK SIK	ARA SIRA	NADI REN	HİÇ BİR ZAMA N
38.Beden eğitimi yönünden iyi olan bir öğrenci, bu alandaki çalışmalara yönlendirilir mi?					
39.Müzik alanında iyi yetenekleri olan bir öğrenci, bu alandaki çalışmalara yönlendirilir mi?					
40.El işi ve beceri alanın da üstün yeteneklere sahip olan bir öğrencinin, kendini geliştirebileceği bir alanı var mıdır?					
41. Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?					
42.Piyasadaki özel kursların eğitim-öğretime yararlı olduğuna inanıyor musunuz?					
43.Okullar ve benzeri eğitim-öğretim kurumları dışında, ayrıca kurslar açılmasına gerek var mıdır?					
44.Öğrencilerin ders yönünden ve kurslar yönünden, aşırı derecede yoğun olmaları, öğrencilerin ruh yapısını bozar mı?					
45.Çocuğunuz özel ders alıyor mu?					
46.Çocuğunuz dershaneye gidiyor mu?					
47.Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme,					

gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?					
48.Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği konusunda mısınız?					
49.Öğrencilerin aldıkları derslerde öğretilen bilgiler kalıcı mıdır?					
50.Öğrenciler aldıkları derslerde öğrendikleri bilgileri, pratik hayatta kullanabilirler mi?					
51.Derslerde,konular işlenirken testlerden yararlanılmasından memnun musunuz?					
52.Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir?					
53.Okulunuzda, okul-veli iletişimin yeteri kadar sağlandığına inanıyor musunuz?					
54.Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz?					
55.Bir veli olarak öğretmen ve idarecilerin ev ziyaretinize gelmelerini doğru bulur musunuz?					

Ek-2 Anket Onay Belgesi

T.C.
ÜMRANIYE KAYMAKAMLIĞI
Özel Ümraniye İrfan Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü

SAYI : 020/256
KONU : Anket Uygulaması.

23.03.2010

**BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA
TAKSİM**

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, 070712106 no'lu öğrenciniz; Fatih TOMBALAK, “**İlköğretim ve Lisedeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma :Özel Ümraniye İrfan Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lisesi Örneği**” konulu yüksek lisans tezi için anket uygulamak üzere kurumumuza baş vurmıştır.

Adı geçen şahsın kurumlarımızda (Özel Ümraniye İrfan Anaokulu, İlköğretim Okulu ve Lisesi'nde) anket uygulaması Genel Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz ederim.

Turhan ATEŞÇİ
Genel Müdür